

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ.

Ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς

ἐπὶ

ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ

διορισθείσης ὑπὸ

ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ Α. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ

καὶ Προεδρευομένης ὑπὸ

ΤΟΥ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ ΤΠΟΚΟΜΗΤΟΣ ΒΡΑΪΣ,

τέως Βρεττανοῦ Πρεσβευτοῦ ἐν Οὐασινγκτῶν.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ' ΕΠΙ' ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ.

"Εκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς

ἐπὶ

ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ

διορισθείσης ὑπὸ

ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ Α. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ

καὶ Προεδρευομένης ὑπὸ

ΤΟΥ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ ΥΠΟΚΟΜΗΤΟΣ ΒΡΑΪΣ,

τέως Βρεττανοῦ Πρεσβευτοῦ ἐν Οὐασινγκτῶνι.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Ἑγγραφὸν Διορισμοῦ	...	...	...	...	...	...	ΣΕΛΙΣ.
							4
ΜΕΡΟΣ Α΄. — Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ							
ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΕΝ ΒΕΛΓΙΩ							
Διέγῃ καὶ Ἐπαρχία	...	...	...	...	...	...	12
Κοιλάδες τοῦ Μόζα καὶ Σάμπρ	...	...	...	...	...	...	13
Αἰρσὸτ, Μαλὶν, Βιλβὸρδ καὶ Λουβαὶν	...	...	...	...	...	...	17
Λουβαὶν καὶ Ἐπαρχία	...	...	...	...	...	...	24
Τερμὸντ	...	...	...	...	...	...	34
Ἀλὸστ	...	...	...	...	...	...	42
							44
ΜΕΡΟΣ Β΄.—ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΚΑΝΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΘΙΜΩΝ							
ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΑΝΘΡΩΠΙΑΣ							
ΕΙΣ ΚΑΤΑΚΤΗΘΕΝΤΑ ΜΕΡΗ							
1. Διαγωγὴ πρὸς τὸν ἀστυκὸν πληθυσμὸν	...	...	...	...	...	...	53
(α) Θανάτωσις μὴ ἐμπολέμων	...	...	...	...	...	...	53
(β) Διαγωγὴ πρὸς γυναῖκας καὶ παιδία	...	...	...	...	...	...	56
(γ) Ἡ χρῆσις τῶν πολιτῶν ὡς σκέπης	...	...	...	...	...	...	61
(δ) Λεηλασία, Ἐμπρησμός καὶ καταστροφὴ ἰδιοκτησίας	...	...	...	...	...	...	63
2. Ἀδικήματα κατ' ἐμπολέμων	...	...	...	...	...	...	65
(α) Θανάτωσις τῶν Πληγωμένων καὶ αἰχμαλώτων	...	...	...	...	...	...	65
(β) Πυροβολισμός κατὰ Νοσοκομείων	...	...	...	...	...	...	68
(γ) Κατάχρησις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Λευκῆς Σημαίας	...	...	...	...	...	...	69
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	...	...	...	...	...	...	70

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ.

Διὰ τοῦ παρόντος διορίζω:—

Τὸν Ἐντιμότατον Ὑποκόμητα BRYCE, O.M.,

Τὸν Ἐντιμότατον Σέρ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΝ ΠΟΛΛΟΚ, Βαρωνέτον.

Τὸν Ἐντιμότατον Σέρ ΕΔΟΥΑΡΔΟΝ ΚΛΑΡΚ, K.C.,

Τὸν Σέρ ΑΛΦΡΕΔΟΝ ΧΟΠΚΙΝΣΟΝ, K.C.,

Τὸν Κύριον Χ. Α. Λ. ΦΙΣΕΡ, Ἀντιπρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου
Σεφίλδης, καὶ

Τὸν Κύριον ΧΑΡΟΛΔ ΚΟΞ,

ν' ἀπαρτίσωσιν ἐπιτροπὴν ἵνα ἐξετάσῃ καὶ γνωματεύσῃ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν συλλεγεῖσθαι ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁμότητες αἵτινες κατηγγέλθησαν ὡς διαπραχθεῖσαι ὑπὸ Γερμανικῶν Στρατευμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρόντος πολέμου, περιπτώσεις καταγγελλομένων κακοποιήσεων κατὰ πολιτῶν τῶν καταληφθέντων μερῶν, καὶ παραβάσεις τοῦ νόμου καὶ καθεστηκότων ἐθίμων τοῦ πολέμου, καὶ συντάξῃ Ἐκθεσιν διὰ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐμφαίνουσιν τὸ συμπέρασμα εἰς ὃ οὗτοι καταλήγουσι στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἤδη ἀνὰ χεῖρας των μαρτυριῶν.

Διορίζω δὲ τὸν Ὑποκόμητα Bryce ὡς Πρόεδρον, καὶ τοὺς κκ. Ἐ. Γκρίνγούδ Μαῖρς, καὶ Γ. Ἰ. Χ. Βρόδρικ, δικηγόρους, ὡς Γραμματεῖς τῆς Ἐπιτροπῆς.

(ὑπογρ.) ΕΡΒ. ΕΡ. ΑΣΚΟΤΙΘ.

15 Δεκεμβρίου 1914.

Ὁ Σέρ ΚΕΝΕΛΜ Ε. ΔΙΓΒΥ διωρίσθη ἐπιπρόσθετον μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τὴν 29ην Ἰανουαρίου 1915.

Πρὸς τὸν Ἐντιμότατον Ε. Ε. ΑΣΚΟΤΙΘ, κ.τ.λ., κ.τ.λ., Πρῶτον Λόρδον τοῦ Θησαυροφυλακίου τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Ἡ ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσῃ καὶ διαβιβάσῃ ὑμῖν ἔκθεσιν περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν ὑποβληθεισῶν εἰς αὐτὴν, ἀφορωσῶν τὰς ὁμότητες, αἵτινες κατηγγέλθησαν ὡς διαπραχθεῖσαι ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον.

Ἡ ἐπιτροπὴ, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ διορισμοῦ της, ἔλαβεν ἐντολὴν “ἵνα ἐξετάσῃ καὶ γνωματεύσῃ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν “συλλεγεισῶν ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος “ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁμότητες αἵτινες κατηγγέλθησαν ὡς ἐκτελε- “σθεῖσαι ὑπὸ Γερμανικῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ “παρόντος πολέμου, περιπτώσεις καταγγελλθεισῶν κακοποιήσεων “κατὰ πολιτῶν εἰς τὰς καταληφθείσας χώρας, καὶ παραβάσεις τῶν “νόμων καὶ καθεστηκότων ἐθίμων τοῦ πολέμου, καὶ νὰ συντάξῃ “ἔκθεσιν διὰ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μεγαλειότητος, ἐμφαίνουσαν “τὸ συμπέρασμα εἰς ὃ καταλήγει στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἤδη ἀνὰ “χεῖράς της μαρτυριῶν.”

Δὲν θὰ παρεῖλκεν ἴσως, ἂν, προτοῦ προβῶμεν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ τρόπου καθ’ ὃν ἐκάμομεν χρήσιν τῆς πρὸ ἡμῶν τεθείσης ὕλης καὶ τίνα εἶναι τὰ συμπεράσματα εἰς ἃ κατελήξαμεν, ἀναφέρωμεν τὸν τρόπον καθ’ ὃν αἱ μαρτυρίαι ἦλθον εἰς φῶς, καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν.

Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1914, ἐντολῇ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, συνετάχθη πρακτικὸν καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ τοῦ Γενικοῦ Εἰσαγγελέως. Τὸ Πρακτικὸν τοῦτο ἀνέφερε τὴν ἀνάγκην ἣτις παρουσιάσθη πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν κατηγοριῶν περὶ ἀπανθρωπίας καὶ ὁμότητος αἵτινες ἐγένοντο ἐναντίον τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐδείκνυε τὰς ληπτέας προφυλάξεις κατὰ τὴν συλλογὴν τῶν ἀποδείξεων αἵτινες θὰ ἐχρειάζοντο πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀκριβείας των. Συμφώνως πρὸς τὸ πρακτικὸν τοῦτο, διαβήματα ἐγένοντο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν πρὸς συλλογὴν ἀποδείξεων, πολλὰ δὲ πρόσωπα ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ δώσωσι ταύτας ἐκλήθησαν καὶ ἐξητάσθησαν.

Τρεῖς ἢ τέσσαρας περίπου μῆνας πρὸ τοῦ διορισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν συνέλεγε μέγαν ὄγκον ἀποδείξεων.

Αἱ ἀποδείξεις αὗται ἐλήφθησαν παρὰ Βέλγων μαρτύρων, ὧν τινες μὲν ἦσαν στρατιῶται, ἀλλ’ οἱ πλεῖστοι πολῖται ἐκ τῶν πόλεων καὶ χωρίων δι’ ὧν διῆλθεν ὁ Γερμανικὸς στρατὸς, καὶ παρὰ Βρετανῶν ἀξιωματικῶν ἢ στρατιωτῶν.

Πλέον τῶν 1200 καταθέσεων τῶν γενομένων ὑπὸ τῶν μαρτύρων τούτων ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐμελετήθησαν. Σχεδὸν πᾶσαι αἱ καταθέσεις αὗται ἐλήφθησαν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ

Σέρ Καρόλου Μάθιους, προϊσταμένου τῆς Εἰσαγγελείας, καὶ τοῦ κυρίου Ἑ. Γκριμγούδ Μαῖρς, Δικηγόρου, ἐνῶ ἐπιπροσθέτως ὁ Καθηγητὴς Ἰ. Χ. Μόργαν συνέλεξεν ἀριθμὸν τινα δηλώσεων κυρίως παρὰ Βρεττανῶν στρατιωτῶν, αἵτινες ἐπίσης ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν.

Ἡ ἀπαιτουμένη ἐργασία πρὸς ἐξασφάλισιν, ἐν σχετικῶς βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι τόσον μεγάλου ἀριθμοῦ δηλώσεων παρὰ μαρτύρων διεσκορπισμένων ἀνὰ ὁλόκληρον τὸ Ἑνωμένον Βασίλειον, ἠνάγκασεν ἡμᾶς νὰ μεταχειρισθῶμεν πολλοὺς ἀνακριτὰς.

Αἱ καταθέσεις εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐλήφθησαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπὸ κυρίων ἐχόντων νομικὰς γνώσεις καὶ νομικὴν πείραν, καίτοι, ἐννοεῖται, δὲν εἶχον ἐξουσίαν νὰ ἐπιβάλωσιν ὄρκον. Εἶχον ἐντολὴν νὰ μὴ “παρασύρῳσι” τοὺς μάρτυρας ἢ νὰ ὑποβάλωσιν εἰς αὐτοὺς παραπειστικὰς ἐρωτήσεις, ἐπίσης δὲ νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐντύπωσιν περὶ τῆς ἀνάγκης ἣτις ὑπῆρχεν ἵνα δώσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς.

Ἐπίσης εἶχον ἐντολὴν νὰ διεξαγάγωσι τὰς μαρτυρικὰς ἀποδείξεις μετὰ κρίσεως, καὶ ἐφ’ ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἱκανοποιήσωσιν ἑαυτοὺς, ὑποβάλλοντες ἐρωτήσεις προερχομένας ἐξ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας, ὅτι ὁ μάρτυς ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν. Ὡφειλον, πράγματι, νὰ τοὺς ἀνακρίνωσιν, ἐφ’ ὅσον ἡ δοθεῖσα μαρτυρία προσέφερεν ὕλην πρὸς ἀνάκρισιν.

Εἶδομεν πολλοὺς τῶν κυρίων τούτων καὶ συνωμιλήσαμεν μετ’ αὐτῶν, ἐνεποίησε δὲ ἡμῖν ζωηρὰν ἐντύπωσιν ἡ ἱκανότης των, καὶ ἡ ἀμεροληψία μεθ’ ἧς ἔφερον τὸ ἔργον των εἰς πέρας. Ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι αἱ δοθεῖσαι εἰς αὐτοὺς ὁδηγίαι ἐτηρήθησαν εὐσυνειδήτως.

Εἰς πολλὰς περιπτώσεις οἱ λαβόντες τὴν μαρτυρίαν, προσέθεσαν τὰ σχόλιά των περὶ τῆς εὐφυΐας καὶ τῶν τρόπων τῶν μαρτύρων, ἀναγράφοντες τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἀπεκόμισε, καὶ ὑποδεικνύοντες περιπτώσεις τινὰς ἐν αἷς τὰ λεχθέντα ἐφαίνοντο αὐτοῖς παρέχοντα ἀμφιβολίαν ἢ ὑπόνοιαν. Ἡ ἐπιτροπὴ, ὅταν ἐξῆγε τὸ συμπέρασμα τῆς περὶ τῆς ἀποδείξεως ὑπεστηρίχθη πολὺ ὑπὸ τῶν γνωματεύσεων τούτων, καὶ γενικῶς ἀπέρριψε πᾶσαν κατάθεσιν περὶ ἧς ἀνεφέρετο γνώμη διαφέρουσα τῆς γνώμης τοῦ μαρτυρος.

Ἡ θέσις αὕτη φαίνεται ἡμῖν κατάλληλος ἵνα ἀναφέρωμεν τὴν ἀνεκτίμητον βοήθειαν ἧς ἐτύχομεν παρὰ τῶν ἡμετέρων γραμματέων κκ. Ἑ. Γκριμγούδ Μαῖρς καὶ Γ. Ἰ. Χ. Βρόδρικ, ὧν ἡ προσεκτικὴ ἐπιμέλεια καὶ λεπτομερὴς γνώσις τῆς μαρτυρίας προσήνεγκον ἡμῖν μεγίστην ὑπηρεσίαν. Ἄνευ τῆς ἐπιτηδειότητός των, κρίσεως, καὶ ἀκαμάτου φιλεργίας ἐν τῇ ἐξετάσει καὶ ἐκτιμῇσεὶ ἐκάστου μέρους τόσον μεγάλου ὄγκου μαρτυρίας θὰ ἀπησχόλει ἡμᾶς ἐπὶ ἑξ μῆνας ἀντὶ τριῶν.

Αἱ ἐν περιθωρίῳ παραπομπὰι τῆς ἐκθέσεως ταύτης δεικνύουσιν τὴν εἰδικὴν κατάθεσιν ἢ καταθέσεις ἐφ’ ὧν στηρίζονται αἱ ἐκθέσεις αἱ γινόμεναι ἐν τῷ κειμένῳ.

Αὐταὶ αἱ ἐν τῷ Παραρτήματι τυπωθεῖσαι καταθέσεις δεικνύουσιν ὅτι αἱ ἀφηγήσεις ἐβασανίσθησαν λεπτομερῶς, εἰς οὐδεμίαν δὲ τούτων ἠδυνήθημεν ν' ἀνακαλύψωμεν ἵχνος προθέσεως πρὸς "κατασκευὴν κατηγορίας" κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Ἐλήφθη φροντὶς νὰ ἐντυπωθῇ εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ μάρτυρος ὅτι τὸ νὰ δώσῃ μαρτυρίαν ἦτο σπουδαῖον καὶ σοβαρὸν ζήτημα, ἐκάστη δὲ τῶν ὑποβληθεισῶν ἡμῖν καταθέσεων ἦτο ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ μάρτυρος ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀνακριτοῦ. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτον χαρακτηριστικὸν πολλῶν τῶν καταθέσεων, ὅτι αὗται, καίπερ ληφθεῖσαι εἰς διαφόρους τόπους καὶ κατὰ διαφόρους ἡμερομηνίας, καὶ παρὰ διαφόρων νομομαθῶν ἐκ μέρους διαφόρων μαρτύρων, συνήθως ἐπιβεβαιοῦσιν ἀλλήλας κατὰ τρόπον καταπληκτικόν.

Πᾶσαι αἱ μαρτυρίαι ἀνεγράφησαν αὐτολεξεὶ ὡς αὗται ἐγένοντο ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ὅπου δὲ οὗτοι ὠμίλησαν, ὡς ἔπραξαν οἱ Βέλγοι μάρτυρες, Φλαμανδιστὶ ἢ Γαλλιστὶ, κατεβλήθη προσπάθεια πρὸς ἐξεύρεσιν ἀρμοδίων διερμηνέων, καὶ πρὸς βεβαίωσιν ὅτι ἡ μετάφρασις ἦτο ἀκριβής.

Σπανίως οἱ Βέλγοι οὗτοι μάρτυρες δεικνύουσιν ἐπιθυμίαν νὰ περιγράψωσιν ὅ, τι εἶδον ἢ ὑπέφερον. Οἱ νομομαθεῖς οἱ λαβόντες τὰς καταθέσεις ἐξεπλάγησαν ἰδόντες πόσον ὀλίγην ἐκδικητικότητά ἢ πάθος αὗται ἔδειξαν, καὶ πόσον ἦσαν αἱ διηγήσεις των γενικῶς ἐλεύθεραι ἀπὸ συγκινητικὰς ἐξάψεις. Πολλοὶ ἐδίσταζον νὰ ὁμιλήσωσιν ἐκ φόβου μὴ τὰ λεχθέντα ἂν ἐδημοσιεύοντό ποτε ἔθετον εἰς κίνδυνον τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς των ἐν τῇ πατρίδι των, καὶ ἐδέησε νὰ δοθῇ αὐτοῖς ἀπόλυτος ὑπόσχεσις ὅτι ὀνόματα δὲν θὰ ἀπεκαλύπτοντο.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὰ ὀνόματα παρελήφθησαν.

Μέγας ἀριθμὸς καταθέσεων καὶ ἀποσπασμάτων ἐκ καταθέσεων εὐρίσκεται ἐν τῷ παραρτήματι Α, καὶ ἐφιστᾶται ἐπ' αὐτῶν ἡ προσοχή σας. Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις αἱ καταθέσεις ἐδόθησαν ὅσον ἦτο δυνατόν (διότι συντόμευσις πολλάκις ἦτο ἀπαραίτητος) μετὰ τὰς ἀκριβεῖς λέξεις τοῦ μάρτυρος, ὅποτεδῆποτε δὲ ἐγένετο δήλωσις τις παρὰ τινος μάρτυρος τείνουσα νὰ ἀθρώσῃ τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα, αὕτη ἐγράφη αὐτολεξεὶ. Ἀποκοπαὶ ἐγένοντο μόνον ὅπου ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ν' ἀποκρυβῇ ἡ ταυτότης τοῦ καταθέτου, ἵνα παραλειφθῇ ὅ, τι ἦτο ἀπλῶς ἐξ ἀκοῆς δήλωσις, ἢ ἦτο ἀπλῶς ἀντιφατικόν. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τὸ ὄνομα καὶ ἡ περιγραφὴ τῶν μαρτύρων δίδονται εἰς τὰς ἀρχικὰς καταθέσεις καὶ εἰς ἀντίγραφα δοθέντα ἡμῖν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος. Τὰ πρωτότυπα εὐρίσκονται ὑπὸ φύλαξιν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἔνθα θὰ ᾧσι προσιτὰ, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, πρὸς παροχὴν πληροφοριῶν μετὰ τὸ πέραν τοῦ πολέμου.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἔχει ἐπίσης πρὸ αὐτῆς ἀριθμὸν τινα ἡμερολογίων εὐρεθέντων ἐπὶ Γερμανῶν νεκρῶν. Φαίνεται ὅτι εἶναι συνήθεια εἰς τὸν Γερμανικὸν στρατὸν ἵνα οἱ στρατιῶται ἐνθαρρύνωνται εἰς τήρησιν ἡμερολογίων καὶ περιγραφῇν ἐν αὐτοῖς τῶν κυριωτέρων

γεγονότων ἐκάστης ἡμέρας. Πολλὰ τῶν ἡμερολογίων τούτων συλλεγέντα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ὅτε τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα ἐπροχώρουν ἐπὶ ἐδάφους ὅπερ εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἐστάλησαν εἰς τὸ Γενικὸν Ἀρχηγεῖον εἰς Γαλλίαν καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν εἰς Ἀγγλίαν. Περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Γραφείου Πληροφοριῶν τῶν Αἰχμαλώτων Πολέμου (The Prisoners of War Information Bureau), καὶ ἐνεχειρίσθησαν ὑπὸ τοῦ γραφείου τούτου πρὸς τοὺς ἡμετέρους γραμματεῖς. Μετεφράσθησαν μετὰ μεγίστης προσοχῆς. Ἐπεθεωρήσαμεν αὐτὰ καὶ ἐπέισθημεν ἀπολύτως περὶ τῆς γνησιότητός των. Ἐρριψαν σπουδαῖον φῶς ἐπὶ τῶν μεθόδων ὧν ἐγένετο χρῆσις εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Ὑπὸ τινα ἔποψιν, πράγματι, τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ἀποτελοῦσι τὸ βαρύτερον μέρος τῆς μαρτυρίας, διότι προέρχονται ἐξ ἐχθρικῆς πηγῆς, καὶ δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὰ κατηγορίας ἐπὶ προκαταλήψει εἰς ἣν πιθανὸν νὰ ἔδιδεν ὑποψίαν ἡ Βελγικὴ μαρτυρία. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γίνεται παραπομπὴ εἰς τὰ ἡμερολόγια ταῦτα ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἐκθέσεως. Ἐν τῷ παραρτήματι Β ἔχουσι δημοσιευθῇ μᾶλλον ἐκτενῶς εἰς τε τὸ Γερμανικὸν πρωτότυπον καὶ τὴν Ἀγγλικὴν μετάφρασιν, μετὰ τινων φωτογραφιῶν σημαντικωτέρων καταχωρήσεων.

Ἐν παραρτήματι Γ δημοσιεύονται Γερμανικαί τινες προκηρύξεις. Αἱ πλείσται τούτων περιλαμβάνονται εἰς τὴν Βελγικὴν Ἐκθεσιν ὑπ' ἀριθμὸν VI, ἣτις ἐχορηγήθη ἡμῖν. Δείγματα πρωτοτύπων προκηρύξεων ἐκδοθεισῶν ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν ἢ τῇ διαταγῇ αὐτῶν καὶ τοιχοκολληθεισῶν εἰς τὰς ἀναφερομένας Βελγικὰς ἢ Γαλλικὰς πόλεις, ἐχορηγήθησαν ἡμῖν, ἀντίγραφα δὲ τούτων δημοσιεύονται ἐν τῷ Γ Παραρτήματι.

Τὸ Παράρτημα Δ περιέχει τοὺς κανόνας τῆς ἐν Χάγῃ συμβάσεως πραγματευομένης περὶ τῆς διεξαγωγῆς πολέμου κατὰ ξηρὰν ὡς αὕτη ἐγένετο παραδεκτὴ τῷ 1907, τῆς Γερμανίας οὔσης μιᾶς τῶν ὑπογραψασῶν Δυνάμεων.

Ἐν Παραρτήματι Ε εὐρίσκεται ἐκλογὴ δηλώσεων συλλεγισῶν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Μόργαν.

Τὰ πέντε ταῦτα Παραρτήματα περιλαμβάνονται εἰς ἰδιαίτερον τόμον.

Πραγματευθέντες περὶ τῶν μαρτυριῶν, ἀνεγνωρίσαμεν πόσον σπουδαῖον ἦτο νὰ ζυγίσωμεν αὐτὰς αὐστηρῶς, καὶ ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον, ἠκολουθήσαμεν τὰς ἀρχὰς τὰς ἀνεγνωρισμένας ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς Ἀγγλίας, τῶν Βρεττανικῶν Ὑπερποντίων Ἀποικιῶν, καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐπίσης (ὡς εἵπομεν ἤδη ἀνωτέρῳ), ἐθέσαμεν κατὰ μέρος τὴν μαρτυρίαν οἱωνδήποτε μαρτύρων οἵτινες δὲν ἐνεποίησαν εὐνοϊκὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς νομικοὺς οἵτινες ἔλαβον τὰς καταθέσεις των, καὶ ἀπέρριψαν τὴν ἐξ ἀκοῆς μαρτυρίαν πλὴν εἰς περιπτώσεις ἐν αἷς ἡ φήμη ἐχορήγει ἀκουσίαν διαβεβαίωσιν γεγονότων ἐν σχέσει πρὸς τὰ ὅποια ἡμεῖς κατείχομεν ἤδη ἀπ' εὐθείας μαρτυρίαν ἐξ ἄλλης πηγῆς, ἢ

ἐξήγει κατὰ φυσικὸν τρόπον γεγονότα ἀτελῶς διηγηθέντα ἢ ἄλλως περίπλοκα.*

Εἶναι φυσικὸν νὰ ἐρωτήσῃ τις ἂν μέγα μέρος τῶν δοθεισῶν μαρτυριῶν, ἰδίᾳ παρὰ Βέλγων μαρτύρων, δὲν ὀφείλεται πιθανῶς εἰς ἕξαψιν καὶ ὑπερβολικὰς συγκινήσεις, καὶ ἂν, πλὴν προμελετημένης ψευδολογίας πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἐννοοῦσι νὰ εἴπωσι τὴν ἀλήθειαν μὴ ἴσως ἐν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὑστερικῇ καταστάσει ἐφαντάσθησαν ὅτι εἶδον τὰ πράγματα ἅτινα λέγουσιν ὅτι εἶδον. Ἀμφότεροι οἱ νομικοὶ οἵτινες ἔλαβον τὰς καταθέσεις, καὶ ἡμεῖς ὅτε ἤλθομεν νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὰς, πλήρως ἀνεγνωρίσαμεν τὴν πιθανότητα τούτων. Οἱ νομικοὶ, ὡς παρετηρήσαμεν ἤδη, ἐκοπίασαν νὰ ζυγίσωσιν ἐκάστην μαρτυρίαν καὶ εἴτε ἀπέρριψαν αὐτὴν, ἢ προσήρτησαν σημείωσιν δυσπιστίας εἰς τὴν μαρτυρίαν ἐκείνων οἵτινες δὲν ἐνεποίησαν εἰς αὐτοὺς εὐνοϊκὴν ἐντύπωσιν· ἐξηκολουθήσαμεν τὸ κοσκίνισμα ἔτι περαιτέρω, παραλείποντες ἐπίσης ἐκ τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων ἐκείνας ἐν αἷς εὐρομέν τι ὅπερ ἐφαίνετο ὅλως ἐξαιρετικόν, ὥστε νὰ γείνη παραδεκτὸν ἐπὶ τῇ πίστει ἐνὸς καὶ μόνου μάρτυρος, ἢ ἐλάχιστα ὑποστηριζόμενον παρ' ἄλλης μαρτυρίας ἀγούσης εἰς τὰ αὐτὰ γεγονότα. Οὕτω πολλαὶ καταθέσεις παρελείφθησαν, ἐφ' ὧν καίπερ πιθανῶς ἀληθῶν, νομίζομεν ἀσφαλέστερον νὰ μὴ βασισθῶμεν.

Ἐν τούτοις, παρὰ τὰς ἐπιφυλάξεις ταύτας, ἤρχισαμεν τὴν ἀνάκρισιν μετ' ἀμφιβολιῶν περὶ ἐπιτεύξεως θετικοῦ ἀποτελέσματος, ἀλλ' ὅσον πλέον ἐπροχωροῦμεν καὶ ὅσον περισσοτέρας μαρτυρίας ἐξητάζομεν, τόσον περισσότερο ἡλαττοῦτο ἡ ἀμφιβολία μας. Ἴσως νὰ ὑπῆρχεν ὑπερβολὴ τις παρ' ἐνὶ μάρτυρι, πιθανῶς ἀπάτη παρ' ἐτέρῳ, ἀνακρίβεια παρὰ τρίτῳ. Ὅταν ὅμως εὐρομεν ὅτι πράγματα τὰ ὁποῖα κατ' ἀρχὰς ἐφάνησαν ἀπίθανα, ἐμαρτυροῦντο ὑπὸ πολλῶν μαρτυριῶν προερχομένων ἐκ διαφόρων μερῶν μὴ ἐχόντων συγκοινωνίαν μεταξὺ των καὶ οὐδὲν γνωρίζοντων περὶ τῶν μαρτυριῶν ἀλλήλων, τὰ σημεία ἐφ' ὧν πᾶσαι συνεφώνουν κατέστησαν προφανέστερον ἀληθῆ. Ὅτε δὲ αὕτη ἡ συρροὴ μαρτυριῶν, αὕτη ἡ σύμπτωσις ἐπὶ πραγμάτων ἅτινα ἦσαν κατ' οὐσίαν τὰ αὐτὰ γεγονότα, ἐδεικνύετο εἰς ἑκατοντάδας καταθέσεων, ἢ ἀλήθεια τῶν καταφανῶν τούτων γεγονότων ἐξήρετο ἀναμφηρίστως. Ἡ ἰσχὺς τῶν μαρτυριῶν εἶναι ἐπισωρευτικὴ. Ἡ ἀξία των δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ μόνον διὰ τῆς προσεκτικῆς ἀναγνώσεώς των ἐν συνόλῳ. Ἐὰν ἐχρειάζετο ἐπὶ πλέον διαβεβαίωσις τις, τὴν εὐρομεν ἐν τοῖς ἡμερολογίοις ἐν οἷς Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται ἀπεμνημόνευσαν γεγονότα οἷα ἀκριβῶς καταθέτουσιν οἱ Βέλγοι μάρτυρες.

* Π.χ. τὸ πτώμα ἐνὸς ἀνδρὸς εὐρέθη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἢ γυνὴ τις ἐθεάθη φέρουσα δείγματα βίας. Ἐν μέρει τὰ γεγονότα ἔχουσιν ἀποδειχθῆ διὰ τῆς κατ' εὐθείαν μαρτυρίας τοῦ πρ. σώπου τοῦ ἰδόντος ταῦτα. Πληροφορία ἐζητήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῶν περιστάσεων ὑφ' αἷς ὁ θάνατος ἢ ἡ βία ἔλαβε χώραν. Οἱ θεαταὶ οἵτινες εἶδον τὰ περιστατικά, ἀλλ' οἵτινες δὲν εἶναι νῦν παρόντες, διηγοῦνται ὅ, τι εἶδον, τοῦτ' δὲ διαβιβάζεται ὑπὸ τοῦ μάρτυρος εἰς τὸν ἀνακριτὴν καὶ ἀναγράφεται εἰς τὰς καταθέσεις. Δὲν ἐδυστάσαμεν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοιαύτην μαρτυρίαν.

Οἱ ἔμπειροι νομικοὶ οἱ λαβόντες τὰς καταθέσεις μᾶς λέγουσιν ὅτι μετέβησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ σταδίου ἀμφιβολίας εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον τῆς πεποιθήσεως. Ἐπίσης καὶ οὗτοι ἤρξαντο τοῦ ἔργου των ἐν πνεύματι ἀμφιβολίας, ἀναμένοντες νὰ εὕρωσι μέγα μέρος τῶν μαρτυριῶν χρωματισμένον διὰ πάθους ἢ δοθὲν ἐν ἐξάψει. Ἀλλὰ ἐνεποίησεν εἰς αὐτοὺς ἐντύπωσιν ἡ γενικὴ μετριοπάθεια καὶ ἡ πραγματικὴ ψυχραιμία τῶν μαρτύρων. Ἀνεκρίναμεν αὐτοὺς, ἰδίως περὶ τινῶν τῶν καταπληκτικωτέρων καὶ ἀποτροπαιοτέρων γεγονότων, ἅτινα φαίνονται ἐν ταῖς πρὸ ἡμῶν κατατεθειμέναις μαρτυρίαις, καὶ ὅπου ἐξέφραζον ἀμφιβολίαν τινὰ ἀπεκλείσαμεν τὴν μαρτυρίαν, παραδεχόμενοι αὐτὴν ὅσον ἀφορᾷ τὰς περιπτώσεις ἐν αἷς ἐδήλωσαν ὅτι οἱ μάρτυρες ἐφαίνοντο εἰς αὐτοὺς λέγοντες τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅτι αὐτοὶ οὗτοι ἐπίστευον ὅτι τὰ ἀναφερόμενα γεγονότα πράγματα συνέβησαν. Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον κατεχωρίσαμεν μεταξὺ τῶν καταθέσεων τῶν τυπωθεισῶν ἐν τῷ Παραρτήματι πολλὰς περιπτώσεις ἃς ἴσως μόλις νὰ ἐθεωροῦμεν πιστευτὰς.

Ἡ ἐπιτροπὴ διεξήγαγε τὰς ἐρεῦνας τῆς καὶ ἐξήγαγε τὰ συμπεράσματά της ἀνεξαρτήτως τῶν ἐκθέσεων τῶν δημοσιευθεισῶν ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν καὶ Βελγικῶν Ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ δὲν ἔχει λόγον ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι τὰ συμπεράσματα ταῦτα εἶναι κατ' οὐσίαν σύμφωνα πρὸς τὰ ἐπιτευχθέντα συμπεράσματα ὑπὸ τῶν δύο τούτων ἐπιτροπῶν.

Διάταξις τῆς ἐκθέσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πλαισίωσιν καὶ διάταξιν τῆς ἐκθέσεως, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ παρουσιάσωμεν πρῶτιστα πάντων ὅ, τι δύναται νὰ κληθῇ γενικὴ ἱστορικὴ ἀφήγησις τῶν συμβεβηκότων καὶ τῶν ὄρων οἵτινες ἐπεκράτησαν εἰς τὰ μέρη τοῦ Βελγίου τὰ κείμενα κατὰ μῆκος τῆς Γερμανικῆς πορείας, κατόπιν δὲ νὰ ἐκθέσωμεν τὰς μαρτυρίας περὶ ἰδιαιτέρων τινῶν τάξεων προσβολῶν ἐναντίον τῶν ἐθίμων τοῦ πολέμου παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς, μαρτυρίας δεικνυούσας μέχρι ποίου βαθμοῦ αἱ προβλέψεις τῆς ἐν Χάγῃ Συμβάσεως περιεφρονήθησαν.

Ἡ μέθοδος αὕτη, ἀναμφιβόλως, συνεπάγεται ἀρκετὰς ἐπαναλήψεις διότι τινὰ τῶν ἀδικημάτων, ἀνήκοντα εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς Ἐκθέσεως, θὰ ἔχωσιν ἤδη ἀναγραφὴν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς εἰς Βέλγιον ἐπιδρομῆς. Ἀλλ' ἡ σπουδαιοτῆς δημοσιεύσεως συναφoῦς ἀφηγήσεως γεγονότων φαίνεται ὅτι ἐλαττώνει τὸ μειονέκτημα τῆς τυχαίας ἐπαναλήψεως.

Ἡ ἐκθεσις ἔνεκα τούτου διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἦτοι :—

- (Α) Ἀνάλυσιν καὶ περίληψιν μαρτυριῶν ἀφορῶσιν τὴν διαγωγὴν τῶν Γερμανικῶν Στρατευμάτων ἐν Βελγίῳ ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀστυκὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας ταύτης κατὰ τὰς πρώτας ὀλίγας ἐβδομάδας τῆς ἐπιδρομῆς.

(B) Ἐξέτασιν τῶν μαρτυριῶν ἐν σχέσει πρὸς παραβάσεις τῶν κανόνων καὶ ἐθίμων τοῦ πολέμου, καὶ πρὸς πράξεις ἀνθρωπίας, διαπραχθείσας ὑπὸ Γερμανῶν Στρατιωτῶν ἢ ὁμάδων Στρατιωτῶν κατὰ τοὺς πρώτους τέσσαρας μῆνας τοῦ πολέμου, εἴτε ἐν Βελγίῳ εἴτε ἐν Γαλλίᾳ.

Τὸ δεύτερον μέρος πάλιν ὑποδιηρέθη εἰς δύο τμήματα:—

(α) Ἀδικήματα διαπραχθέντα κατὰ μὴ μαχομένων πολιτῶν διαρκούσης τῆς διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου ἐν γένει.

(β) Ἀδικήματα διαπραχθέντα κατὰ μαχητῶν, εἴτε ἐν Βελγίῳ εἴτε ἐν Γαλλίᾳ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΕΝ ΒΕΛΓΙΩ.

Καίτοι ἡ οὐδετερότης τοῦ Βελγίου ἡγγυήθη διὰ συνθήκης ὑπογραφείσης τῷ 1839, εἰς ἣν ἡ Γαλλία, Πρωσσία, καὶ Μεγάλη Βρεττανία ἔλαβον μέρος, καὶ ἂν καὶ, πλὴν γενικῶς οἰωνδήποτε καθηκόντων ἀπορρεόντων ἀπὸ συνθήκης, οὐδὲν ἐμπόλεμον ἔθνος δικαιούται ν' ἀξιῶσιν διάβασιν τοῦ στρατοῦ του διὰ μέσου τοῦ ἐδάφους οὐδετέρου τινὸς κράτους, ἡ θέσις ἦν τὸ Βέλγιον κατεῖχε μεταξὺ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Γαλλίας ἡνάγκασεν αὐτὸ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὴν πιθανότητα ὅτι ἐν περιπτώσει πολέμου μεταξὺ τῶν δύο τούτων Δυνάμεων ἡ οὐδετερότης του ἴσως νὰ μὴ ἐτηρεῖτο σεβαστῇ. Τῷ 1911 ὁ Βέλγος ἐν Βερολίνῳ Πρέσβυς ἐζήτησε διαβεβαίωσιν παρὰ τῆς Γερμανίας ὅτι αὕτη θὰ ἐτήρει τὴν Συνθήκην τοῦ 1839 ὁ δὲ Καγκελλάριος τῆς Αὐτοκρατορίας ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Γερμανία δὲν προϋτίθετο νὰ παραβιάσῃ τὴν Βελγικὴν οὐδετερότητα. Πάλιν τῷ 1913 ὁ Γερμανὸς Ὑπουργὸς εἰς τινα συνεδρίασιν ἐπιτροπῆς τοῦ Ῥάϊχσταγ ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐδήλωσεν ὅτι “ἡ Βελγικὴ οὐδετερότης προβλέπεται ὑπὸ διεθνῶν συνθηκῶν ἡ δὲ Γερμανία εἶναι ἀποφασισμένη νὰ σεβασθῇ τὰς συνθήκας ἐκεῖνας.”

Τέλος, τὴν 31 Ἰουλίου 1914, ὅτε ὁ κίνδυνος πολέμου μεταξὺ Γερμανίας καὶ Γαλλίας ἐφαίνετο ἐπικείμενος, ὁ κύριος Φὼν Βύλωβ, Πρέσβυς τῆς Γερμανίας ἐν Βρυξέλλαις, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ Βελγικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀπήντησεν ὅτι ἦτο ἐν γνώσει τῶν διαβεβαιώσεων τῶν δοθεισῶν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Καγκελλαρίου τῷ 1911, καὶ ὅτι “ἦτο βέβαιος ὅτι τὰ αἰσθήματα τὰ ἐκφρασθέντα τῷ “καιρῷ ἐκείνῳ δὲν μετεβλήθησαν.” Ἐν τούτοις, τὴν 2αν Αὐγούστου, ὁ αὐτὸς Πρέσβυς ἐπαρουσίασε διακοίνωσιν πρὸς τὴν Βελγικὴν Κυβέρνησιν δι' ἧς ἐζήτηί διάβασιν διὰ μέσου τοῦ Βελγίου ὑπὲρ τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ ἐπὶ ποινῇ ἀμέσου κηρύξεως πολέμου. Οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἔθνους, ἐκπλαγέντες διὰ τὸ αἰφνίδιον τῆς ἐγέρσεως τοῦ φοβεροῦ τούτου πολεμικοῦ νέφους ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ὀρίζοντος, συνησπίσθησαν περὶ τὸν Βασιλέα ἐν τῇ ἀποφάσει Του ν' ἀρνηθῇ τὴν αἴτησιν καὶ νὰ παρασκευασθῇ πρὸς ἀντίστασιν. Ἦσαν ἐν γνώσει τοῦ κινδύνου ὅστις θὰ ἡπείλει τὸν ἀστυκὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας εἰς ὑπεβάλλετο εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Συνεπῶς ἐξεδόθησαν διαταγαὶ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν διοικήτων τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ὑπὸ τῶν Δημάρχων τῶν πόλεων, ὅτι οἱ πολῖται δὲν ἔπρεπε νὰ λάβωσι μέρος εἰς ἐχθροπραξίας οὐδὲ νὰ προκαλέσωσι τοὺς ἐπιδρομεῖς. Ἰνα δὲ μὴ δοθῇ δικαιολόγησις πρὸς αὐστηρότητας, οἱ πληθυσμοὶ πολλῶν σημαντικῶν πόλεων ἐνετάλησαν νὰ παραδώσωσι πάντα τὰ πυροβόλα ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας τῶν τοπικῶν ἀρχῶν.

Τοῦτο συνέβη τὴν 2αν Αὐγούστου. Τὴν ἑσπέραν τῆς 3ης Αὐγούστου τὰ Γερμανικὰ Στρατεύματα διέβησαν τὰ σύνορα. Ἡ καταιγὶς ἐξέσπασε τόσον αἰφνιδίως ὥστε δὲν ἐδόθη καιρὸς εἰς οὐδένα νὰ ἀντιληφθῇ τὴν κατάστασιν. Οἱ Γερμανοὶ φαίνεται ὅτι ἀνέμενον εὐκολον διάβασιν. Ὁ Βελγικὸς πληθυσμὸς, οὐδέποτε ὀνειρευόμενος ἐπίθεσιν, ἐξεπλάγη καὶ ἐξαθαμβώθη.

ΛΙΕΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΑ.

Τὴν 4ην Αὐγούστου αἱ ὁδοὶ αἱ ἄγουσαι εἰς Λιέγην ἀπὸ βορειανατολικῶν, ἀνατολικῶν, καὶ μεσημβρινῶν εἶχον καλυφθῇ ὑπὸ Γερμανῶν Οὐσσάρων καὶ Οὐλάνων ἐπείγομένων νὰ καταλάβωσι τὴν πέραν τοῦ Μόζα δίοδον. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τῶν χωρίων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς Γερμανικῆς προελάσεως ἔλαβε πείραν τῶν ἄκρων φρικαλεοτήτων τοῦ πολέμου. “Τὴν Τετάρτην Αὐγούστου,” λέγει εἰς μάρτυς εἰς τὸ “Ερβ, χωρίον οὐ μακρὰν τῶν συνόρων, “εἶδον, περὶ τὴν δευτέραν μεταμεσημβρινὴν “ὥραν, πλησίον τοῦ σταθμοῦ, πέντε Οὐλάνους· αὐτοὶ ἦσαν οἱ “πρῶτοι Γερμαῖοι στρατιῶται οὓς εἶδον. Τούτους ἠκολούθει εἰς “Γερμανὸς ἀξιωματικὸς καὶ τινες στρατιῶται ἐπὶ αὐτοκινήτου. Οἱ “ἐν τῷ αὐτοκινήτῳ ἐκάλεσαν δύο νεανίας ἰσταμένους περὶ τὰς “τριάκοντα ὑάρδας μακρὰν.

a 2.

“Οἱ νέοι, φοβηθέντες, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, οἱ Γερμανοὶ δὲ τότε “ἐπυροβόλησαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Δ. . . .” Ὁ φόνος τοῦ ἀθῶου τούτου πολίτου φυγάδος ἦτο ὁ πρόλογος τῆς πυρπολήσεως καὶ δηώσεως τοῦ “Ερβ καὶ ἄλλων χωρίων πλησίον κειμένων, τοῦ πυροβολισμοῦ ἀδιακρίτως πολιτῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ τῆς ὀργανωμένης στρατιωτικῆς θανατώσεως ὁμάδων ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν. Οὕτω εἰς τὸ “Ερβ πεντήκοντα περίπου ἄνδρες διαφυγόντες ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν, συνελήφθησαν, ὠδηγήθησαν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐτουφεκίσθησαν. Εἰς τὸ Μελὲν, μικρὸν χωρίον πρὸς δυσμὰς τοῦ “Ερβ, 40 ἄνδρες ἐτουφεκίσθησαν. Εἰς μίαν μόνην οἰκογένειαν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ (ὧν τὰ ὀνόματα δίδονται) ἐτουφεκίσθησαν, ἡ θυγάτηρ ἀπέθανεν ἀφοῦ ἐπανελημμένως προσεβλήθη, καὶ ὁ υἱὸς ἐτραυματίσθη. Ἀλλ’ οὔτε τὰ παιδιά διέφυγον. “Περὶ τὴν τετάρτην Αὐγούστου,” λέγει εἰς μάρτυς, “πλησίον τοῦ “Βοττέμ, ἠκολουθοῦμεν Οὐλάνους τινὰς. Εἶδον ἕνα ἄνδρα, μίαν “γυναῖκα καὶ μίαν κόρην ἐννέα περίπου ἐτῶν, οἵτινες εἶχον φονευθῇ. “Ἦσαν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου οἰκίας τινὸς ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὡς νὰ “εἶχον τουφεκισθῇ ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅτε προσεπάθουν νὰ διαφύγωσιν.”

a 3.

* Αἱ παραπομπαὶ ἀναφέρονται εἰς τὰ Παραρτήματα τὰ εὕρισκόμενα ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς Ἐκθέσεως. Ἐκεῖνα εἰς ἃς προηγείται ἓν γράμμα, ὡς ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει, ἀναφέρονται εἰς τὸ Παράρτημα τῶν Καταθίσεων (Α) ὅπερ ὑποδιαίρεται εἰς τμήματα, ἕκαστοι τῶν ὁποίων διακρίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Ἡ πυρπόλησις τῶν χωρίων εἰς τὰ περίχωρα ταῦτα, καὶ ἡ χονδρική κατακρεούργησις πολιτῶν, ὅπως συνέβη εἰς Ἑρβ, Μισεροῦν, καὶ Σουμάνι, φαίνονται σχετιζόμεναι μὲ τὴν ἔξαψιν ἣτις προῆλθεν ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ Φρουρίου Φλερὸν οὗ τὰ πυροβόλα ἔφραξαν τὴν ὁδὸν ἀπὸ Αἷξ-λὰ-Σαπὲλ εἰς Λιέγην. Οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται μανιώδεις ἐκ τῶν ἀπωλειῶν αἱς ὑπέστησαν, ὑποπτευόμενοι τὴν διάθεσιν τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ, καὶ πιθανῶς φρονούντες ὅτι δι' ἐκτάκτου αὐστηρότητος ἐν τῇ ἀρχῇ θὰ ἠδύναντο ~~να~~ ἀποθαρρύνωσι τὸ πνεῦμα τοῦ Βελγικοῦ ἔθνους ταχέως ἐξωκειώθησαν εἰς τὴν σφαγὴν τῶν πολιτῶν. Πόσον ταχέως ἐπετεύχθη τοῦτο ζωγραφίζεται διὰ καταχωρήσεως ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ Κούρτ Χόφμαν, στρατιώτου εἰς τὸ πρῶτον τῶν Κυνηγῶν, ὅστις τὴν 5ην Αὐγούστου ἦτο ἀπέναντι τοῦ Φρουρίου Φλερὸν.

αράρτημα Β.

Οὗτος σαφηνίζει τὴν ἱστορίαν του δι' αὐτοσχεδίου χάρτου. “Ἡ θέσις,” λέγει, “ἦτο ἐπικίνδυνος. Ἐπειδὴ περιεφέροντο φιλύποπτοι “πολίται, αἱ οἰκίαι ὑπ’ ἀριθμοὺς 1, 2, 3, 4, 5, ἐξεκενώθησαν οἱ “κάτοικοί των συνελήφθησαν (καὶ ἐτουφεκίσθησαν τὴν ἐπομένην “ἡμέραν). Αἷφνης τὸ χωρίον Α ἐπυροβολήθη. Ἐξ αὐτοῦ ἐξῆλθεν “ἡ ἀμαξοστοιχία τῶν ἀποσκευῶν μας, καὶ ὁ τέταρτος λόχος τοῦ 27ου “συντάγματος ὅστις ἔχασε τὸν δρόμον του καὶ ἐβομβαρδίσθη ὑπὸ τοῦ “ιδίου ἡμῶν πυροβολικοῦ. Ἐπὶ τοῦ σημείου Δ.Π. (ὅπερ φαίνεται “ἐν τῷ ἡμερολογίῳ) ἐτουφέκισα ἓνα πολίτην δι’ ὅπλου ἀπὸ τετρα- “κοσίων μέτρων διατρυπήσας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς ἐξηκριβώσαμεν “μετέπειτα.” Ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν, ὁ Χόφμαν, ἐνῶ εὕρισκετο εἰς τὴν ὑπ’ ἀριθμὸν 3 οἰκίαν, ἐπυροβολεῖτο καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἰδίων συναδέλφων του καὶ παρ’ ὀλίγον νὰ ἐφονεύετο. Εἰς Γερμανὸς ἀγνοῶν ὅτι ἡ ὑπ’ ἀριθμὸν 3 οἰκία εἶχε καταληφθῇ, ἀνέφερεν, ὡς ἦτο γεγονός, ὅτι εἶχε πυροβοληθῇ ἐκ τῆς οἰκίας ταύτης. Εἶχε προκληθῇ ὑπὸ τῆς περιπόλου καὶ δὲν ἔδωκε τὸ παρασύνημα. Ὁ Χόφμαν ἐξακολουθεῖ. “Μετὰ δέκα λεπτὰ πλησιάζουν ἄνθρωποι οἵτινες ὁμιλοῦσι μετ’ “ἐξάψεως—προφανῶς Γερμανοὶ. Φωνάζω ‘ἄλτ, ιὲς εἰ;’ Αἷφνης “ἀρχίζει πῦρ ταχὺ καθ’ ἡμῶν ὅπερ ἠδυνήθη νὰ διαφύγω πηδῶν “ταχέως πρὸς τὸ ἓν μέρος μὲ σφαίρας καὶ θραύσματα τοίχου καὶ “τεμάχια ὑάλου πετῶντα περὶ ἐμέ. Ἐφώναξα ‘ἄλτ, ἐδῶ εἶναι “περίπολος.’ Τότε σταματᾷ καὶ παρουσιάζεται ὁ ὑπολοχαγὸς “Ῥάϊμερ μετὰ τριῶν οὐλαμῶν. Ἀνθρωπὸς τις ἀνέφερεν ὅτι ἐπυρο- “βολήθη ἔξωθι τῆς οἰκίας μας· δὲν ἀπορῶ ἀφοῦ δὲν δίδει τὸ “παρασύνημα.” Ἡ καταχώρησις καίπερ χρονολογουμένη ἀπὸ τὴν 5 Αὐγούστου, ἐγράφη προφανῶς τὴν 6ην ἢ καὶ βραδύτερον, διότι ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει περὶ τῶν ὑπόπτων πολιτῶν ὡς τουφεκισθέντων τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὁ Χόφμαν δὲν ἀναφέρει ποίας προσβολῆς ὑπῆρξαν ἐνοχοὶ οἱ πολῖται οὗτοι, καὶ δὲν ὑπάρχει θετικὴ μαρτυρία συνδυάζουσα τὸν φόνον των μετὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ὅστις εἶχε πυροβοληθῇ ὑπὸ τῶν συντρόφων του. Ἦσαν “ὑπόπτοι” καὶ τοῦτο ἦτο ἀρκετὸν.

Ἡ συστηματικὴ ἐκτέλεσις πολιτῶν, ἣτις, εἰς τινὰς περιπτώσεις,

ὥς ἀκριβῶς δεικνύει τὸ μημονευθὲν ἡμερολόγιον, ἐβασίζετο ἐπὶ πραγματικοῦ λάθους, ἐπεξετάθη εὐρέως ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Λιέγης. Ἐν Σουμάνι καὶ Μισεροῦ πολλοὶ πολῖται ἐτουφεκίσθησαν διὰ συντόμου διαδικασίας. Εἰς ἓνα ἀγρὸν ἀνήκοντα εἰς ἀνθρωπὸν τινα ὀνόματι Ε . . . ἐφονεύθησαν 56 ἢ 57. Εἰς Γερμανὸς ἀξιωματικὸς εἶπε “Μᾶς ἐπυροβολήσατε.” Εἰς τῶν χωρικῶν ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ εἶπεν “Ἐὰν νομίζητε ὅτι αὐτοὶ οἱ “ἄνθρωποι ἐπυροβόλησαν, φονεύσατέ με, ἀλλ’ ἀφήσατε αὐτοὺς ν’ “ἀπέλθωσιν.” Ἡ ἀπάντησις ἦτο τρεῖς ὁμαδὸν πυροβολισμοὶ. Οἱ ἐπιζήσαντες ἐλογχίσθησαν. Τὰ πτώματά των ἐθεάθησαν εἰς τὸν ἀγρὸν τὴν νύκτα ἐκείνην παρ’ ἄλλου μάρτυρος. Εἰς τοῦλάχιστον ἠκρωτηριάσθη! Αὐτοὶ δὲν ἦσαν τὰ μόνα θύματα ἐν Σουμάνι. Ὁ αὐτόπτης μάρτυς τῆς σφαγῆς ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν του εἶδεν 20 πτώματα ὧν τὸ ἐν ἦτο κόρης 13 ἐτῶν. Ἄλλος μάρτυς εἶδε 19 πτώματα ἐντὸς λειμῶνος.

σ 4.

α 9.

α 5.

α 9.

α 7.

Εἰς Βελνὺ Τραμπλέρ, τὴν 6ην, πολῖταί τινες συνελήφθησαν ὑπὸ Γερμανῶν Στρατιωτῶν, οἵτινες προέβησαν εἰς διαβήματα πρὸς θανάτωσιν αὐτῶν πάραυτα, ἀλλὰ ἠμποδίσθησαν ἐκ τῆς ἀφίξεως ἐνὸς ἀξιωματικοῦ. Οἱ συλληφθέντες κατόπιν μετηνέχθησαν εἰς Μπατίς καὶ 5 ἐξ αὐτῶν ἐτουφεκίσθησαν εἰς ἓνα ἀγρὸν. Οὐδεμία δικαιολογία ἐδόθη διὰ τὴν δολοφονίαν των.

α 2.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἐμπρησταὶ οἰκιῶν ἦσαν εἰς ἔργον. Τὴν 6ην τοῦ μηνὸς τὸ Μπατίς κατεστράφη ἐν μέρει. Ἀπὸ τῆς 8ης μέχρι τῆς 10ης ὑπὲρ τὰς 300 οἰκίας ἐκάησαν ἐν Ἐρβ, ἐνῶ ἔφιπποι ἄνδρες ἐπυροβόλουν τοὺς ἐντὸς τῶν οἰκιῶν διὰ θυρῶν καὶ παραθύρων ὅπως ἐμποδίσωσι τὴν δραπετεύσιν τῶν κατοίκων.

α 17.

Εἰς τὸ Ἐρ-Λερομαῖν τὴν 15ην Αὐγούστου, ἡ κατὰ προσέγγισιν τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην, πάντες οἱ ἄρρενες κάτοικοι, περιλαμβανομένων καὶ τινων κατακοίτων γερόντων, ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ δημάρχου καὶ ὁ ἱερεὺς ἐλογχίσθησαν.

α 16.

Περὶ τὴν 14ην καὶ 15ην ἡ περίπου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τὸ χωρίον Βιζὲ κατεστράφη τελείως. Ἀξιωματικοὶ διηύθυνον τοὺς ἐμπρηστὰς, οἵτινες εἰργάζοντο μεθοδικῶς διὰ βενζίνης. Ἀρχαιοότητες καὶ πορσελάναι μετεκομίσθησαν ἐκ τῶν οἰκιῶν, πρὸ τῆς καταστροφῆς των, παρ’ ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἐπετήρουν τὴν διαρπαγὴν μὲ τὸ περίστροφον ἀνὰ χεῖρας. Ἡ οἰκία ἐνὸς μάρτυρος, ἥτις περιείχε τιμαλφὴν τοῦ εἴδους τούτου ἐπροστατεύετο ἐπὶ τινα καιρὸν ὑπὸ σημειώσεως κολληθείσης εἰς τὴν θύραν παρ’ ἀξιωματικῶν. Ἡ σημείωσις αὕτη ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Μετὰ τὴν μετακόμισιν τῶν τιμαλφῶν, ἡ οἰκία αὕτη ἐπίσης ἐπυρπολήθη.

α 20.

Γερμανοὶ στρατιῶται ἔφθασαν τὴν 15 εἰς Βελνὺ Τραμπλέρ καὶ ἔλαβον ποσότητά τινα οἴνου. Τὴν 16ην συνελήφθησαν αἰχμάλωτοί τινες· τέσσαρες, περιλαμβανομένου τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ δημάρχου, ἐτουφεκίσθησαν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν 200 (οὕτω καλούμενοι) ὄμηροι συνελήφθησαν εἰς Φλεμάλ καὶ ἀπηλλάχθησαν. Ἐκεῖ τοῖς εἶπον

ὅτι ἂν τὸ φρούριον Φλεμάλ δὲν παρεδίδετο μέχρι τῆς μεσημβρίας, θὰ ἐτουφεκίζοντο. Τὸ φρούριον παρεδόθη καὶ οὗτοι ἀπηλευθερώθησαν.

Παράρτημα Β.

Βανδέρ-Σιότ.

24.

a 25.

a 28.

Καταχωρήσεις εἰς ἓν Γερμανικὸν ἡμερολόγιον δεικνύουσιν ὅτι τὴν 19ην οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἐπεδόθησαν εἰς ὄργια ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Λιέγης, τὴν δὲ νύκτα τῆς 20ῆς (Πέμπτης) σφαγὴ ἔλαβε χώραν εἰς τὰς ὁδοὺς ἀρξαμένη πλησίον τοῦ καφενείου Καρπαντιέ, εἰς τὸ ὁποῖον λέγεται ἐδίδετο γεῦμα εἰς ὃ παρευρίσκοντο Ῥώσσοι καὶ ἄλλοι σπουδασταὶ. Προκήρυξις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ Κολέβε τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἔδιδε τὴν Γερμανικὴν διήγησιν τῆς ὑποθέσεως ἣτις ἦτο ὅτι τὰ στρατεύματά του ἐπυροβολήθησαν ὑπὸ Ῥώσσω σπουδαστῶν. Τὸ ἡμερολόγιον λέγει ὅτι τὴν νύκτα οἱ κάτοικοι τῆς Λιέγης ἐστασίασαν καὶ ὅτι 50 πρόσωπα ἐτουφεκίσθησαν. Οἱ Βέλγοι μάρτυρες ρητῶς ἀρνοῦνται ὅτι προῦκάλεσαν τοὺς Γερμανοὺς κατὰ τι, τινῶν βεβαιούντων ὅτι πολλοὶ Γερμανοὶ στρατιῶται ἦσαν μεθυσμένοι, ἄλλων δόντων μαρτυρίαν δεικνύουσαν ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶχε προσχεδιασθῇ. Βεβαιοῦται ὅτι τὴν 5 μ.μ. πολὺ πρὸ τῆς τουφεκίσεως, εἰς πολίτης προειδοποιήθη ὑπὸ φίλου Γερμανοῦ στρατιώτου νὰ μὴ ἐξήρχετο τὴν νύκτα ἐκείνην.

a 24, a 26,
a 28.

a 28 ἕως a 31.

Καίτοι τὸ αἷτιον τῆς σφαγῆς ἀμφισβητεῖται, τὰ ἀποτελέσματα εἶναι γνωστὰ μετὰ βεβαιότητος. Ἡ ὁδὸς τῶν Πιττέρ καὶ οἰκίαι ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῇ Καὶ ντὲ Πεσιέρ ἐπυρπολήθησαν συστηματικῶς διὰ βενζίνης, πολλοὶ δὲ κάτοικοι ἐκάησαν ζῶντες ἐν ταῖς οἰκίαις των, τῶν ἀγώνων των πρὸς διαφυγὴν των ἐμποδισθέντων διὰ πυροβολισμῶν. Εἴκοσιν ἄνθρωποι ἐτουφεκίσθησαν κατὰ τὴν πρὸς διάσωσιν ἀπόπειράν των, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἑνὸς τῶν μαρτύρων. Ὁ πυροσβεστικὸς λόχος τῆς Λιέγης ἐκλήθη ἀλλὰ δὲν τῷ ἐπετράπη νὰ κατασβέσῃ τὸ πῦρ.

Αἱ ἄμαξαί του ἐν τούτοις ἐχρησιμοποιήθησαν ἐπωφελῶς εἰς μετακόμισιν σωρῶν πτωμάτων πολιτῶν εἰς τὸ δημαρχιακὸν κατάστημα. Τὸ πῦρ ἔκαιε καθ' ὅλην τὴν νύκτα καὶ αἱ δολοφονίαι ἐξηκολούθησαν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, τὴν 21. Τριάκοντα δύο πολῖται ἐφονεύθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην μόνον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰς δὲ μάρτυς βεβαιοῖ ὅτι τοὺς φόνους ἐπηκολούθησε βιασμός ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ 15 ἢ 20 γυναικῶν ἐπὶ τραπεζῶν εἰς αὐτὴν τὴν πλατεῖαν.

Δὲν ὑπάρχουν πρὸ ἡμῶν καταθέσεις πραγματευόμεναι γεγονότα ἐν τῇ πόλει τῆς Λιέγης μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην. Τὰ κακουργήματα ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν εἰς διάφορα μέρη τῆς ἐπαρχίας.

a 33, η 34.

Ἐν παραδείγματι, τὴν 21 Αὐγούστου ἢ ὡς ἔγγιστα, εἰς τὸ Πεπενστέρ δύο μάρτυρες συνελήφθησαν ὡς ὄμηροι καὶ ἠπειλήθησαν μετὰ 5 ἄλλων, ὅτι ἂν δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνακαλύψωσιν ἓνα πολίτην ὅστις ἐλέγετο ὅτι ἐπυροβόλησεν ἓνα στρατιώτην εἰς τὴν κνήμην, θὰ ἐτουφεκίζοντο. Διέφυγον τὴν μοῖράν των ἐπειδὴ εἰς τῶν ὁμήρων ἔπεισε τὸν ἀξιωματικὸν ὅτι ὁ ὑποτιθέμενος πυροβολισμός, ἂν ποτε ἔλαβε χώραν, ἐγένετο εἰς τὸν Δῆμον Κορνὲς καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Δῆμον

Πεπενστέρ, ἔνεκα τούτου ὁ Δήμαρχος τοῦ Κορνὲς ὅστις ἦτο γέρων καὶ κωφός, ἐτουφεκίσθη πάραυτα. Τὰ κακουργήματα κατὰ τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ δὲν περιωρίσθησαν εἰς τὰ προμνησθέντα χωρία, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὑπῆρξαν γενικὰ καθ' ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Καταχώρησις εἰς ἐν τῶν ἡμερολογίων λέγει· “Διήλθομεν τὰ
“Βελγικὰ σύνορα τῇ 15ῃ Αὐγούστου 1914 τὴν 11.50 π.μ. καὶ
“κατόπιν ἐπροχωρήσαμεν εὐσταθῶς κατὰ μῆκος τῆς κυρίας ὁδοῦ
“μέχρις οὗ ἐφθάσαμεν ἐντὸς τοῦ Βελγίου. Μόλις ἐφθάσαμεν ἐκεῖ,
“εἶδομεν φρικῶδες θέαμα. Οἰκίαι εἶχον καῆ, οἱ κάτοικοι εἶχον
“ἐκδιωχθῆ καὶ τινες τούτων τουφεκισθῆ. Οὐδεμιᾶς τῶν ἑκατοντα-
“δων οἰκιῶν ἐφείσθησαν. Τὸ πᾶν εἶχε παραδοθῆ εἰς τὴν ἀρπαγὴν
“καὶ τὸ πῦρ. Μόλις εἶχομεν διέλθει διὰ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ χωρίου
“ὅτε τὸ πλησίον ἐκαίετο καὶ οὕτω ἐξηκολούθει ἄνευ διακοπῆς.
“Τὴν 16ην Αὐγούστου 1914 τὸ μέγα χωρίον Μπαρσὸν ἐκάη. Τὴν
“αὐτὴν ἡμέραν διήλθομεν τὴν ἐπὶ τοῦ Μόζα γέφυραν τὴν 11.50
“τῆς πρωίας. Ἐκεῖθεν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν Βάνδρ. Ἐδῶ αἱ
“οἰκίαι διέφυγον τὴν καταστροφὴν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἠρευνήθη. Τέλος
“ἐξήλθομεν τῆς πόλεως καὶ τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ μετεβλήθη εἰς ἐρείπια.
“Εἰς τινα οἰκίαν εὐρέθη ὁλόκληρος συλλογὴ ὅπλων, οἱ κάτοικοι
“ἀνεξαιρέτως ὠδηγήθησαν ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ ἐτουφεκίσθησαν.
“Αὐτὸ τὸ τουφέκισμα ἦτο σπαρακτικὸν ὅτε ὅλοι γονυπετήσαντες
“ικέτευον, ἀλλὰ οἶκτος δι' αὐτοὺς δὲν ὑπῆρχε. Πυροβολισμοὶ τινες
“ἐσύριξαν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔπεσαν ἐπὶ τῆς πρασίνης χλόης καὶ
“ἐκοιμήθησαν διὰ παντός.”

Παράρτημα Β.
* Αἵτελ' Ἀνδερς.

ΚΟΙΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΜΟΖΑ ΚΑΙ ΣΑΜΠΡ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Πρώτη Στρατιὰ, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Στρατηγοῦ Ἀλεξάνδρου φὸν Κλουκ, ἐδέσποζε τῶν στενῶν τοῦ Μόζα μεταξὺ Βιζὲ καὶ Ναμουρ, καὶ ἐξετέλει τὸ σχέδιον τῆς ἐρημώσεως ὅπερ περιεγράφη ἤδη, ἀποσπάσματα τῆς Δευτέρας Γερμανικῆς Στρατιᾶς, ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν φὸν Βύλωβ, προὔχωρουν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Μόζα πρὸς τὴν Ναμουρ. Τὴν Τετάρτην, 12 Αὐγούστου, κατελήφθη ἡ πόλις Οὐτ, ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ μεταξὺ Ναμουρ καὶ Λιέγης. Τρεῖς ἡμέρας βραδύτερον ἡ πόλις ἐκενώθη ὑπὸ τῶν ὑπερασπιστῶν της, οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος τοῦ Σάμπρ διὰ Ταμὶν καὶ Σαρλερουὰ εἰς Μόνς. Ἐν τῷ μεταξὺ δύναμις ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν φὸν Χάουζεν προὔχωρησε κατὰ τῆς Δινὰν, διὰ μέσου τῶν χωρίων Λαρὸς, Μάρς καὶ Ἀσέν, τὴν δέ 15 Αὐγούστου ἐξετέλεσεν ἀνεπιτυχῇ ἔφοδον κατὰ τῆς πόλεως ταύτης. Ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ἡ ἐπίθεσις ἐπανελήφθη καὶ πετ' ἐπιτυχίας, καὶ τῆς Δινὰν καταληφθείσης, ἡ ὑπὸ τὸν φὸν Χάουζεν Στρατιὰ ἐχύθη εἰς τὴν Γαλλίαν.

διὰ μέσον Μπουβέν καὶ Ῥετέλ πυρπολοῦσα καὶ διαρπάζουσα τὰ χωρία καὶ τουφεκίζουσα τοὺς κατοίκους κατὰ τὴν διάβασίν της.

Αἱ μαρτυρίαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπαρχίαν Ναμούρ εἶναι ἥττον ὀγκώδεις τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ βόρειον Βέλγιον. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ μαρτυρία τῶν στρατιωτῶν σπανίως εἶναι πρόχειρος, καθότι τὰ χωρία καὶ αἱ πόλεις ἅπαξ καταληφθεῖσαι ὑπὸ τῶν Γερμανῶν σπανίως ἀνακατελήφθησαν ὑπὸ τῶν ἀντιθέτων στρατευμάτων, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν προσφύγων τῶν ἐλθόντων εἰς Ἀγγλίαν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ναμούρ εἶναι σχετικῶς μικρὸς.

Ἀνδέννη.

Ἡ Ἀνδέννη εἶναι μικρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Μόζα μεταξὺ Λιέγης καὶ Ναμούρ, κειμένη ἀπέναντι τοῦ χωρίου Σέγη (μεθ' οὗ συνδέεται διὰ γεφύρας ὑπὲρ τὸν ποταμὸν), καὶ εἶναι ἐκ τῶν πρώτων μερῶν τῶν καταληφθέντων ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς προελάσεως πρὸς τὸν ἀνάρρουν τοῦ Μόζα.

β 2.

Πρὸς κατανόησιν τῆς ἱστορίας τῆς σφαγῆς ἣτις ἐγένετο ἐκεῖ τὴν Πέμπτην, 20 Αὐγούστου, πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει τὰ ἐπόμενα γεγονότα. Ἡ Γερμανικὴ προέλασις ἐπολεμήθη λυσσῶδως ὑπὸ Βελγικῶν καὶ Γαλλικῶν στρατευμάτων. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς 19ης Αὐγούστου τὸ δυν Βελγικὸν Σύνταγμα τῆς Γραμμῆς ἐμάχετο κατὰ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Μόζα ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Σέγη.

Τὴν 8ην ὥραν πρὸ μεσημβρίας τῆς 19, οἱ Βέλγοι εὗρον ὅτι ἡ περαιτέρω ἀντίστασις ἦτο ἀδύνατος εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ ἀπεσύρθησαν καλυπτόμενοι ὑπὸ τῶν φρουρίων τῆς Ναμούρ. Ἀποσυρόμενοι ἀνετίναξαν τὴν Γέφυραν τῆς Ἀνδέννης. Οἱ πρῶτοι Γερμανοὶ ἔφθασαν εἰς Ἀνδέννην περὶ τὴν 10 π.μ. ὅτε δέκα ἢ 12 Οὐλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Μετέβησαν εἰς τὴν γέφυραν καὶ τὴν εὗρον κατεστραμμένην. Ἀπεσύρθησαν, λοιπὸν, ἀλλ' ἐπέστρεψαν μετὰ ἡμίσειαν ὥραν. Μικρὸν κατόπιν, πολλαὶ χιλιάδες Γερμανῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβον μέτρα ἵνα διανυκτερεύσωσιν ἐκεῖ. Οὕτω, τὸ ἑσπέρας τῆς 19 Αὐγούστου μέγα σῶμα Γερμανικῶν στρατευμάτων κατεῖχε τὴν πόλιν, εἰς ἣν εἰσῆλθον ἄνευ ἀντιστάσεώς τινος ἐκ μέρους τῶν συμμάχων στρατιῶν ἢ τοῦ Ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ.

Περὶ τὴν 4.30 μ.μ. τῆς ἐπομένης πυροβολισμοὶ ἐρρίφθησαν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μόζα, ἐδόθη δὲ εἰς αὐτοὺς ἀπάντησις παρὰ τῶν Γερμανῶν ἐν Ἀνδέννη. Τὸ χωρίον Ἀνδέννη εἶχε ἀπομονωθῆ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μόζα διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς γεφύρας, καὶ οὐδὲν ὑποδεικνύει ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ τῆς ἀριστερᾶς προήρχοντο παρὰ τῶν κατοίκων τῆς Ἀνδέννης. Σχεδὸν πάραυτα, ἐν τούτοις, ἡ κατακρεούργησις τῶν κατοίκων ἤρξατο καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ δύο καὶ πλέον ὥρας καὶ κατὰ τὴν νύκτα κατὰ διαλείμματα. Ἐγένετο χρήσις πολυβόλων. Τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἐλέχθη ὅτι διετέλουν ἐν μέθῃ καὶ ἀναμφιβόλως

φόνευσαν καὶ διήρπασαν ἀνενοχλήτως. Παραπομπὴ εἰς τὰ Γερμα-
ικὰ ἡμερολόγια θὰ δώσῃ ἰδέαν τινὰ τῶν διαστάσεων ἃς ἔλαβεν ἡ
ἑβραϊκὴ ἐν τῷ στρατῷ ἀνὰ τὸν μῆνα Αὐγουστον.

“Ὅταν τὸ πῦρ ἤλαττώθη περὶ τὴν 7 ὥραν, πολλοὶ τῶν κατοίκων
ἤς πόλεως ἔσπευσαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν λατομείων, ἄλλοι
μειναν εἰς τὰς οἰκίας των. Τὴν στιγμὴν ταύτην ὅλον τὸ μέρος πέριξ
τοῦ σταθμοῦ ἐκαίετο καὶ αἱ οἰκίαι ἐφλέγοντο εἰς ἀπόστασιν δύο
χιλιομέτρων πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ χωρίου Τραμακᾶ. Τὰ μικρὰ
προστατικά τὰ ὅποια εὐρίσκονται τὸ ἐν ὑπερθεῖν τοῦ ἄλλου ἐπὶ τῆς
ἀνωφερείας εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην ἐπίσης ἐκαίοντο.

81.

Τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἐπομένης πρωίας (τὴν 21ην) οἱ Γερμανοὶ
ἤρξαντο νὰ σύρῳσι τοὺς κατοίκους ἐκ τῶν οἰκιῶν των. “Ἄνδρες,
γυναῖκες, καὶ παιδιά ἐσύρθησαν ἐντὸς τῆς πλατείας ὅπου ἐχωρίσθησαν
κατὰ φύλα. Τρεῖς ἄνδρες τότε ἐτουφεκίσθησαν, εἷς δὲ τέταρτος
ἐλοχγίσθη. Εἷς Γερμανὸς συνταγματάρχης ἦτο παρὼν οὗ κύριος
σκοπὸς ἐφαίνετο ὅτι ἦτο νὰ τουφεκίσῃ ὅλους τοὺς ἄνδρας. Νεαρὰ
Γερμανὶς κόρη ἥτις διέμενεν ἐν τῇ γειτονείᾳ ἐπενέβη παρ’ αὐτῷ, καὶ
μετὰ τινὰς διαπραγματεύσεις, τινὲς τῶν κρατουμένων ἐξελέγησαν,
ὠδηγήθησαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Μόζα καὶ ἐτουφεκίσθησαν ἐκεῖ.
Ὁ συνταγματάρχης κατηγόρησε τοὺς πολίτας ὅτι ἐπυροβόλησαν
κατὰ τῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποτεθῇ
ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔπραξαν τοῦτο, καὶ δὲν φαίνεται ὅτι ἐγένετο
ἀνάκρισις τις.

82

Περὶ τοὺς 400 πολίτας ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὴν σφαγὴν
ταύτην, τινὲς τούτων ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Μόζα, ὅπου ἐτουφεκίσθησαν
συμφώνως ταῖς δοθείσαις διαταγαῖς καὶ τινες ἐν τοῖς ὑπογείοις τῶν
οἰκιῶν ὅπου εἶχον καταφύγει. Ὁκτὼ ἄνδρες ἀνήκοντες εἰς μίαν
οἰκογένειαν ἐδολοφονήθησαν. Ἄλλον ἄνδρα ἐφόνευσαν διὰ πολυ-
βόλου ἀπὸ μικροτάτης ἀποστάσεως. Ἡ σύζυγός του ἔφερε τὸ σῶμά
του εἰς τὴν οἰκίαν της ἐπὶ χειροκινήτου ἀμαξίου. Οἱ Γερμανοὶ
εἰσῆλθον ὀρμητικῶς εἰς τὴν οἰκίαν της, διήρπασαν αὐτὴν, ἐσώρευσαν
δὲ ὅλα τὰ ἐδώδιμα εἰς σωρὸν ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ ἐκορέσθησαν δι’
αὐτῶν. Κουρεὺς τις ἐφονεύθη ἐν τῷ μαγειρείῳ του ἔνθα ἐκάθητο
μεθ’ ἐνὸς παιδίου εἰς ἐκάτερον τῶν γονάτων του. Εἷς παραλυτικὸς
ἐφονεύθη εἰς τὸν κήπὸν του. Μετὰ τοῦτο ἐπηκολούθησαν ἡ γενικὴ
διαρπαγὴ τῆς πόλεως. Πολλοὶ τῶν κατοίκων οἵτινες διέφυγον τὴν
σφαγὴν ἐκρατήθησαν ὡς αἰχμάλωτοι καὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ
καθαρίσωσι τὰς οἰκίας ἀπὸ τῶν πτωμάτων καὶ νὰ θάψωσιν αὐτὰ εἰς
τάφρους. Οἱ αἰχμάλωτοι οὗτοι ἐχρησιμοποιήθησαν κατόπιν ὡς
κάλυμμα καὶ προστασία, διὰ τινὰ πλοιογέφυραν ἣν οἱ Γερμανοὶ
κατεσκεύασαν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν κατ’ αὐτὸν
τὸν τρόπον ἵνα ἐμποδίσωσι τὰ Βελγικὰ φρούρια νὰ πυροβολήσωσι
κατ’ αὐτῆς. Μετὰ τινὰς ἡμέρας οἱ Γερμανοὶ ἐτέλεσαν Νυκτερινὴν
Ἑορτὴν ἐν τῇ πλατείᾳ. Μεθυσθέντες δὲ ἐκ τοῦ διαρπαγέντος οἴνου,
ἐξηνάγκασαν τὰς γυναῖκας νὰ ζητωκραυγᾶσιν τρεῖς ὑπὲρ τοῦ Κάϊζερ
καὶ νὰ τραγῳδήσωσι “Deutschland über Alles.”

Επαρχία Ναμούρ.

- β 7. Ἡ μάχη πέριξ τῆς Ναμούρ ἐσυνοδεύθη διὰ σποραδικῶν κακουρ-
γημάτων. Πλησίον τοῦ Μαρσοβελέτ τραυματίαι ἄνδρες ἐδολοφο-
νήθησαν εἰς ἐν ὑποστατικὸν ὑπὸ Γερμανῶν στρατιωτῶν. Τὸ ὑπο-
στατικὸν ἐπυρπολήθη. Εἰς Γερμανοὺς ἵππεὺς ἀπῆλθεν ἔφιππος ἔχων
ἔμπροσθέν του μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ ἰδιοκτήτου κραυγάζουσαν καὶ
λυσικόμον.
- β 10. Εἰς Ταμπλὸν τὴν 23 Αὐγούστου εἰς καθηγητῆς νωτέρων γλωσσῶν
ἐν τῷ κολλεγίῳ τῆς Ναμούρ ἐτουφεκίσθη εἰς τὴν ἐξώθυράν του
παρὰ Γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ. Ἐκπνέων ὁ καθηγητῆς ἐζήτησεν ἀπὸ
τὸν ἀξιωματικὸν τὸν λόγον τῆς κτηνωδίας αὐτῆς, ὁ δὲ ἀξιωματικὸς
ἀπήντησεν ὅτι ἔχασε τὴν ψυχραιμίαν του, διότι πολῖταί τινες
ἐπυροβόλησαν κατὰ Γερμανῶν ὅτε οὗτοι εἰσῆρχοντο ἐν τῷ χωρίῳ.
Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος δὲν ἀπεδείχθη. Ὁ βελγικὸς στρατὸς ἐμάχετο
ἔτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι στρατιῶται ἔρριψαν
τοὺς ἐν λόγῳ πυροβολισμοὺς. Μετὰ τὴν δολοφονίαν ἡ οἰκία
ἐπυρπολήθη.
- β 11. Τὴν 24 καὶ 25 Αὐγούστου σφαγαὶ ἐγένοντο ἐν Σουρίς, ὅπου πολλὰ
πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς τάξεις, ὡς καὶ εἰς ἄλλας,
ἐφονεύθησαν.
- β 8. Οἱ Γερμανοὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Ναμούρ τὴν 24 Αὐγούστου. Τὰ
στρατεύματα κατέστησαν γνωστὴν τὴν εἴσοδόν των διὰ πυροβολισμοῦ
κατὰ πλήθους ἐξ 150 ἀόπλων καὶ ἀνυπερασπίστων πολιτῶν, ἐξ ὧν
μόνον 10 διέφυγον.
- β 11. Εἰς μάρτυς καλῆς τάξεως ὅστις ἦτο ἐν Ναμούρ περιγράφει πῶς
ἡ πόλις ἐπυρπολήθη συστηματικῶς εἰς ἐξ διάφορα μέρη. Ὅτε οἱ
κάτοικοι ἔφευγον ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν ἐτουφεκίζοντο ὑπὸ τῶν
Γερμαϊκῶν στρατευμάτων. Οὐχὶ ὀλιγώτεραι τῶν 140 οἰκιῶν ἐπυρ-
πολήθησαν.
- β 12. Τὴν 25, τὸ νοσοκομεῖον τῆς Ναμούρ ἐπυρπολήθη δι' εὐφλέκτων
τροχίσκων ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι στρατιῶται ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἐπυ-
ροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν.
- β 13. Εἰς Δενὲ τὴν 28 Αὐγούστου, Βέλγος τις στρατιώτης ὅστις εἶχε
ληφθῇ αἰχμάλωτος εἶδε τρεῖς πολίτας συναιχμαλώτους του τουφεκι-
σθέντας. Ὁ εἰς ἦτο ἀνάπηρος, ὁ δὲ ἕτερος ὀγδοηκοντούτης γέρων καὶ
παραλυτικὸς. Δύο Γερμανοὶ στρατιῶται δισχυρίσθησαν ὅτι οἱ
ἄνδρες οὗτοι ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν. Οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο κατεῖχεν
ὄπλα, οὐδὲ εἶχόν τι ἐν τοῖς θυλακίοις των. Ὁ μάρτυς εἶδε τοὺς
Γερμανοὺς ἐρευνῶντας αὐτοὺς καὶ οὐδὲν εὗροντας.

Ἐπαρχία Σαρλερουά.

Ἐν Ταμλν, μέγα χωρίον κείμενον μεταξὺ Ναμούρ καὶ Σαρλε-
ρουά, αἱ προφυλακαὶ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐνεφανίσθησαν κατὰ
τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Αὐγούστου, εἰς τοῦτο δὲ τὸ χω-
ρίον ὡς καὶ εἰς ἄλλα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἀπεδείχθη ὅτι μέγας

Ἡ κυρία σφαγὴ ἐν Ταμὶν ἐγένετο περὶ τὴν 23 Αὐγούστου. Μάρτυς τις περιγράφει πῶς εἶδε τὴν δημοσίαν πλατείαν στρωμένην διὰ πτώμάτων, καὶ μετὰ ἔρευναν εὔρε ταὶ πτώματα τῆς συζύγου καὶ τέκνου του, κορασίου ἑπταετοῦς.

Εἰς τὸ Μορλανβέλς, περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὁ Βρεττανικὸς στρατὸς μετὰ τινῶν Γάλλων ἱππέων ἠναγκάσθησαν ν' ἀποσυρθῶσι πρὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων. Τὰ στρατεύματα ταῦτα συνέλαβον τὸν Δήμαρχον καὶ τὸν ὑπηρέτην τοῦ αἰχμαλώτους καὶ ἐτουφέκισαν ἀμφοτέρους πρὸ τοῦ Δημαρχείου ἐν Περὸν (Βέλγιον), ἔνθα τὰ σώματά των ἔμειναν εἰς τὸν δρόμον ἐπὶ 48 ὥρας. Ἐκαυσαν τὸ Δημαρχεῖον καὶ 62 οἰκίας. Ἡ συνήθης κατηγορία ἐγενετο περὶ πυροβολισμοῦ ὑπὸ πολιτῶν. Τοῦτο ὁ μάρτυς ἀρνεῖται διαρρήδην, δηλῶν ὅτι τρεῖς τέσσαρας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Γερμανῶν ἐγκύκλιοι διενεμήθησαν εἰς ἐκάστην οἰκίαν καὶ προγράμματα ἐτοιχοκολλήθησαν ἀνὰ τὴν πόλιν διατάσσοντα τὴν κατάθεσιν πάντων τῶν πυροβόλων ὅπλων εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη.

Ζωηρὰ εἰκὼν τῶν γεγονότων ἐν Μοντινὺ ἐπὶ τοῦ Σάμπρ περιε-
γράφῃ ὑπὸ μάρτυρος καλῆς τάξεως ὅστις εἶχεν ἐξαιρετικὰς εὐκαιρίας
πρὸς παρατήρησιν. Ἐνωρὶς τὴν πρωίαν τοῦ Σαββάτου, 22 Αὐ-
γούστου, Οὐλάνοι ἔφθασαν εἰς τὸ Μοντινὺ. Ὁ Γαλλικὸς στρατός
ἀπεῖχε περὶ τὰ 4 χιλιόμετρα, ἀλλ' ἐπὶ τινος λόφου πλησίον τοῦ

β 20.

β 16.

§ 17.

§ 18.

χωρίου ἦτο ἀπόσπασμα ἐξ 150 ἢ 200 Γάλλων ἐλλοχεῦον. Περὶ τὴν 1.30 τὸ κύριον σῶμα τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἤρξατο καταφθάνον. Μετ' αὐτοῦ συνεβάδιζον οἱ οὕτως καλούμενοι ὄμηροι περὶ τοὺς 400 ἐν ὄλῳ. Ἐκ τούτων, 300 εἶχον δεθῇ ὁμοῦ διὰ σχοινίου κρατουμένου παρ' ἀνδρῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, ὅπισθεν καὶ πλαγίως. Τὰ ἐλλοχεύοντα Γαλλικὰ στρατεύματα ἤρξαντο πυροβολοῦντα, ἀμέσως δὲ οἱ Γερμανοὶ ἤρχισαν νὰ καταστρέφωσι τὴν πόλιν. Ἐμπρησταὶ μετὰ διακριτικοῦ σήματος ἐπὶ τοῦ βραχίονός των κατήλθον τὴν κυρίαν ὁδὸν ῥίπτοντες δράγματα ἐμπρηστικῶν καὶ ἐκρηκτικῶν τροχίσκων ἐντὸς τῶν οἰκιῶν. Οἱ τροχίσκοι οὗτοι ἐφέροντο ὑπ' αὐτῶν ἐντὸς σάκκων καὶ οὕτω περὶ τὰς 130 οἰκίας κατεστράφησαν εἰς τὴν κυρίαν ὁδὸν. Περὶ τὴν 10.30 μ.μ. περὶ τοὺς 200 ἐπὶ πλέον ὁμήρους συνελήφθησαν. Οὗτοι ἐσύρθησαν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Μοντινὺ τὴν νύκτα δὲ ἐκείνην 50 ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά ἐτοποθετήθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Σάμπρ καὶ ἐκρατήθησαν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ἡ γέφυρα ἐπίσης ἐφρουρεῖτο ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, προφανῶς εἴτε ἐκ φόβου μὴ αὕτη εἶχεν ὑπονομευθῇ ἢ ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι, γυναῖκες καὶ παιδιά θὰ ἠδύναντο νὰ παράσχωσι προστασίαν τινὰ πρὸς τοὺς Γερμανοὺς ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οἱ Γάλλοι ἀπεπειρῶντο νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῆς γεφύρας. Ὁ ἐμπρησμός τῶν οἰκιῶν συνωδεύετο ὑπὸ φόνων, τὴν δὲ πρωίαν τῆς Δευτέρας 27 πολῖται ἐκ μιᾶς μόνον συνοικίας ἐθεάθησαν κείμενοι νεκροὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ.

Ἄλλαι κακουργίαι διαπραχθεῖσαι ἐν Ζουμέ, Βουφισὺ, Σαρλερουά, Μαρσιέν—Ὡπὸν, Κουγιὰ, καὶ Μωμπέζ, περιγράφονται ἐν ταῖς καθεύσεσι ταῖς ἀναφερομέναις ἐν τῷ Παραρτήματι.

Δινὰν.

β 18 ὡς β 25

Καθαρὰ ἔκθεσις τῶν κακουργημάτων ἐν Δινὰν, τὸ ὁποῖον πολλοὶ ταξειδιῶται ἐνθυμοῦνται ὡς ἐξαιρετικῶς ῥωμαντικὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ Μόζα, δίδεται παρ' ἐνὸς μάρτυρος ὅστις λέγει ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἤρξαντο τοῦ ἐμπρησμοῦ τῶν οἰκιῶν ἐν τῇ ὁδῷ Σαῖν—Ζὰκ τὴν 21 Αὐγούστου καὶ ὅτι ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐκάησαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν συμπλοκὴ ἐγένετο μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν, ὁ δὲ μάρτυς διῆλθεν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸ ὑπόγειον μιᾶς Τραπεζῆς μετὰ τῆς συζύγου καὶ τέκνων του. Ἐκρουσαν τὸν κώδωνα καὶ ἤρξαντο κτυπῶντες τὴν θύραν καὶ παράθυρα. Ἡ σύζυγος τοῦ μάρτυρος ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθον δύο ἢ τρεῖς Γερμανοὶ. Ἡ οἰκογένεια διετάχθη νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν. Ἐκεῖ εὗρον μίαν ἄλλην οἰκογένειαν, αἱ δύο δὲ οἰκογένειαι ὠδηγήθησαν μὲ τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των κατὰ μῆκος τῆς Rue Grande. Ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς ὁδοῦ ἐκαίοντο. Ἡ ὁμὰς κατόπιν ἐτέθη ἐντὸς σιδηρουργείου ὅπου ἦσαν καὶ ἄλλοι αἰχμάλωτοι, περὶ τοὺς 100 ἐν ὄλῳ, καὶ ἐκρατήθησαν ἐκεῖ ἀπὸ τῆς 11 μ.μ. μέχρι τῆς 2 μ.μ. Ἐκεῖθεν δὲ κατόπιν ὠδηγήθησαν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐκεῖ συνηθροίσθησαν εἰς μίαν αὐλὴν καὶ

ἤρευνήθησαν. Δὲν εὐρέθησαν ὅπλα ἐπ' αὐτῶν. Τότε ὠδηγήθησαν εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὴν καὶ ἐτέθησαν ἐντὸς κελλίων. Ὁ μάρτυς καὶ ἡ σύζυγός του ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων. Κατὰ τὴν ἐπομένην ὥραν ὁ μάρτυς ἤκουε διαρκῶς πυροβολισμοὺς καὶ παρετήρησεν εἰς τὴν γωνίαν αὐλῆς τινος ἀγούσης ἔξω τῆς σειρᾶς τῶν κελλίων τὸ σῶμα νεανίου κεκαλυμμένον διὰ γυναικείου μανδύου. Ἀνεγνώρισε τὸν μανδύαν τῆς συζύγου του. Εἰς τὴν κόρην τοῦ μάρτυρος ἐπετράπη νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἴδῃ τὴ συνέβῃ εἰς τὴν μητέρα της, καὶ εἰς αὐτὸν δὲ τὸν μάρτυρα ἐπετράπη νὰ διασκελίσῃ τὴν αὐλὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Εὗρε τὴν σύζυγόν του κειμένην ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ πατώματος τοῦ δωματίου. Ἐφερε πληγὰς ἐκ σφαιρῶν εἰς τέσσαρα μέρη, ἀλλ' ἔζη ἔτι καὶ εἶπεν εἰς τὸν σύζυγόν της νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ τέκνα των ὡς καὶ ἔπραξεν οὗτος. Περὶ τὴν 5 τῆς ἐσπέρας εἶδε Γερμανοὺς φέροντας ἔξω τῶν κελλίων πάντας τοὺς νέους καὶ μέσης ἡλικίας ἄνδρας καὶ τοποθετήσαντας τοὺς αἰχμαλώτους των, περὶ τοὺς 40, εἰς τρεῖς σειρὰς ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς. Περὶ τοὺς 20 Γερμανοὺς ἐτέθησαν ἀπέναντι, ἀλλὰ προτοῦ γείνη τι ἡκούσθῃ τρομερὸς τουφεκισμὸς ἔκ τινος σημείου πλησίον τῆς φυλακῆς, οἱ δὲ πολῖται ἐσύρθησαν ἐσπευσμένως πάλιν εἰς τὰ κελλία των. Ἡμίσειαν ὥραν βραδύτερον οἱ αὐτοὶ 40 ἄνδρες ἐκομίσθησαν ἐκ νέου εἰς τὴν αὐλὴν. Σχεδὸν ἀμέσως ἡκούσθῃ δεύτερος ὁμαδὸν πυροβολισμὸς ὡς τὸν πρῶτον καὶ ἐσύρθησαν ἐκ νέου πάλιν εἰς τὰ κελλία. Περὶ τὴν 7 μ.μ. ὁ μάρτυς καὶ ἄλλοι αἰχμάλωτοι ἐξήχθησαν πάλιν ἐκ τῶν κελλίων των καὶ ὠδηγήθησαν ἐκτὸς τῆς φυλακῆς. Μετέβησαν ἐν μέσῳ δύο γραμμῶν στρατευμάτων εἰς Ῥὸς-Μπεγιαρ ἀπέχον περὶ τὸ χιλιόμετρον. Μίαν ὥραν βραδύτερον αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ἐχωρίσθησαν, οἱ δὲ αἰχμάλωτοι μετηνέχθησαν ἐκ νέου εἰς Δινὰν, διελθόντες καθ' ὁδὸν διὰ τῆς φυλακῆς. Ἀκριβῶς ἔξωθεν τῆς φυλακῆς ὁ μάρτυς εἶδε τρεῖς σειρὰς σωμάτων ἅτινα ἐνεγνώρισεν ὡς γείτονάς του. Πάντες σχεδὸν ἦσαν νεκροὶ, ἀλλὰ παρετήρησα κινήσεις εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν. Τὰ σώματα ἦσαν περίπου 120. Τότε οἱ αἰχμάλωτοι μετηνέχθησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου ἔξωθεν τοῦ Δινὰν καὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ μέχρι τῆς 8ης τῆς πρωίας. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν τοὺς ἔθεσαν ἐντὸς τῶν διὰ ποίμνια προωρισμένων σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν καὶ τοὺς μετέφεραν ἐκείθεν εἰς Κοβλεντίαν. Ἐπὶ τρεῖς μῆνας διέμειναν αἰχμάλωτοι ἐν Γερμανίᾳ.

Ἀοπλοι πολῖται ἐφονεύθησαν καθ' ὁμάδας εἰς ἄλλα μέρη πλησίον τῆς φυλακῆς. Περὶ τὰ 90 πρόσωπα εὐρέθησαν κείμενα τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου εἰς μίαν πλατεῖαν ἀπέναντι τοῦ μοναστηρίου. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον πολλοὶ συγγενεῖς ἐνὸς μάρτυρος οὗ τὴν κατάθεσιν ἰδὲ ἐν τῷ Παραρτήματι. Ἡ μάρτυς αὕτη ἠρώτησε Γερμανόν τινα ἀξιωματικὸν διατὶ ὁ σύζυγός της ἐτουφεκίσθῃ, οὗτος δὲ τῇ εἶπε, τοῦτο συνέβῃ διότι δύο ἐκ τῶν υἱῶν της ἦσαν ἐν τῇ πολιτοφυλακῇ καὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν. Πράγματι ὁμῶς ὁ εἰς τῶν υἱῶν της ἦτο ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐν Λιέγη καὶ ὁ ἕτερος ἐν Βρυξέλλαις. Βεβαιοῦται ὅτι παρὰ τὰ προμνημονευθέντα 90 πτώματα

β 27. 60 ἄλλα πτώματα πολιτῶν ἐξήχθησαν ἐξ ὁπῆς ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ
ζυθοποιείου καὶ 48 σώματα γυναικῶν καὶ παίδων εὐρέθησαν εἰς ἓνα
κῆπον. Ἡ πόλις ἐπυρπολήθη συστηματικῶς διὰ χειροβομβίδων.

β 28. Ἄλλος μάρτυς εἶδεν ἑπταετὲς κοράσιον ἔχον τεθραυσμένην τὴν
μῖαν κνήμην καὶ τὴν ἑτέραν τραυματισμένην διὰ λόγχης.

Δὲν ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς
τοῦ Δινὰν προέβη εἰς πρόκλησίν τινα, οὐδὲ ὅτι οἰαδήποτε ὑπερά-
σπισίς τις δύναται νὰ προβληθῇ πρὸς δικαιολόγησιν τῶν κατὰ τῶν
πολιτῶν γενομένων κακουργημάτων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὴν προέλασιν τοῦ Γερμανικοῦ
Στρατοῦ ἀπὸ Δινὰν εἰς Ῥετέλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Αἰν, γραφικὴ
ἀφήγησις δίδεται εἰς τὸ ἡμερολόγιον ἐνὸς Σάξωνος ἀξιωματικοῦ.*
Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ἐπιβεβαιοῖ ὅτι εἶναι φανερὸν ἐκ τῶν μαρτυρι-
κῶν καταθέσεων ἐν συνόλῳ, τόσον ὅσον ἀφορᾷ τὰ μέρη ταῦτα, ὅσον
καὶ ἄλλα μέρη, ὅτι πολῖται διαρκῶς συνελαμβάνοντο ὡς αἰχμάλωτοι,
συνεχῶς ἐσύροντο ἐκ τῶν ἐστιῶν των καὶ ἐτουφεκίζοντο ὑπὸ τὴν
διεύθυνσιν τῶν ἀρχῶν χωρὶς οὐδεμία κατηγορία νὰ ἀπαγγεληθῇ κατ'
αὐτῶν. Γεγονὸς τοιούτου εἶδους ἀναφέρεται οὕτω εἰς ἓν ἡμερολόγιον.
“ Προφανῶς 200 ἄνδρες ἐτουφεκίσθησαν· θὰ ᾔσαν τινες ἀθῶοι μεταξὺ
“ αὐτῶν. Εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐνεργῶμεν ἀνακρίσεις περὶ τῆς ἐνοχῆς
“ των ἀντὶ νὰ πυροβολῶμεν αὐτοὺς.” Τὸ τουφέκισμα τῶν κατοίκων,
γυναικῶν, παίδων ὡς καὶ ἀνδρῶν ἐξηολούθησε καὶ ἀφοῦ οἱ Γερμανοὶ
διῆλθον τὸ Δινὰν μεταβαίνοντες ἐντὸς τῆς Γαλλίας. Αἱ οἰκίαι
καὶ τὰ χωρία ἐλεηλατήθησαν καὶ αἱ ἰδιοκτησίαι κατεστράφησαν
ἀχαλινώτως.

ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟΝ ΑΙΡΣΟΤ, ΜΑΛΙΝ, ΒΙΛΒΟΡΔ ΚΑΙ ΛΟΥΒΑΙΝ.

Περὶ τὴν 9 Αὐγούστου ἱππικὸν καλύπτου τὴν γενικὴν προέλασιν
τῆς πρώτης καὶ δευτέρας Γερμανικῆς στρατιᾶς εἰσῆλθεν εἰς τὰς
ἐπαρχίας Βραβαντίας καὶ Λιμβούργης. Ἡ πρόοδος τῶν ἐπιδρομένων
ἀμφεσβητήθη εἰς πολλὰ σημεία πιθανῶς πλησίον τοῦ Τιρλεμόν
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λουβαίν, καὶ εἰς Διέστ, Αἰλὲν καὶ Σαφφέν ἐπὶ τῆς
ὁδοῦ Αἰρσὸτ ὑπὸ ἀποσπασμάτων τοῦ κυρίου Βελγικοῦ στρατοῦ
ὅστις εἶχε παραταχθῇ ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ Δὺλ. Ἐν ταῖς προ-
καταρκτικαῖς αὐτῶν ἀψιμαχίαις οἱ Βέλγοι πλέον ἢ ἅπαξ εὐρέθησαν
ἐν ὑπερόχῃ, ἀλλὰ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ τελευταίου τῶν φρουρίων
τῆς Λιέγης τὴν 15 Αὐγούστου ἡ μεγάλη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἣτις
ὁδηγεῖ ἀπὸ Λιέγης εἰς Βρυξέλλας καὶ Ἀμβέρσαν κατὰ μίαν διεύ-
θυνσιν καὶ εἰς Ναμοῦρ καὶ τὰ Γαλλικὰ σύνορα κατ' ἄλλην, ἔπescen
εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ προέλασις τῆς

* Ἀντίγραφον τοῦ ἡμερολογίου τούτου ἐδόθη παρὰ τῶν στρατιωτικῶν Γαλλικῶν
ἀρχῶν εἰς τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἐπιτελεῖον τοῦ Βρεττανικοῦ Ἀρχηγείου, τοῦτο δὲ ἀνεκοίνωσεν
αὐτὸ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Τοῦτο θὰ εὐρεθῇ ἐν Παρατήματι Β, μετὰ τὰ Γερμανικὰ ἡμερο-
λόγια τὰ ἐπιδειχθέντα ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Βρεττανικοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

κυρίας στρατιᾶς ἦτο ταχεῖα καὶ ἀκαταγώνιστος. Τὴν 19 Αὐγούστου ἡ Λουβαῖν καὶ τὸ Αἰρσὸτ κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἡ μὲν Λουβαῖν ἄνευ ἀντιστάσεως, τὸ δὲ Αἰρσὸτ κατόπιν ἀγῶνος οὗ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὴν πρωΐαν ἀποχώρησις τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ εἰς Ἀμβέρσαν. Τὴν 20 Αὐγούστου οἱ ἐπιδρομεῖς εἰσῆλθον εἰς Βρυξέλλας.

Τὸ τετράγωνον τοῦ ἐδάφους τοῦ ὀριζομένου ὑπὸ τῶν πόλεων Αἰρσὸτ, Μαλὶν, Βιλβὸρδ, εἶνε πλουσία ἀγροτικὴ ἔκτασις ποικιλομένη διὰ μικρῶν χωρίων καὶ περιλαμβάνουσα δύο σημαντικὰς πόλεις, Λουβαῖν καὶ Μαλὶν. Τὸ μέρος τοῦτο τὴν 19 Αὐγούστου περιέπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν, καὶ, ἔνεκα ἴσως τῆς γειτνιασεώς του πρὸς τὴν Ἀμβέρσαν, ἥτις τότε ἦτο ἡ ἔδρα τῆς Βελγικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Στρατηγείου τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ, κατέστη ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης σκηνὴ διηνεκῶν κακουργιῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁποίας ἡ ἐπιτροπὴ ἔλαβε μέγαν ὄγκον μαρτυριῶν.

Οἱ μάρτυρες τῶν περιστατικῶν τούτων εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀτελῶς πεπαιδευμένοι, μὴ δυνάμενοι νὰ δώσωσιν ἀκριβεῖς χρονολογίας, ἔνεκα τούτου εἶναι ἀδύνατος εἰς τινὰς περιπτώσεις νὰ ὀρισθῶσιν αἱ ἡμερομηνίαι ὠρισμένων τινῶν ἐγκλημάτων, ὃ δὲ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν κακουργημάτων εἶναι τόσον μέγας ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν πάντα ταῦτα εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐκθέσεως ἢ νὰ δώσωμεν πάσας τὰς καταθέσεις τὰς σχετιζόμενας μὲ αὐτὰ ἐν τῷ Παραρτήματι. Τὰ κύρια συμβάντα, ἐν τούτοις, εἶναι σαφέστατα, καὶ κατατάσσονται φυσικῶς εἰς τρεῖς ἡμερομηνίας· 19 Αὐγούστου, 25 Αὐγούστου καὶ 11 Σεπτεμβρίου.

Ἡ ἄφιξις τῶν Γερμανῶν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὴν 19 Αὐγούστου ἐσημειώθη ὑπὸ συστηματικῶν σφαγῶν καὶ, ἄλλων κολασίμων πράξεων εἰς αὐτὸ τὸ Αἰρσὸτ, εἰς τὸ Γιελρῶδ καὶ τινὰ ἄλλα χωρία.

Τὴν 25 Αὐγούστου οἱ Βέλγοι ἐξελθόντες τῶν χαρακωμάτων τῆς Ἀμβέρσης προσέβαλον τὰς Γερμανικὰς θέσεις ἐν Μαλὶν, ἐδίωξαν τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἀνακατέλαβον πολλὰ τῶν χωρίων ὡς τὸ Σέμπστ, Ὁφστὰδ, καὶ Ἐμπεγιέμ εἰς τὰ περίχωρα. Καὶ ἐπειδὴ τόσον πολλὰ κακουργήματα ἐναντίον πολιτῶν ὑπῆρξαν ἡ ἄμεσος συνέπεια τῆς προσκαίρου ἀποκρούσεως τῆς Γερμανικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς ἐκ τοῦ Φρουρίου Φλερὸν τόσῳ πολλὰι καταθέσεις μαρτυροῦσι τὸ γεγονὸς ὅτι αἰφνιδία ἔκρηξις σκληρότητος ἦτο ἡ ἀπάντησις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἐν Μαλὶν Βελγικὴν νίκην. Ἡ προέλασις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ πρὸς τὸ Δὺλ συνωδεύθη δι' ἀξιομέμπτων καὶ πράγματι (εἰς τινὰς περιπτώσεις) τρομερῶν κακουργημάτων, ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν μεμονωμένα πράξεις, τινὲς τῶν ὁποίων ἀποδίδονται ὑπὸ μαρτύρων εἰς ἀγανάκτησιν ἐπὶ τῇ ἐν Αἰλὲν ἀποτυχίᾳ, ἐνῶ ἄλλαι πιθανὸν νὰ ὑπῆρξαν ἀποτέλεσμα μέθης. Ἀλλ' ἡ μάχη τοῦ Μαλὶν εἶχεν ἀποτελέσματα διαφόρου φύσεως. Ἐν πρώτοις πολλὰι δολοφονίαι διεπράχθησαν ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν ὑποχώρησίν του διὰ τῶν χωρίων Σέμπστ, Ὁφστὰδ, Ἐμπεγιέμ, Ἐλεβὺτς καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀφ' ἑτέρου,

ἡ μάχη τῆς Μαλὶν ὑπῆρξεν αἰτία, ὥς βραδύτερον δειχθήσεται, σφαγῶν, ἀρπαγῶν καὶ ἐμπρησμῶν ἐν Λουβαῖν, δι' οὓς τὸ σημεῖον ἐδόθη διὰ πυροβολισμῶν ἀνταλλαγέντων μεταξὺ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ὑποχωροῦντος μετὰ τὴν ἀπόκρουσίν του ἐν Μαλὶν καὶ τινων μελῶν τῆς Γερμανικῆς φρουρᾶς τῆς Λουβαῖν οἵτινες ἐξέλαβον τοὺς συμπατριώτας των ὡς Βέλγους. Τέλος, ἡ συμπλοκὴ ἐν Μαλὶν φαίνεται ὅτι παρεκίνησε τοὺς Γερμανοὺς νὰ ἐπιβάλωσι τρομοκρατίαν εἰς τὸ μέρος τοῦ τετραγώνου ὅπερ εἶχεν ἀπομείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν του.

Πολλαὶ οἰκίαι κατεστράφησαν τὰ δὲ περιεχόμενά των ἐκλάπησαν. Ἑκατοντάδες αἰχμαλώτων ἐφυλακίσθησαν εἰς διαφόρους ἐκκλησίας καὶ εἰς τινὰς περιστάσεις περιήχθησαν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον. Τινὲς τούτων ἐν τέλει ὠδηγήθησαν εἰς Λουβαῖν, ἠνώθησαν μετὰ τῶν ὁμάδων τῶν αἰχμαλώτων τῶν συλληφθέντων εἰς αὐτὴν τὴν Λουβαῖν καὶ ἐστάλησαν εἰς Γερμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὴν 11 Σεπτεμβρίου ὅτε οἱ Γερμανοὶ ἐδιώχθησαν ἐξ Αἰρσὸτ διὰ τοῦ ποταμοῦ Δεμαῖρ κατόπιν ἐπιτυχοῦς ἐξόδου ἐξ Ἀμβέρσης, φόνοι πολιτῶν ἐγίνοντο εἰς τὰ χωρία ἅτινα ὁ Βελγικὸς στρατὸς τότε ἀνέκτησε παρὰ τῶν Γερμανῶν. Αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ διαπραχθέντα ἐν Ὀσταδ καὶ ἄλλοις χωρίοις μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαλὶν.

Αἰρσὸτ καὶ Ἐπαρχία.

Περίοδος Α' (19 Αὐγούστου καὶ ἐφεξῆς).

Αἰρσὸτ.

γ 1. Ὁ Γερμανικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς Αἰρσὸτ λίαν πρωὶ. Ἐργάται μεταβαίνοντες εἰς τὴν ἐργασίαν των συνελήφθησαν ὡς αἰχμάλωτοι.

γ 3. Οἱ Γερμανοὶ προφανῶς ἤδη ὠργισμένοι ἤρξαντο ἐρευνῶντες πρὸς εὔρεσιν τῶν ἱερέων, ἀπειλοῦντες νὰ πυροβολήσωσι τὸ μοναστήριον εἰς συνέβαινε νὰ μὴ εὐρεθῶσιν οἱ ἱερεῖς ἐκεῖ. Εἰς ἱερεὺς κατηγορήθη ὡς προκαλῶν τοὺς κατοίκους νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν στρατευμάτων, τούτου δὲ ἀρνηθέντος τὸ τοιοῦτον, ὁ ἀξιωματικὸς κατηγόρησε τὸν Δήμαρχον.

γ 20. Ὁ ἱερεὺς τότε ἔδειξεν εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τὰ σημειώματα εἰς τοὺς τοίχους, φέροντα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Δημάρχου, συνιστῶντος εἰς τοὺς κατοίκους νὰ μὴ λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἐχθροπραξίας.

γ 3. Φαίνεται ὅτι κατηγόρησαν τὸν ἱερέα ὡς πυροβολήσαντα τοὺς Γερμανοὺς ἐκ τοῦ πύργου τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο εἶναι σημαντικὸν διότι ἀποτελεῖ μίαν τῶν οὐχὶ σπανίων περιπτώσεων καθ' ἃς οἱ Γερμανοὶ ἀπέδωκαν εἰς ἱερεῖς πυροβολισμοὺς ἀπὸ ἐκκλησίας, ἐνῶ πράγματι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πυροβολισμὸς προήρχετο ἀπὸ Βέλγων στρατιωτῶν, καὶ ἐπίσης διότι φαίνεται δεικνύον ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ

τῆς στιγμῆς τῆς ἀφίξεώς των εἰς Αἶρσοτ, ἐζήτουν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἔριδα πρὸς τοὺς κατοίκους, τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει τὴν μετέπειτα διαγωγὴν των. "Ομηροὶ συνελέγησαν περὶ τοὺς 200, τινὲς τῶν ὁποίων ἦσαν ἀναξιόμαχοι.

γ 1.

Ὁ Κύριος Τιελεμάν, ὁ Δήμαρχος, διετάχθη τότε ὑπὸ τινων Γερμανῶν ἀξιωματικῶν ν' ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸ πλῆθος καὶ νὰ εἴπῃ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐγχειρίσωσιν εἰς τὸ δημαρχεῖον ὅσα τυχὸν ὄπλα εἶχον εἰς τὴν κατοχὴν των, καὶ νὰ τοὺς προειδοποιήσῃ ὅτι ὁ συλληφθησόμενος ἔνοπλος θὰ ἐφονεύετο. Πράγματι, τὰ ἐν τῇ κατοχῇ πολιτῶν ὄπλα εἶχον ἤδη συλλεχθῇ κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ πολέμου. Ὁ λόγος τοῦ δημάρχου κατέληξεν εἰς τὴν παράδοσιν ἑνὸς ὄπλου ὅπερ εἶχε χρησιμεύσει εἰς κυνήγιον περιστερῶν. Τότε οἱ ὅμηροὶ ἀπελύθησαν. Ἡ πόλις ἐλαφυραγωγῆθη ὁλόκληρος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Πολλὰ προθῆκαι καταστημάτων ἐθραύθησαν τὰ δὲ περιεχόμενα αὐτῶν ἐλεηλατήθησαν.

γ 1, γ 4.

γ 7.

Πυροβολισμὸς ἐρρίφθη περὶ τὴν 7 μ.μ. καθ' ἣν ὥραν πολλοὶ στρατιῶται διετέλουν ἐν μέθῃ. Οἱ Γερμανοὶ δὲν ἦσαν σύμφωνοι περὶ τῆς διευθύνσεως ἀφ' ἧς ὁ πυροβολισμὸς προῆλθε. Τινὲς εἶπον ὅτι ἐρρίφθη ἐξ ἑνὸς χρυσοχοείου, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων οἰκιῶν. Οὐδεὶς εἶχε κτυπηθῇ ὑπὸ τοῦ πυροβολισμοῦ τούτου, ἀλλὰ πάραυτα οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἤρξαντο πυροβολοῦντες πρὸς διαφόρους διευθύνσεις κατὰ τοῦ λαοῦ εἰς τὰς ὁδοὺς.

γ 7.

Λέγεται ὅτι εἰς Γερμανὸς στρατηγὸς ἢ συνταγματάρχης ἐφονεύθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δημάρχου. Καθ' ὅσον ἡ ἐπιτροπὴ ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσῃ ἡ ταυτότης τοῦ ἀξιωματικοῦ οὐδέποτε ἀνεκαλύφθη. Κατὰ τὴν Γερμανικὴν ἐκδοχὴν τῆς ἱστορίας ταύτης, ὁ ἀξιωματικὸς ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ δεκαπενταετοῦς υἱοῦ τοῦ Δημάρχου· ἡ ἐπιτροπὴ, ἐν τούτοις, ἀρκεῖται εἰς τὴν μαρτυρίαν πολλῶν ἀνεξαρτήτων μαρτύρων ὅτι Γερμανοὶ τινες ἀξιωματικοὶ ἴσταντο εἰς τὸ παράθυρον τῆς οἰκίας τοῦ Δημάρχου, ὅτι πολυάριθμον σῶμα Γερμανικῶν στρατευμάτων ἦτο εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅτι τινὲς τῶν στρατιωτῶν τούτων διετέλουν ἐν μέθῃ καὶ ἐπυροβόλουν, ὅτι κατὰ τὴν ὁμοβροντίαν εἰς τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἱσταμένων εἰς τὸ παράθυρον τῆς οἰκίας τοῦ Δημάρχου ἔπесεν, ὅτι τὴν στιγμὴν τοῦ συμβάντος ἡ σύζυγος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δημάρχου εἶχον καταφύγει εἰς τὸ ὑπόγειον, καὶ ὅτι οὔτε ὁ Δήμαρχος οὔτε ὁ υἱὸς του ἦσαν ἐπ' ἐλάχιστον ὑπεύθυνοι διὰ τὸ συμβὰν ὅπερ ἐχρησίμευσεν ὡς πρόφασις διὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐκτέλεσιν, καὶ διὰ τὴν πυροβόλησιν καὶ λεηλασίαν τῆς πόλεως.*

γ 7.

* Ἡ ἀφήγησις συμφωνεῖ κατ' οὐσίαν πρὸς τὴν δοθείσαν ἐν ἐπιστολῇ, γραφείσῃ ὑπὸ τῆς Κυρίας Τιελεμάν συζύγου τοῦ Δημάρχου, ἣτις ἐτυπώθη εἰς τὴν πέμπτην ἐκθεσιν τῆς Βελγικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἀκολουθῶς—

“Ἴδου πῶς τοῦτο συνέβη:—Περὶ τὴν 4 μ.μ. ὁ σύζυγός μου ἔδιδε σιγάρα εἰς τοὺς παρὰ τὴν θύραν ἱσταμένους φρουροὺς. Εἶδον ὅτι ὁ στρατηγὸς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ μᾶς παρετήρουν ἀπὸ τὸν ἐξώστην, καὶ τῷ εἶπον νὰ εἰσέλθῃ. Ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν στιγμὴν παρετήρησα πρὸς τὴν Μεγάλην Πλατεῖαν, ὅπου εἶχον

γ 19, γ 7,
γ 15.

Αἱ οἰκίαι ἐπυρπολήθησαν δι' εἰδικῆς συσκευῆς, ἐνῶ πλήθη ἐσύ-
ρουτο ἐκ τῶν ἤδη καιομένων οἰκιῶν των, καί τινες τούτων ἐφονεύοντο
ἐν ταῖς ὁδοῖς.

5, γ 6, γ 13.

Πολλοὶ πολῖται ὠδηγήθησαν εἰς ἀγρόν τινα ἐπὶ τῆς λεωφόρου
τῆς Λουβαῖν καὶ ἐκρατήθησαν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ἐν τῷ
μεταξὺ πολλοὶ κάτοικοι εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὴν πλατείαν.
Ἐκείνην τὴν ὥραν πολλοὶ στρατιῶται ἦσαν μεθυσμένοι.

γ 9.

γ 6, γ 8.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πολῖταί τινες ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀξιω-
ματικοῦ, ἐτουφεκίσθησαν μετὰ τοῦ Δημάρχου, τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ
τοῦ υἱοῦ του. Τοῦ ἐπεισοδίου τούτου περὶ οὗ πολλοὶ μάρτυρες
ὠμίλησαν, δίδεται σαφὴς ἀφήγησις: “Γερμανοὶ στρατιῶται ἦλθον
“ καὶ συνέλαβον ἐμὲ καὶ πάντα ἄλλον ἄνδρα ὃν οὗτοι εἶδον, καὶ
“ τέλος ἦσαν περὶ τοὺς 60 ἐξ ἡμῶν συμπεριλαμβανομένων τινῶν
“ 80 ἐτῶν, καὶ μᾶς ἐξηνάγκασαν νὰ τοὺς ἀκολουθήσωμεν . . .
“ Πάντες οἱ συλληφθέντες ὥφειλον νὰ βαδίζωσι μὲ τὰς χεῖρας ὑπὲρ
“ τὰς κεφαλὰς των. Τότε μᾶς ἐσταμάτησαν καὶ μᾶς διέταξαν νὰ
“ σταθῶμεν εἰς γραμμὴν, εἰς δὲ ἀξιωματικὸς, ὑψηλὸς καὶ παχὺς μὲ
“ κυανόχρουν στολὴν ἦλθε πρὸς τὴν γραμμὴν καὶ παρέλαβε τὸν
“ Δήμαρχον, τὸν ἀδελφόν του, τὸν υἱὸν τοῦ Δημάρχου καὶ τινὰς
“ ἄνδρας οἵτινες εἶχον ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν. Ἐν
“ ὅλῳ 10 ἄνδρες παρελήφθησαν . . . τῶν ὑπολειπομένων ἐξαναγκα-
“ σθέντων νὰ στρέψωσι τὰς ῥάχεις των ἐπὶ τῶν 10. Τότε ἤκουσα
“ πυροβολισμούς τινὰς, ἐγὼ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνδρες ἐστράφημεν καὶ

στρατοπεδεύσει περὶ τοὺς 2000 Γερμανοὺς, εἶδον δὲ καθαῶς δύο στήλας καπνοῦ
κατόπιν ὁμοβροντίας, οἱ Γερμανοὶ ἐπυρπολοῦν κατὰ τῶν οἰκιῶν, καὶ εἰσέρχοντο
βιαίως εἰς αὐτάς. Ὁ σύζυγός μου, τὰ τέκνα, καὶ ὁ ὑπηρέτης μου καὶ ἐγὼ
αὕτη μὲν εἰς αὐτὰς καὶ ὁρμήσωμεν εἰς τὴν κλίμακα τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ
ὑπόγειον. Οἱ Γερμανοὶ ἐπυρπολοῦν ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῶν διαδρόμων τῶν οἰκιῶν.
Μετά τινων λεπτῶν ἀπερίγραπτον φρίκην, εἰς τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ στρατηγοῦ
κατῆλθε καὶ εἶπεν:—‘Ὁ στρατηγὸς ἀπέθανε, ποῦ εἶνε ὁ Δήμαρχος;’ Ὁ σύζυγός μου
μοῦ εἶπεν: ‘Αὐτὸ θὰ εἶναι σοβαρὸν δι’ ἐμὲ,’ ὡς προὐχώρησεν, ἐγὼ εἶπον εἰς τὸν
ὑπασπιστὴν: ‘Δύνασθε νὰ ἴδῃτε μόνος σας, Κύριε, ὅτι ὁ σύζυγός μου δὲν
ἐπυρπολήσεν.’ ‘Αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ,’ ἀπήντησεν, ‘αὐτὸς εἶναι ὑπεύθυνος.’
Ὁ σύζυγός μου ὠδηγήθη ἔξω. Ὁ υἱός μου, ὅστις ἦτο παρὰ τὸ πλευρόν μου, μᾶς
ἔφερεν εἰς ἓν ἄλλο ὑπόγειον. Ὁ αὐτὸς ὑπασπιστὴς ἦλθε καὶ τὸν ἀπέσυρεν ἔξω
καὶ τὸν ἐβίασε νὰ προχωρήσῃ πρὸ αὐτοῦ, λακτίζων αὐτὸν καθ’ ὁδόν. Τὸ δυστυχὲς
παιδίον μὲν ἠδύνατο νὰ βαδίζῃ. Τὴν πρωίαν, ὅτε οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν
οἱ Γερμανοὶ ἐπυρπολήσαν διὰ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν, μία δὲ σφαῖρα
εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἦτο ὁ υἱός μου, καὶ ἐτραυμάτισεν αὐτὸν εἰς τὸ
γαστροκνήμιον. Μετὰ ταῦτα ὅταν ὁ σύζυγός μου καὶ υἱός μου ἀνεχώρησαν, οἱ Γερμανοὶ
μὲ ἔσυραν ἀνὰ τὴν οἰκίαν, καὶ μὲ τὰ περιστροφὰ των ὑψώμενα εἰς τὴν κεφαλὴν μου,
μὲ ἐξηνάγκασαν νὰ ἴδω τὸν νεκρὸν στρατηγόν των. Κατόπιν ἡ θυγάτηρ μου καὶ ἐγὼ
ἐρρίφθημεν εἰς τὴν ὁδὸν ἄνευ ἐνδυμάτων ἢ ἄλλου τινὸς καλύμματος. Μᾶς συνή-
θροισαν εἰς τὴν Μεγάλην Πλατείαν ὅπου περιεκυκλώθημεν ὑπὸ στρατιωτικῆς ζώνης,
καὶ ἐξηναγκάσθημεν νὰ παραστῶμεν μάρτυρες τῆς καταστροφῆς τῆς ἡγαπημένης
πόλεώς μας. Καὶ τότε ὑπὸ τὸ ἀποτρόπαιον φῶς τοῦ πυρὸς τοὺς εἶδον διὰ
τελευταίαν στιγμὴν περὶ τὴν 1 τῆς πρωίας, τὸν σύζυγον καὶ τὸν υἱόν μου
δεδεμένους ὁμοῦ. Ὁ ἀνδράδελφός μου ἦτο ὀπισθέν των. Ὡδηγοῦντο ἔξω πρὸς
θανατικὴν ἐκτέλεσιν.”

εἶδομεν τοὺς 10 ἄνδρας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημάρχου, κειμένους ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.”

Τὸ γεγονός μαρτυρεῖται παρ’ ἄλλων ἐπίσης μαρτύρων . . . τινὲς γ 4, γ 9, γ 17, γ 20.
ὧν καταθέσεών των φαίνονται ἐν τῷ Παραρτήματι.

Γιελρὼδ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν Γιελρὼδ, ὅπερ εἶναι μικρὸν χωρίον παρὰ τὸ Αἰρσὸτ, 25 πολῖται ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἐπτὰ τούτων ἐξήχθησαν ὑπὸ 15 Γερμανῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ἓνα ἀξιωματικὸν οὐ μακρὰν τῆς ἐκκλησίας· εἰς ἐκ τῶν 7 ἀπεπειράθη νὰ δραπετεύσῃ, κατόπιν δὲ τούτου οἱ ἐναπομείναντες 6 ἐτουφεκίσθησαν. Τοῦτο συνέβη τὴν νύκτα τῆς 19 Αὐγούστου. Οὐδεμία ἀπολύτως πρόκλησις ἐγένετο κατ’ αὐτῶν. Οἱ ἐν λόγῳ ἄνδρες εἶχον ἐρευνηθῇ καὶ οὐδὲν ὄπλον εὐρέθη ἐπ’ αὐτῶν. Διότι, ἐνταῦθα, ὡς ἐν Αἰρσὸτ, μέτρα ἐλήφθησαν προηγουμένως πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς παραδόσεως πάντων τῶν εἰς χεῖρας πολιτῶν εὐρισκομένων ὄπλων.

γ 39.

Τινὲς τῶν ἐπιζησάντων ἐξηναγκάσθησαν νὰ ὀρύξωσι τάφους διὰ τοὺς 7. Βραδύτερον τὰ πτώματα ἐξετάφησαν καὶ ἐτάφησαν ἐκ νέου εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Τὰ σημεῖα τῶν σφαιρῶν εἰς τὸν πλίνθινον τοῖχον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτουφεκίσθησαν οἱ 6 ἦσαν ἔτι εὐδιάκριτα. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν γυνὴ τις ἐτουφεκίσθη ὑπὸ τινων Γερμανῶν στρατιωτῶν εἰς στιγμὴν καθ’ ἣν μετέβαινεν οἴκοι. Τοῦτο ἐγένετο ἐξ ἀποστάσεως 100 ὑάρδων καὶ ἄνευ προφανοῦς λόγου.

γ 41.

γ 42.

γ 44.

Ἀφήγησις φόνου τινὸς παρ’ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ ἐν Καμπασοῦ γίνεται περὶ τὸ τέλος τῆς Ἐκθέσεως ταύτης, καταθέσεις δὲ ἐν σχέσει πρὸς τὰ χωρία Ῥοτσελαῖρ, Τρεμελὼ, καὶ Βεσπελαῖρ, θὰ εὐρεθῶσιν ἐν τῷ Παραρτήματι.

γ 46.

γ 48, γ 52.

γ 53, γ 59.

γ 60, γ 64.

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐνεποίησεν εἰδικὴν ἐντύπωσιν ὁ χαρακτήρ τῶν κακουργημάτων τῶν διαπραχθέντων εἰς τὰ μικρότερα χωρία. Πολλὰ τούτων εἶναι ἐξαιρετικῶς εἰδεχθῇ, καὶ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπινοηθέντα ἢ προδιαγραφέντα ὑπὸ τῶν ὑπευθύνων διοικητῶν τῶν στρατευμάτων ὑφ’ ὧν ταῦτα διεπράχθησαν. Τὸ πόρισμα, ἐν τούτοις, ὅπερ ἐξάγομεν ἐκ τῶν συμβάντων τούτων εἶναι ὅτι, τῶν στρατευμάτων ἅπαξ ἐνθαρρυσθέντων εἰς στάδιον τρομοκρατίας, αἱ ἀγριότεραι καὶ κτηνωδέστεραι φύσεις, ἐξ ὧν ὑπάρχουσι τινὲς εἰς ἕκαστον μέγαν στρατὸν, εἶναι ὑποκείμεναι εἰς ἐκτέλεσιν ἀγρίων ὑπερβολῶν, καὶ μάλιστα εἰδικῶς εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἔνθα ἐλάχιστα δύνανται νὰ παρατηρηθῶσι καὶ χαλιναγωγηθῶσιν.

Αἶρσὸς καὶ Ἐπαρχία.

Περίοδος Β' (25 Αὐγούστου).

Εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαλὶν ἥτις ἀπέληξεν εἰς τὴν παρὰ τῶν Γερμανῶν ἐκκένωσιν τῆς ἐπαρχίας Μαλὶν, Σέμπστ, Ὀφστὰδ, καὶ Ἐππεγέμ, μακρὰ σειρὰ φόνων διεπράχθη εἴτε ἀμέσως πρὸ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ στρατοῦ, εἴτε διαρκούσης ταύτης. Πολλοὶ τῶν κατοίκων οἵτινες ἦσαν ἄοπλοι, περιλαμβανομένων γυναικῶν καὶ παιδίων, ἐφονεύθησαν, τινὲς τούτων ὑπὸ σκανδαλώδεις περιστάσεις.

Ἡ δοθεῖσα μαρτυρία ἀποδεικνύει ὅτι ὁ θάνατος τῶν χωρικῶν τούτων ὠφείλετο οὐχὶ εἰς τὴν τύχην ἀλλὰ εἰς προμελέτην. Αἱ πληγαὶ ἦσαν συνήθως ἀπὸ μαχαιρώματα ἢ κοψίματα, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φαίνονται ὅτι ἐγένοντο διὰ λόγχης.

Μαλὶν.

- δ 1. Εἰς αὐτὴν τὴν Μαλὶν πολλὰ πτώματα ἐθεάθησαν. Μάρτυς τις εἶδεν ἓνα Γερμανὸν στρατιώτην κόπτοντα τὰ στήθη τῆς γυναικὸς ἀφοῦ πρῶτον ἐφόνευσεν αὐτήν, ἐπίσης δὲ εἶδε καὶ ἄλλα νεκρὰ σώματα γυναικῶν εἰς τὰς ὁδοὺς.

Ὀφστὰδ.

- δ 10 ἕως δ 65 Ἐν Ὀφστὰδ ἀριθμὸς οἰκιῶν τινῶν ἐπυρπολήθησαν καὶ πολλὰ πτώματα ἐθεάθησαν, τινὰ ἐν οἰκίαις, τινὰ ἐν αὐλαῖς καὶ τινὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς.

Πολλὰ παραδείγματα δίδονται κατωτέρω:—

- δ 64, δ 65. Δύο μάρτυρες λέγουσιν ὅτι εἶδον τὸ πτώμα νεανίου τρυπημένον διὰ πληγμάτων λόγχης μὲ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ἐπίσης κεκομμένον.

- δ 33. Εἷς τινα δρομίσκον ἐθεάθη τὸ πτώμα ἐνὸς πολίτου εἰς τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας του μετὰ τραύματος λόγχης ἐπὶ τοῦ στόματός του, παρὰ τὸ πλευρόν του δὲ τὸ νεκρὸν σῶμα ἄρρενος παιδίου 5 ἢ 6 ἐτῶν μὲ τὰς χεῖράς του σχεδὸν ἀποκεχωρισμένας.

- δ 31. Τὰ πτώματα γυναικὸς καὶ ἄρρενος παιδίου ἐθεάθησαν εἰς τοῦ σιδηρουργοῦ. Ἀμφότεροι εἶχον φονευθῆ διὰ λόγχης.

- δ 16. Εἷς ἐν καφενεῖον εἷς νέος ἐπίσης φονευθεὶς διὰ λόγχης ἐκράτει τὰς χεῖράς του ἡνωμένας ὡς ἐν στάσει ἱκεσίας.

- δ 15. Δύο νεαραὶ γυναῖκες ἔκειντο ἐπὶ τῆς ὀπισθεν αὐλῆς τῆς οἰκίας, ἡ μία τούτων εἶχε τὰ στήθη τῆς κεκομμένα, ἡ ἑτέρα εἶχε μαχαιρωθῆ.

- δ 52. Εἷς νέος εἶχε κατακοπῆ διὰ λόγχης μέχρις οὗ τὰ ἐντόσθιά του εἶχον ἐξέλθει. Οὗτος ἐπίσης εἶχε τὰς χεῖράς του ἡνωμένας ἐν στάσει προσευχῆς.

- δ 13. Εἷς τὸν κῆπον οἰκίας ἐν τῇ κυρίᾳ ὁδῷ, εὐρέθησαν σώματα δύο γυναικῶν, καὶ εἰς ἄλλην οἰκίαν τὸ σῶμα νεανίου 16 ἐτῶν μετὰ δύο πληγῶν διὰ λόγχης εἰς τὸ στήθος.

Σέμπστ.

Ἐν Σέμπστ ὑφίστατο παρομοία κατάστασις πραγμάτων. Οἰκίαι ἐκαίοντο καὶ εἰς τινὰς τούτων ἦσαν ἀπηνθρακωμένα γείψανα πολιτῶν.

Εἰς ἓν κατάστημα ποδηλάτων μάρτυς τις εἶδε τὸ κεκαυμένον πτώμα ἀνδρὸς. Ἄλλοι μάρτυρες ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ γεγονότος οὗτου. δ 66, δ 69. δ 72.

Ἄλλος πολίτης, ἄοπλος, ἐτουφεκίσθη καθ' ἣν στιγμήν ἔτρεχεν. Ὡς ἐνθυμούμεθα, πάντα τὰ ὅπλα εἶχον παραδοθῇ ὀλίγον πρότερον κατὰ διαταγὴν τοῦ Δημάρχου. δ 67.

Τὸ πτώμα ἀνδρὸς μὲ ἀποχωρισμένας τὰς κνήμας του, ὅστις ἦτο ἐν μέρει κεκαυμένος, ἐθεάθη παρ' ἄλλου μάρτυρος, ὅστις εἶδεν ἐπίσης κόρην δεκαεπταέτιδα φέρουσαν μόνον ὑποκάμισον καὶ ἄκρως περίλυπον. Διετείνετο ὅτι αὐτὴ ὥς καὶ ἄλλα κοράσια ἐσύρθησαν εἰς ἓνα ἀγρὸν, ἐξηναγκάσθησαν νὰ γυμνωθῶσι τελείως καὶ ἐβιάσθησαν, καὶ ὅτι τινὰ τούτων ἐφονεύθησαν διὰ λόγχης. δ 83.

Βεέρδ.

Εἰς Βεέρδ 4 πτώματα πολιτῶν ἔκειντο εἰς τὸν δρόμον. Ἐλέχθη ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ τοῦτο διαψεύδεται. Τὰ ὅπλα εἶχον παραδοθῇ πρὸ πολλοῦ. δ 84.

Δύο παιδιά ἐφονεύθησαν εἰς ἓν χωρίον, προφανῶς τὸ Βεέρδ, ὅπως ἐγκληματικῶς καθ' ἣν στιγμήν ἴσταντο εἰς τὴν ὁδὸν μετὰ τῆς μητρὸς των. Ἦσαν 3 ἢ 4 ἐτῶν καὶ ἐφονεύθησαν διὰ λόγχης. δ 85.

Μικρὸν κτῆμα καιόμενον πλησίον ἀπετέλεσε κατάλληλον μέσον πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν πτωμάτων. Τὰ ἔρριψαν εἰς τὰς φλόγας ἐκ τῶν λογχῶν των. Εἶναι δίκαιον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀξιωματικὸς δὲν ἦτο παρὼν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

Ἐππεγέμ.

Εἰς Ἐππεγέμ τὴν 28 Αὐγούστου ἔγκυος γυνὴ ἥτις εἶχε πληγωθῇ διὰ λόγχης ἀνεκαλύφθη εἰς τὸ Μοναστήριον. Ἦτο ἐτοιμοθάνατος. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐθεάθησαν 6 νεκρὰ σώματα ἐργατῶν. δ 87.

Ἐλεβὺτ.

Εἰς Ἐλεβὺτ γυμνὸν σῶμα ἀνδρὸς εἶχε δεθῇ εἰς κρίκον ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰς τὴν αὐλὴν οἰκίας τινὸς. Ἦτο νεκρὸς, τὸ δὲ πτώμά του εἶχεν ἀκρωτηριασθῇ κατὰ τρόπον ὑπὲρ τὸ δέον φρικώδη πρὸς ἀναγραφὴν. Γυμνὸν σῶμα γυναικὸς εὐρέθη ἐπίσης εἰς σταῦλον γειτνιάζοντα πρὸς τὴν αὐτὴν αὐλὴν. δ 90.

Βιλβὼρδ.

Εἰς Βιλβὼρδ εὐρέθησαν ἐπίσης πτώματα πολιτῶν. Τὰ χωρία ταῦτα κεῖνται πάντα ἐπὶ τῆς γραμμῆς ἀπὸ Μαλὶν εἰς Βρυξέλλας. δ 92.

Βώρτ Μαιρβαϊκ.

- δ 94. Εἰς Βώρτ Μαιρβαϊκ εἰς Γερμανὸς στρατιώτης ἐθεάθη πυροβολῶν τρεῖς κατὰ πενταετοῦς κόρης. Μὴ κατορθώσας νὰ τὴν ἐπιτύχῃ, τὴν ἐλόγχισεν ἐπὶ τέλους. Ὁ Γερμανὸς οὗτος ἐφονεύθη διὰ τοῦ ὑποκοπάνου ὅπλου Βέλγου στρατιώτου, ὅστις τὸν εἶδεν ἐξ ἀποστάσεως διαπράττοντα τὸν φόνον τοῦτον.

Έρὰντ.

- δ 95. Εἰς Έρμαντ εὐρέθη τὸ ἀπηνθρακωμένον σῶμα πολίτου εἰς ἓν κρεοπωλεῖον, καὶ εἰς μίαν χειράμαξαν, 20 ὑάρδας μακρὰν, ἦτο τὸ πτώμα ἑνὸς ἐργάτου.
- δ 97. Δύο αὐτόπται μάρτυρες ἀναφέρουσιν ὅτι εἰς Γερμανὸς στρατιώτης ἐτουφέκισεν ἓνα πολίτην καὶ τὸν ἐκτύπησε διὰ λόγχης ὥς ἦτο ἐξηπλωμένος. Κατόπιν οὗτος ἐζήτησεν ἀπὸ ἓνα τῶν μαρτύρων τούτων, πολιτικὸν αἰχμάλωτον, νὰ μυρισθῇ τὸ αἷμα εἰς τὴν λόγχην.

Αἶχτ.

- δ 101, δ 104, δ 105. Εἰς Αἶχτ τὰ σώματα 10 πολιτῶν εὐρέθησαν κείμενα εἰς γραμμὴν παρὰ τὸν τοῖχον ζυθοποιείου.
- Εἰς τινα οἰκίαν ἐργατικοῦ, ἣτις εἶχε παραβιασθῇ, ἀνεκαλύφθη τὸ ἡκρωτηριασμένον πτώμα γυναικὸς 30 ἕως 35 ἐτῶν.
- Παρὰ τὴν οἰκίαν ἔκειτο παιδίον τριετὲς μὲ τὸν στόμαχον αὐτοῦ ἡνοιγμένον διὰ λόγχης.

Βερχτέρ.

- δ 110. Εἰς Βερχτέρ τὰ πτώματα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ 4 νεωτέρων προσώπων εὐρέθησαν εἰς τινα οἰκίαν. Βεβαιοῦται ὅτι ἐφονεύθησαν διότι ἐν τῶν τελευταίων ἀτόμων, ὅπερ ἦτο μία κόρη, δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Γερμανοὺς νὰ τὴν προσβάλῳσιν.

Ὁ κατάλογος οὗτος τῶν ἐγκλημάτων κατ' οὐδένα τρόπον παρουσιάζει τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῶν καταθέσεων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην αἵτινες ἐγένοντο πρὸ τῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ ἀνωτέρω ἐδόθησαν ἀπλῶς ὡς παραδείγματα πράξεων ἅτινα αἱ μαρτυρίαι δεικνύουσιν ὅτι ἐγένοντο εἰς ἀριθμοὺς οἵτινες ἴσως μετὰ δυσκολίας θὰ ἐφαίνοντο πιστευτοὶ.

Εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ἐπαρχίας ἦτοι Ἐρσέτ καὶ ἄλλα χωρία ἐξ ὧν οἱ Γερμανοὶ δὲν ἀπεδιώχθησαν, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης ἦτο νὰ προκαλέσῃ ἀνανέωσιν φόνων, πυρπολήσεων, διαρπαγῶν καὶ σκληροτήτων αἵτινες ἐν τινι μέτρῳ ἐξέλιπον μετὰ τὴν 20 ἢ 21 Αὐγούστου.

- γ 2. Εἰς αὐτὸ τὸ Ἐρσῶτ νέοι αἰχμάλωτοι φαίνεται ὅτι μετηνέχθησαν καὶ προσετέθησαν εἰς ἐκείνους οἵτινες ὑπῆρχον ἤδη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι αἰχμάλωτοι ἐκρατοῦντο ἐν μέτρῳ τινὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν διάρκειαν ὁλοκλήρου τῆς Γερμανικῆς

καταλήψεως τοῦ Ἑρσῶτ. Ἡ δευτέρα περίστασις καθ' ἣν μέγας ἀριθμὸς δεσμωτῶν εἶχε μετενεχθῇ ἐκεῖ ἦτο ὀλίγον μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαλίν, καὶ τότε ὁ ἱερεὺς τοῦ Γιελρῶδ ὠδηγήθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἑρσῶτ, ἐκακοποιήθη ἐπαισχύντως καὶ τέλος φονεύθη.

γ 24, γ 25,
γ 26.

Μάρτυς τις περιγράφει τὴν σκηνὴν γραφικῶς:—"Ολοὶ οἱ δεσμῶται—ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, εἶχον τοποθετηθῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Οὐδενὶ ἐπετρέπετο νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐκκλησίας χάριν φυσικῆς ἀνάγκης. Ἡ ἐκκλησία ἔπρεπε νὰ χρησιμεύῃ διὰ πάντα σκοπὸν. Κατόπιν μᾶς ἐπετράπη νὰ ἐξερχώμεθα τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ τότε εἶδον τὸν ἱερέα τοῦ Γιελρῶδ ἰστάμενον παρὰ τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας μὲ τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, φρουρούμενον ὑπὸ στρατιωτῶν." Αἱ πραγματικαὶ λεπτομέρειαι τοῦ φόνου τοῦ ἱερέως ἔχουσιν οὕτω:—Ὁ ἱερεὺς ἐκτυπήθη πολλάκις παρὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν. Τὸν ὤθησαν κατὰ τοῦ τοίχου τῆς ἐκκλησίας. Ἐξήτησε φλαμμανδιστὶ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ σταθῇ μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ προσεπάθησε νὰ στραφῇ. Οἱ Γερμανοὶ τὸν ἐσταμάτησαν, καὶ κατόπιν τὸν ἔστρεψαν μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ μὲ τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του. Μίαν ὥραν βραδύτερον ὁ αὐτὸς μάρτυς εἶδε τὸν ἱερέα ἰστάμενον ἔτι ἐκεῖ. Κατόπιν οὗτος ὠδηγήθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν εἰς ἀπόστασιν 50 περίπου ὑαρδῶν. Ἐκεῖ, μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τοῖχον οἰκίας τινὸς, ἐτουφεκίσθη ὑπὸ 5 στρατιωτῶν.

γ 23.

"Ἄλλοι φόνου, περὶ ὧν ἔχομεν μαρτυρίας, δημοσιεύονται ἐν τῷ Παραρτήματι.

Τινὲς τῶν συλληφθέντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἑρσῶτ ἐκρατήθησαν πράγματι ἐκεῖ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ τὴν 11 Σεπτεμβρίου, ὅτε ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Ἄλλοι ὠδηγήθησαν πεζοὶ εἰς Λουβαῖν καὶ κατόπιν μετ' ἄλλων αἰχμαλώτων, ἀπὸ τε τῆς Λουβαῖν καὶ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν, καὶ ὠδηγήθησαν εἰς Γερμαίαν καὶ ἀλλαχοῦ.

γ 15

γ 20.

γ 21.

Ἐλέχθη παρὰ μάρτυρός τινος ὅτι περὶ τοὺς 1800 ὠδηγήθησαν πεζοὶ εἰς Λουβαῖν. Μεταξὺ τούτων ἦσαν τινες πολὺ γέροντες καὶ εἰς 90 ἐτῶν.

Οἱ πολὺ γέροντες ἐσύροντο ἐν ἀμάξαις καὶ χειραμάξαις ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀνδρῶν. Ἀξιωματικὸς ἀκολουθῶν ἐπὶ ποδηλάτου, ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἔπιπτον παρὰ τὴν ὁδόν, ἐκραύγαζε:—"Φονεύσατέ τους."

Ἑρσῶτ καὶ Ἐπαρχία.

Περίοδος Γ' (Σεπτέμβριος).

Εἶναι περιττὸν νὰ περιγράψωμεν λίαν λεπτομερῶς τὰ γεγονότα τῆς περιόδου τῆς ἀρχομένης περὶ τὴν 10 Σεπτεμβρίου. Οἱ Βέλγοι στρατιῶται οἵτινες εἶχον ἀνακαταλάβει τὸ μέρος εὖρον πτώματα

γ 29, γ 30.

γ 32, γ 36.

γ 31.

πολιτῶν οἵτινες βεβαιῶς ἐφονεύθησαν εἰς αὐτὸ τὸ Ἑρσῶτ, ἀκριβῶς ὥς εὔρον αὐτὰ εἰς Σέμπστ καὶ εἰς ἄλλα χωρία τὴν 25 Αὐγούστου. Τινὰ τῶν πτωμάτων τούτων εὐρέθησαν εἰς φρέατα, καὶ τινὰ εἶχον καὶ ζῶντα εἰς τὰς οἰκίας των.

32, γ 34.
δ 107.

Οἱ ὑπὸ τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ ἀπολυθέντες αἰχμάλωτοι ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἦσαν σχεδὸν νεκροὶ ἐκ πείνης.

Εἰς Αἶχτ πολλὰ παιδιά ἐφονεύθησαν, ἐν διετὲς καὶ τριετὲς εὐρέθη καρφωμένον εἰς τὴν θύραν ἐνὸς ὑποστατικοῦ διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν του· τὸ ἔγκλημα τοῦτο φαίνεται σχεδὸν ἀπίστευτον ἄνευ τῆς μαρτυρίας ἣτις μᾶς ὑποχρεοῖ νὰ τὸ πιστεύσωμεν. Εἰς τὸν κῆπον τῆς οἰκίας ταύτης ἦτο τὸ σῶμα κόρης ἣτις ἐτουφεκίσθη εἰς τὸ μέτωπον.

Καπὲλ-ὦ-Μπουὰ.

δ 115 εως
δ 121.

Εἰς Καπὲλ-ὦ-Μπουὰ δύο παιδιά ἐφονεύθησαν εἰς ἐν ἀμάξιον καὶ τὰ πτώματά των ἐθεάθησαν παρὰ πολλῶν μαρτύρων εἰς διάφορα στάδια τοῦ ταξειδίου τοῦ ἀμαξίου.

Ἐππεγιέμ.

δ 89.

Εἰς Ἐππεγιέμ τὸ νεκρὸν σῶμα διετοῦς παιδίου ἐθεάθη καρφωμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ Γερμανικῆς λόγχης. Μάρτυς τις εἶδεν ἡκρωτηριασμένην γυναῖκα ζωντανὴν πλησίον τοῦ Βαῖρδ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Τρεμελῶ.

γ 57

Βέλγοι στρατιῶται ἐκτελοῦντες καθήκον φρουροῦ εὔρον νεαρὰν κόρην γυμνὴν ἐπὶ τοῦ ἐδαφους, πλήρη ἀμυχῶν. Παρεπονεῖτο ὅτι εἶχε βιασθῇ. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν γραῖά τις ἐθεάθη γονυπετοῦσα πρὸ τοῦ σώματος τοῦ συζύγου της, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι οἱ Γερμανοὶ τὸν ἐφόνευσαν προσπαθοῦντα νὰ διαφύγῃ ἐκ τῆς οἰκίας.

ΔΟΥΒΑΙΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ.

Τὰ γεγονότα ἅτινα ἐλέχθησαν ὅτι συνέβησαν εἰς Λουβαῖν καὶ περίχωρα μεταξὺ τῆς 19 καὶ 25 Αὐγούστου χρήζουσι μεγίστης προσοχῆς.

1.

Ἐπὶ 6 ἡμέρας οἱ Γερμανοὶ κατεῖχον τὴν πόλιν εἰρηνικῶς. Οἰκίαι δὲν ἐκάησαν—πολίται δὲν ἐφονεύθησαν. Ὑπῆρξε ποιὰ τις διαρπαγὴ κενῶν οἰκιῶν, ἄλλως εἶχε τηρηθῇ πειθαρχία. Ἡ κατάστασις τῆς Λουβαῖν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἦτο σχετικῶς εἰρηνικὴ καὶ ἡσυχος, παρουσιάζουσα ζῶσαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ σύγχρονον διαγωγὴν τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἄλλαχού.

Τὴν ἑσπέραν τῆς 25 Αὐγούστου γίνεται αἰφνιδία μεταβολή. Οἱ Γερμανοὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀποκρουσθέντες ὑπὸ τῶν Βέλγων,

ὑπεχώρησαν καὶ ἀνακατέλαβον τὴν Λουβαῖν. Πάραυτα ἄρχεται ἡ ἐρήμωσις τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὸ ὀλοκαύτωμα τοῦ πληθυσμοῦ της. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀντιστῶμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ στρατὸς ὡς σύνολον ἐξεδικήθη κατὰ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν κτιρίων τῆς πόλεως διὰ τὴν ἥτταν ἣν ὑπέστησαν παρὰ τῶν Βέλγων. Ἡ προβληθεῖσα ἐπικουρική αἰτία ἦτο ἡ πολλακίς γενομένη πρόφασις, ὅτι πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ.

Αἱ καταθέσεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς Λουβαῖν εἶναι ἀπειράριθμοι, καὶ πιστεύονται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς διότι παρουσιάζουσιν ἀληθῆ καὶ ἀρκούντως πλήρη εἰκόνα τῶν γεγονότων τῆς 25 καὶ 26 Αὐγούστου καὶ ἐπομένων ἡμερῶν.

« 1.

Δὲν εὐρίσκομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι οἱ κάτοικοι ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ τὴν ἐσπέραν τῆς 25 Αὐγούστου. Ἀξιόπιστοι μάρτυρες λέγουσιν ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς πότε, ποῖ, καὶ πῶς ἤρξατο τὸ πῦρ. Τὸ τοιοῦτον πῦρ ἦτο παρὰ Γερμανῶν κατὰ Γερμανῶν. Οὐδὲν ἀμερόληπτον δικαστήριον θὰ ἠδύνατο, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, νὰ καταλήξῃ εἰς ἄλλο συμπέρασμα.

« 8.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 25, πυροβολισμοὶ ἠδύνατο ν' ἀκουσθῶσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἑρὰν, περὶ τὰ 3 χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς Λουβαῖν. Κώδων κινδύνου ἐκρούσθη ἀνὰ τὴν πόλιν ἀταξία καὶ σύγχυσις ἐπεκράτει, τὴν δὲ ὀγδόην, ἵπποι δεμέιοι εἰς ἀμάξας ἀποσκευῶν ἀφηνίασαν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ πυροβολισμὸς δι' ὅπλων ἤρξατο. Τοῦτο συνέβη εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ σταθμοῦ καὶ προήρχετο παρὰ τῆς Γερμανικῆς ἀστυνομικῆς φρουρᾶς (21 τὸν ἀριθμὸν), οἵτινες, βλέποντες τὰ στρατεύματα ἀφικνούμενα ἐν ἀταξία, ἐνόμισαν ὅτι ἦτο ὁ ἐχθρὸς. Τότε αἱ ὁμάδες τῶν ἐμπρηστῶν ἐτέθησαν ἐπὶ τῷ ἔργῳ. Ἐφερον εὐρείας ζώνας μετὰ τῶν λέξεων “GOTT MIT UNS” ὁ δὲ ὀπλισμὸς τῶν συνίστατο ἐκ πελέκεως, σύριγγος, πτύου καὶ περιστρόφου. Πυρκαῖαι ἔλαμψαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν Δικαστηρίων, πρὸς τοὺς στρατῶνας τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου, καὶ βραδύτερον εἰς τὴν Πλατεῖαν τοῦ Σταθμοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀδιάκοποι πυροβολισμοὶ ἐρρίπτοντο κατὰ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν. Οἱ κάτοικοι ἀνερριχῶντο τοὺς τοίχους ἀγωνιζόμενοι νὰ διαφύγῃ τὰς φλόγας. “Ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ὑπηρέται,” λέγει μάρτυς τις, “ἠναγκάσθησαν νὰ πράξωσι τὸ “αὐτὸ καὶ κατέφυγον εἰς τοῦ Κ^{ου} Α. τοῦ ὁποίου τὰ ὑπόγεια εἶναι “θολωτὰ καὶ προσέφερον καλλιτέραν προστασίαν τῶν ἰδικῶν μου. “Ὀλίγον βραδύτερον ἀπεσύρθησαν εἰς τοὺς σταύλους τοῦ Κ^{ου} Α. “ὅπου συνηντήσαμεν περὶ τὰ 30 πρόσωπα ἅτινα ἔφθασαν ἐκεῖ δι’ “ἀναρριχήσεως τῶν τοίχων. Τινὲς τῶν δυστυχῶν τούτων ἔπρεπε νὰ “ἀναρριχηθῶσιν ἐπὶ 20 τοίχων.

« 1.

“Ἐκρούσθη ὁ κώδων. Ἠνοίξαμεν τὴν θύραν. Πολλοὶ πολῖται “ἐρρίφθησαν ὑπὸ τὸ πρόθυρον. Οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλουν κατ’ αὐτῶν “ἐκ τῆς ὁδοῦ. Ἐκάστην στιγμὴν νέοι πυροβολισμοὶ ἤστραπτον “συνοδευόμενοι δι’ ἐκρήξεων. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἤκουσα κτύπον “εἰς τὴν ἐξωτερικὴν θύραν τοῦ σταύλου τὴν ἄγουσαν εἰς δρομίσκον “τινὰ, καὶ ἤκουσα μίαν γυναῖκα κραυγάζουσαν πρὸς βοήθειαν.

“Ἦνοιξα τὴν θύραν, καὶ τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ’ ἣν ἡτοιμαζόμεν
 “νὰ τὴν εἰσαγάγω εἰς τὸν σταῦλον, πυροβολισμὸς ἐρρίφθη ἐκ τῆς
 “ὁδοῦ παρά τινος Γερμανοῦ στρατιώτου καὶ ἡ γυνὴ ἔπεσε νεκρὰ εἰς
 “τοὺς πόδας μου. Περὶ τὴν 9 τῆς πρωίας τὰ πράγματα κατέστησαν
 “ἡσυχώτερα καὶ ἐλάβομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ῥίψοκινδυνεύσωμεν
 “ἔξοδον εἰς τὴν ὁδόν. Γερμανὸς τις ὅστις ἔφερεν ἀργυροῦν δισκο-
 “πότηρον καὶ τινὰ κυτία σιγάρων, μᾶς εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ μετα-
 “βῶμεν εἰς τὸν σταθμὸν ὅπου ἀμαξοστοιχίαι θ’ ἀνέμενον δι’ ἡμᾶς.
 “Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Πλατείαν τοῦ Σταθμοῦ εἶδομεν εἰς τὸ
 “σκουαίαρ 7 ἢ 8 πτώματα φονευθέντων πολιτῶν. Οὐδεμία οἰκία
 “ἴστατο ὀρθία εἰς τὴν πλατείαν. Ὀλόκληρος σειρὰ οἰκιῶν ὀπισθεν
 “τοῦ σταθμοῦ ἐν Βλωπουτ εἶχε καῆ. Ἀφοῦ ὠδηγήθημεν τῇδε
 “κακεῖσε ἀδιακόπως ὑπὸ ἀξιωματικῶν οἵτινες προσηνέχθησαν σκαιῶς
 “πρὸς ἡμᾶς καὶ μᾶς προσέβαλον παντοιοτρόπως, διηρέθημεν.” Τότε
 οἱ αἰχμάλωτοι διεμοιράσθησαν μεταξὺ διαφόρων σωμάτων στρατοῦ
 καὶ ὤδευσαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἑρᾶν. 75 κάτοικοι τοῦ
 Λουβαῖν περιλαμβανομένων καὶ τινων ἀνθρώπων καλῆς τάξεως
 (ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται) ὠδηγήθησαν εἰς Ἑρᾶν. “Εὖρομεν
 “τὸ χωρίον Ἑρᾶν εἰς φλόγας, εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἔπρεπε
 “νὰ ἐπισπεύσωμεν τὸ βῆμά μας ἵνα μὴ ἀποπνιγῶμεν καὶ καῶμεν
 “ὑπὸ τῶν φλογῶν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ. Ἡμικαὶ πτώματα πολιτῶν
 “ἔκειντο πρὸ τῶν οἰκιῶν. Κατὰ τινὰ σταθμὸν οἱ στρατιῶται
 “ἔκλεψαν ποίμνια καὶ τὰ ἐφόνευσαν ὅπου ἴσταντο. Ὁ πυρο-
 “βολισμὸς ἤρξατο πρὸς τὸ ἀριστερόν μας. Μᾶς εἶπον ὅτι οἱ
 “πολίται ἐπυροβόλουν καὶ ὅτι θὰ ἐτουφεκιζόμεθα. Τὸ ἀληθές
 “εἶναι ὅτι αὐτοὶ οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλουν ἵνα μᾶς τρομάξωσι.
 “Δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲ εἰς πολίτης εἰς τὰ περίξ. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα
 “ἤρξάμεθα τῆς πορείας μας πρὸς τὴν Μαλὶν. Μᾶς ἐξύβρισαν καὶ
 “μᾶς ἠπείλυσαν. . . . Οἱ ἀξιωματικοὶ ἦσαν χειρότεροι τῶν
 “στρατιωτῶν. Ἐφθάσαμεν εἰς Καμπενοῦ περὶ τὴν ἐβδόμην μ.μ.
 “καὶ μᾶς ἐκλείδωσαν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μεθ’ ὅλου τοῦ ἄρρενος
 “πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου. Ἱερεῖς τινες ἠΰξησαν τὸν ἀριθμὸν μας.
 “Δὲν εἶχομεν τίποτε νὰ φάγωμεν καὶ πίνωμεν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας
 “τῆς προτεραίας. Συμπαθοῦντές τινες στρατιῶται μᾶς ἔδωκαν
 “νὰ πίνωμεν ὕδωρ, ἀλλ’ οὐδεὶς ἐπίσημος ἔλαβε τὸν κόπον νὰ ἴδῃ ἂν
 “μᾶς ἐδόθη τροφή.” Τὴν ἐπομένην, Πέμπτην, 27, μᾶς ἐχορηγήθη
 διαβατήριον νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Λουβαῖν, ἀλλὰ μόλις οἱ αἰχμά-
 λωτοι ἤρξαντο τοῦ δρόμου των, τοὺς ἐσταμάτησαν καὶ ὠδήγησαν
 αὐτοὺς πρὸ τινος ὑποστρατήγου καὶ τοὺς παρέδωκαν ὑπὸ ἄλλην
 συνοδείαν. Τινὲς τούτων ἐκακοποιήθησαν σοβαρῶς. Κατηγοροῦντο
 ὅτι ἦσαν στρατιῶται ἄνευ στολῆς, καὶ ἐλέχθη εἰς αὐτοὺς ὅτι δὲν
 ἠδύναντο νὰ μεταβῶσιν εἰς Λουβαῖν “διότι ἡ πόλις θὰ ἐκρημνίζετο
 “ἐκ θεμελίων.” Ἄλλοι αἰχμάλωτοι προσετέθησαν—γυναῖκες ἔτι
 καὶ παιδιά, μέχρις οὗ ὁ ἀριθμὸς των ἔφθασεν εἰς 200. Τότε
 ὠδηγήθησαν πρὸς τὴν Μαλὶν, ἀπελύθησαν, καὶ διετάχθησαν νὰ
 μεταβῶσι πρὸς τὴν πόλιν ταύτην ὅλοι ὁμοῦ, καὶ ὅτι ἐκεῖνοι οἵτινες

θα ἀπεχωρίζοντο θα ἐπυροβολοῦντο. "Αλλοι μάρτυρες ἐπιβεβαιοῦσι τὰ ὑπὸ τοῦ μάρτυρος τούτου περιγραφέντα γεγονότα.

Γυνή τις ὑπηρετοῦσα παρά τινι γέροντι κυρίῳ κατοικοῦντι ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Σταθμοῦ, διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ θανάτου τοῦ κυρίου της. "Ελαμβάνομεν τὸ δείπνόν μας ὡς συνήθως περὶ τὴν 8, ἀλλὰ " 2 Γερμανοὶ ἀξιοματικοὶ (οἵτινες ἔμενον ἐν τῇ οἰκίᾳ) δὲν ἦλθον εἰς " τὸ δείπνον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην. "Ο κύριός μου μετέβη εἰς τὴν " κλίνην τὴν 9 μ.μ.· τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ υἱός του. Οἱ ὑπηρέται " μετέβησαν εἰς τὴν κλίνην τὴν 9.30. Εὐθὺς ὡς μετέβην εἰς τὸν " θάλαμόν μου εἶδον ἕξ αὐτοῦ φλόγας προερχομένας ἔκ τινος οἰκίας " καιομένης πλησίον τῆς ἰδικῆς μας. "Εξύπνησα τὸν κύριόν μου καὶ " τὸν υἱόν του. Μόλις οὗτοι κατήλθον τὴν κλίμακα, συνελήφθησαν " ὑπὸ Γερμανῶν στρατιωτῶν καὶ ἀμφότεροι ἐδέθησαν καὶ ὠδηγή- " θησαν ἔξω, ὁ μὲν κύριός μου δεμένος διὰ σχοινίου, ὁ δὲ υἱός του δι " ἀλύσσου. "Εσύρθησαν ἔξω, δὲν εἶδον πράγματι τὶ συνέβη ἔξω, " ἀλλ' ἤκουσα κατόπιν ὅτι ὁ κύριός μου ἐλογχίσθη καὶ ἐτουφεκίσθη, " καὶ ὁ υἱός του ἐτουφεκίσθη. "Εκ τοῦ μαγειρείου ὅπου εὐρισκόμην, " ἤκουσα πυροβολισμοὺς, ἤμην δὲ παρούσα εἰς τὴν ἐνταφίασιν τοῦ " κυρίου μου καὶ τοῦ υἱοῦ του, 13 ἡμέρας βραδύτερον. Γερμανοὶ " στρατιῶται ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἔχυσαν εὐφλεκτόν τι " ὑγρὸν ἐπὶ τῶν πατωμάτων καὶ ἔθεσαν πῦρ ἐπ' αὐτοῦ. "Εγὼ " διέφυγον δι' ἄλλης κλίμακος διαφόρου ἐκείνης ἕξ ἧς ὁ κύριός μου " καὶ υἱός του εἶχον καταβῆ."

ε 14.

Τὴν 26 (Τετάρτην), ἐν τῇ πόλει Λουβαῖν ἐξηκολούθει πῦρ, σφαγὴ, καὶ καταστροφὴ. Τὸ Πανεπιστήμιον μετὰ τῆς βιβλιοθήκης του, ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ἐπυρπολήθησαν καὶ κατεκάησαν ἐκ θεμελίων, πολῖται ἐτουφεκίσθησαν καὶ ἄλλοι συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι καὶ ἐξηναγκάσθησαν ν' ἀκολουθήσωσι τὰ στρατεύματα. Στρατιῶται διήρχοντο τὰς ὁδοὺς λέγοντες " Man hat geschossen " (ἐπυροβολοῦν). Εἰς στρατιώτης ἐθεάθη βαδίζων καὶ πυροβολῶν εἰς τὸν αέρα.

ε 18.

Πολλοὶ πολῖται κατέφυγον εἰς ὑπόγεια, ἀλλ' οἱ στρατιῶται ἐπυροβολοῦν κάτω διὰ τῶν κιγκλιδωμάτων. Πολῖταί τινες εἶχον τουφεκισθῆ καθὼς ἤνοιγον τὰς θύρας, ἄλλαι, ἐν τῇ προσπάθειᾳ τῶν νὰ διαφύγωσι. Μεταξὺ ἄλλων προσώπων, ὧν αἱ οἰκίαι ἐπυρπολήθησαν, ἦτο εἰς 90 ἐτῶν γέρον ἐπικινδύνως ἀσθενής, ὅστις ἐσύρθη ἐκ τοῦ στρώματός του καὶ ἀφέθη εἰς τὸν κήπὸν του ὅλην τὴν νύκτα. "Απέθανεν ὀλίγον μετέπειτα εἰς τὸ νοσοκομεῖον εἰς ὃ εἰς φίλος μετέφερεν αὐτὸν τὴν ἐπομένην πρωΐαν.

ε 2.

ε 13.

Τὴν Πέμπτην, 27, διαταγαὶ ἐδόθησαν ἵνα πάντες ἐγκαταλίπωσι τὴν πόλιν ἣτις εἶχεν ἀποφασισθῆ νὰ κρημνισθῇ ἐκ θεμελίων. Πολῖταί τινες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς κανονικὸς ἱερεὺς τῆς Μητροπόλεως μετὰ τῆς γηραιᾶς μητρός του, διετάχθησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν σταθμόν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ λάβωσι τὴν εἰς Τιρλεμόν ἄγουσαν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν περὶ τοὺς 20 ἱερεῖς ἐκ Λουβαῖν. "Υβρίσθησαν καὶ ἠπειλήθησαν, ἀλλὰ τέλος τοῖς ἐπετράπη νὰ μετα-

ε 18.

• 21.

βῶσιν ἐλεύθεροι καὶ ὀδεύσωσιν ὡς κάλλιον ἠδύναντο, γυναῖκες καὶ ἀσθενεῖς μεταξὺ αὐτῶν, εἰς Τιρλεμόν. Ἄλλοι ὄμιλοι αἰχμαλώτων ἐκ Λουβαῖν ὠδηγήθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν δι' ἄλλων ὁδῶν, τινὲς λίαν πρῶι διὰ διαφόρων χωρίων πρὸς τὴν Μαλὶν μὲ χεῖρας δεδεμένας σφιγκτὰ διὰ μακροῦ σχοινίου. Καὶ ἄλλοι αἰχμάλωτοι προσετέθησαν μετὰ ταῦτα, καὶ πάντες οὗτοι διετάχθησαν νὰ διανυκτερεύσωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν Καμπενοῦ. Τὴν ἐπομένην, 28, ὁ ὄμιλος ἀποτελούμενος τῶρα ἐκ 1000 περίπου ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν, ὠδηγήθη πάλιν εἰς Λουβαῖν. Αἱ οἰκίαι κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἐκαίοντο, πολλὰ δὲ νεκρὰ σώματα πολιτῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐθεάθησαν καθ' ὁδόν. Τινὲς τῶν κυρίων ὁδῶν τῆς Λουβαῖν εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἕξ ὁλοκλήρου. Οἱ αἰχμάλωτοι ἐτοποθετήθησαν εἰς εὐρὺ κτίριον ἐπὶ τοῦ γυμναστηρίου τοῦ ἱππικοῦ—“μία γυνὴ παρεφρόνησε, παιδία τινὰ ἀπέθανον, ἄλλα ἐγεννήθησαν.” Τὴν 29 οἱ αἰχμάλωτοι ὠδευσαν κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ Μαλὶν, εἰς Ἑρὰν δὲ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία καὶ οἱ συμπληρώσαντες τὸ τεσσαρακοστὸν ἄνδρες ἔλαβον τὴν ἄδειαν ν' ἀπέλθωσιν· οἱ λοιποὶ ὠδηγήθησαν εἰς Βῶρτ-Μαιρβαϊκ, 15 χιλιόμετρα ἀπέχον τῆς Μαλὶν, καὶ διετάχθησαν νὰ βαδίσωσι κατ' εὐθείαν εἰς Μαλὶν, ἄλλως θὰ ἐτουφεκίζοντο. Τὴν 11 μ.μ. ἔφθασαν τὸ φρούριον Βαιλὲμ καὶ ἐν πρώτοις ἐπυροβολήθησαν ὑπὸ τῶν φρουρῶν, ἀλλὰ φωνάξαντες ὅτι ἦσαν Βέλγοι, ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ διέλθωσιν. Οἱ αἰχμάλωτοι οὗτοι ἦσαν σχεδὸν νήστεις ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς 26 μέχρι τοῦ μεσονυκτίου τῆς 29. Ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν θεαθέντων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τινὰ εἶχον τὰς χεῖράς των δεδεμένας ὀπισθεν, ἄλλα ἦσαν κεκαυμένα, τινὰ εἶχον φονευθῆ διὰ κτυπημάτων καὶ ἄλλα πτώματα ἦσαν τῶν παιδίων ἐκείνων ἅτινα ἐτουφεκίσθησαν.

• 3.

Ἄλλος μάρτυς, ἀνὴρ ἀνεξάρτητος οἰκονομικῶς, συνελήφθη τὴν μεσημβρίαν ὑπὸ στρατιωτῶν τοῦ 165 συντάγματος καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ σταθμοῦ. Ἐκακοποιήθη χυδαιότατα καθ' ὁδόν, εἰς δὲ ἀξιωματικὸς τοῦ ἔκλεψε τὸ βαλάντιόν του καὶ τὰς κλείδάς του, αἱ χεῖρές του ἦσαν δεδεμέναι ὀπισθεν τῆς ῥάχεώς του. Ἡ σύζυγός του εἶχε κρατηθῆ αἰχμάλωτος εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σταθμοῦ. Τότε λοιπὸν τὸν διέταξαν νὰ προχωρήσῃ μετὰ 500 περίπου ἄλλων αἰχμαλώτων μέχρι τοῦ μεσονυκτίου· ἐκοιμήθη ὑπὸ βροχὴν τὴν νύκτα ἐκείνην, τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν, μὴ λαβὼν τροφήν τινα ἀφ' ἧς ἀνεχώρησεν ἐκ Λουβαῖν, ὠδηγήθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν Ῥοτσελαῖρ ὅπου τότε ὑπῆρχον φυλακισμένοι περὶ τοὺς 150 αἰχμαλώτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τινα νήπια. Οὐδεμία τροφή τοῖς ἐδόθη, μόνον ὀλίγον ὕδωρ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν διὰ Βεσπελαῖρ ὠδηγήθησαν ἐκ νέου εἰς Λουβαῖν. Καθ' ὁδόν ἀπὸ Ῥοτσελαῖρ εἰς Βεσπελαῖρ ἐθεάθησαν 50 πτώματα, τινὰ τούτων γυμνὰ καὶ ἀπηνθρακωμένα καὶ ἀγνώριστα. Ὅτε ἔφθασαν εἰς Λουβαῖν ἡ ἰχθυογορά, ἡ πλατεῖα Μαργαρίτας, ἡ Μητρόπολις, καὶ πολλὰ ἄλλα κτίρια ἐκαίοντο. Τὴν ἐσπέραν, περὶ τοὺς 100 ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία ἐτέθησαν εἰς ἀμάξας διὰ ἵππους, ἐξ ὧν ἡ κόπρος δὲν

εἶχε σαρωθῇ, καὶ τὴν 6 τῆς ἐπομένης πρωίας ἀνεχώρησαν διὰ Κολωνίαν.

Ἡ σύζυγος τοῦ μάρτυρος τούτου ἐπίσης συνελήφθη αἰχμάλωτος μετὰ τοῦ συζύγου της καὶ τῆς θαλαμηπόλου της, ἀλλ' ἐχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἶδεν ἄλλας κυρίας ἐξαναγκασθείσας νὰ βαδίζωσιν ἐνώπιον τῶν στρατιωτῶν μὲ τὰς χεῖράς των ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των. Μία τούτων, γηραιὰ πολὺ κυρία, 85 ἐτῶν—(ἥς τὸ ὄνομα ἀναφέρεται)—ἐσύρθη ἐκ τοῦ ὑπογείου της καὶ ὠδηγήθη μετ' αὐτῶν εἰς τὸν σταθμὸν. Αὗται ἐκρατήθησαν ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἀπηλευθερώθησαν τὴν πρωίαν, Πέμπτην, ἀλλὰ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐστάλησαν εἰς Τιρλεμὸν πεζῇ. Ἀριθμὸς πτωμάτων ἐθεάθη καθ' ὁδὸν. Οἱ αἰχμάλωτοι, οἵτινες λέγεται ὅτι ἀνήρχοντο εἰς χιλιάδας, δὲν εἶχον τὴν ἄδειαν οὐδὲ καὶ νὰ πῶσιν ὕδωρ, καίτοι ὑπῆρχον πολλὰ ρεύματα καθ' ὁδὸν ἐξ ὧν οἱ στρατιῶται ἔπινον. Εἰς τὴν μάρτυρα ἐδόθη ὀλίγον γάλα εἰς ἐν ὑποστατικόν, ἀλλ' ὥς αὕτη τὸ ἔφερεν εἰς τὰ χεῖλη της, τῆς ἀφηρέθη διὰ τῆς βίας.

Ἰερεὺς τις συνελήφθη τὴν πρωίαν τῆς Παρασκευῆς, 28 Αὐγούστου, καὶ ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς προσφύγων τινῶν ἐκ Βογκμαῖλ. Ὁδηγήθη διὰ Λουβαῖν, ἐξυβρίσθη καὶ ἐκακοποιήθη, καὶ ἐτέθη μετὰ τινων χιλιάδων ἄλλου λαοῦ εἰς τὴν ἵππευτικὴν σχολὴν τῆς ὁδοῦ Ἰππευτηρίου. Ἡ ὑελίνη ὀροφὴ ἐθραύσθη τὴν νύκτα ἐκ τῆς θερμότητος τῶν πέριξ καιομένων κτιρίων. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν οἱ αἰχμάλωτοι ὤδευσαν διὰ τῶν ἀγρῶν μετ' ἐνόπλου φρουρᾶς. Καθ' ὁδὸν εἶδον κεκαυμένα ὑποστατικὰ καὶ κεκαυμένα πτώματα. Οἱ αἰχμάλωτοι τέλος ἐχωρίσθησαν εἰς 3 ὁμίλους, οἱ δὲ νεώτεροι ἄνδρες ὤδευσαν διὰ Ἐράν καὶ Βουκαῖν εἰς Καμπενου, καὶ τέλος ἔφθασαν τὰς Βελγικὰς γραμμὰς περὶ τὸ μεσονύκτιον τοῦ Σαββάτου, 29 Αὐγούστου. Πᾶσαι αἱ οἰκίαι ἐν Ἐράν, χωρὶς ἐκ 5000 περίπου κατοίκων, εἶχον καῆ.

Ἡ σφαγὴ πολιτῶν ἐν Λουβαῖν δὲν περιορίσθη εἰς τοὺς πολίτας της. Πλήθη λαοῦ μετηνέχθησαν εἰς Λουβαῖν ἐκ τῶν πέριξ μερῶν, οὐ μόνον ἐξ Ἐρσῶτ καὶ Γιελρῶδ ὥς ἰλέχθη ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν. Ἐν παραδείγματι, μάρτυς τις περιγράφει πῶς πολλαὶ γυναῖκες καὶ παιδιά μετεφέρθησαν ἐπὶ φορτηγῶν ἁμαξῶν εἰς Λουβαῖν, καὶ ἐκεῖ ἐτέθησαν ἐντὸς σταύλου. Ἐκ τῶν ἑκατοντάδων λαοῦ, οἵτινες συνελήφθησαν εἰς διάφορα χωρία καὶ μετηνέχθησαν εἰς Λουβαῖν ὥς αἰχμάλωτοι, τινὲς ἐσφάγησαν ἐκεῖ, ἄλλοι ἐξαναγκάσθησαν νὰ βαδίσωσι μετὰ πολιτῶν τῆς Λουβαῖν διὰ μέσου πολλῶν μερῶν, καὶ τινες ἐστάλησαν τέλος, τὴν 29, εἰς τὰς ἐν Μαλὶν Βελγικὰς γραμμὰς, ἄλλοι ὠδηγήθησαν ἐπὶ ἐμπορικῶν σιδηροδρομικῶν ἁμαξῶν εἰς Κολωνίαν, ὥς περιγράφεται κατωτέρω, καὶ ἄλλοι ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὴν διήγησιν τῆς σφαγῆς τινῶν τῶν δυστυχῶν τούτων πολιτῶν αἰχμαλώτων, γενομένην παρὰ δύο μαρτύρων.

“Μᾶς ἐτοποθέτησαν ὅλους εἰς τὴν Ὁδὸν Σταθμοῦ ἐν Λουβαῖν, οἱ δὲ Γερμανοὶ Στρατιῶται ἐπυροβόλησαν καθ' ἡμῶν. Εἶδον τὰ

“ πτώματα γυναικῶν τινων εἰς τὸν δρόμον. Ἔπειτα, γυνὴ δέ τις
 “ ἣτις εἶχε πυροβοληθῇ, ἔπεν ἐπ’ ἐμοῦ. Δὲν ἐτολμων νὰ παρα-
 “ τηρήσω τὰ νεκρὰ σώματα εἰς τὸν δρόμον, ἦσαν τόσον πολλὰ.
 “ Πάντες εἶχον τουφεκισθῇ παρὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν. Γυνή τις
 “ ἣν εἶδον κατακειμένην νεκρὰν εἰς τὴν ὁδὸν ἦτο ἡ Δεσποινὴς Δ . . .
 “ ὥσεὶ 35 ἐτῶν. Ἐπίσης εἶδον τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς Α. Μ. καὶ
 “ αὕτη εἶχε τουφεκισθῇ. Εἶδον ἓνα ἀξιωματικὸν σύροντα τὸ πτώμα
 “ τῆς ὑπὸ τινα σιδηροδρομικὴν ἄμαξαν.”

Ἄλλος μάρτυς, ὅστις ὠδηγήθη ἐξ Αἰρσῶτ ἐπίσης περιγράφει
 τὸ περιστατικόν: “ μετὰ ταῦτα ὠδηγήθην μετὰ πολλῶν ἄλλων
 “ πολιτῶν καὶ ἐτοποθετήθην εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν Λουβαῖν.
 “ Κατόπιν ὠδηγήθημεν εἰς τὴν ὁδὸν Σταθμοῦ, ἐν Λουβαῖν. Ἦσαν
 “ περὶ τοὺς 1500 πολίτας ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ ὠδεύσαμεν
 “ ἀπὸ Αἰρσῶτ εἰς Λουβαῖν. Ὅτε ἡμεθα εἰς τὴν ὁδὸν Σταθμοῦ
 “ ῥσθάνθην ὅτι κάτι θὰ συνέβαινε, καὶ προσεπάθησα νὰ καταφύγω
 “ ὑπὸ τινα θύραν. Οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται τότε ἐπυροβόλησαν
 “ διὰ μυδραλλιοβόλου καὶ διὰ τῶν ὅπλων των κατὰ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ
 “ λαὸς ἔπεν δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Δύο ἄνδρες πλησίον μου ἐφονεύ-
 “ θησαν. Κατόπιν εἶδόν τινα δίδοντα ἐν σημείον, καὶ τὸ πῦρ
 “ ἔπαυσε. Τότε ἐγὼ ἐτράπην εἰς φυγὴν μετὰ μιᾶς ἐγγάμου γυναικὸς
 “ ὀνόματι Β . . . (ἣς τὸ παρθενικὸν ὄνομα ἦτο Α. Μ.) ἡλικίας 29
 “ ἐτῶν καταγομένης ἐξ Ἐρσῶτ, ἀλλὰ συνελήφθημεν ἐκ νέου. Αὕτη
 “ ἐτουφεκίσθη παρὰ τὸ πλευρόν μου καὶ τὴν εἶδον πίπτουσιν.
 “ Πολλοὶ ἄλλοι ἐτουφεκίσθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Ἐγὼ
 “ ἐτράπην ἐκ νέου εἰς φυγὴν, καὶ ἐν τῇ φυγῇ μου εἶδον παιδία
 “ πίπτοντα ἐκ τῶν βραχιόνων τῶν μητέρων των. Δὲν εἶμαι εἰς θέσιν
 “ νὰ εἶπω ἐὰν ταῦτα ἐτουφεκίσθησαν, ἢ ἂν ἔπεν ἐκ τῶν χειρῶν
 “ τῶν μητέρων των κατὰ τὸν ἐπακολουθήσαντα πανικόν. Εἶδον, ἐν
 “ τούτοις, παιδία αἰμάσσοντα.”

Πορεία εἰς Κολωνίαν.

• 3, • 5, • 7,
 • 10, • 11,
 • 16, • 17.

Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς αἰχμαλώτων ἐκ Λουβαῖν, ἐν τούτοις, εἶχε
 συναχθῇ εἰς τὸν σταθμὸν καὶ μετενεχθῇ σιδηροδρομικῶς εἰς Κολωνίαν.
 Πολλοὶ μάρτυρες περιγράφουσι τὰ παθήματά των καὶ τὰς κακοποιή-
 σεις ὧν ὑπῆρξαν ἀντικείμενον κατὰ τὸ ταξείδιον. Μία τῶν πρώτων
 ἀμαξοστοιχιῶν ἐξεκίνησε τὸ ἀπόγευμα. Ἀπηρτίζετο ἐκ ποιμνια-
 μαξῶν, ἐκάστης περιλαμβανούσης περὶ τοὺς 100. Ἐδέησε νὰ
 παρέλθωσι τρεῖς ἡμέραι διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς Κολωνίαν. Οἱ
 κρατούμενοι οὐδὲν εἶχον νὰ φάγωσι πλὴν ὀλίγου ξηροῦ ἄρτου
 ἑκαστος, καὶ δὲν τοῖς ἐπετράπη νὰ ἐξέλθωσι πρὸς ὕδρευσιν οὐδὲ τοῖς
 ἐδόθη ὕδωρ. Ἐπὶ τινος ἀμάξης εἶχον γραφῇ αἱ λέξεις “ Πολῖται
 οἵτινες ἐπυροβόλησαν στρατιώτας ἐν Λουβαῖν.” Τινὲς τούτων εἶχον
 ὠδηγηθῇ ἀνὰ τὴν Κολωνίαν μετὰ ταῦτα ὡς δημόσιον θέαμα. Πέριξ
 τοῦ λαιμοῦ τινων εἶχον τεθῇ σχοινία καὶ τοὺς εἶχον εἰδοποιήσῃ ὅτι
 θὰ ἀπηγχονίζοντο. Διαταγὴ ἦλθε τότε ἵνα τουφεκισθῶσιν ἀντὶ ν’

ἀπαγχονισθῶσιν. Εἰς οὐλαμὸς ἦτο ἕτοιμος καὶ 5 ἢ 6 αἰχμάλωτοι ἐτέθησαν εἰς τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ δὲν ἐτουφεκίσθησαν. Ἀφοῦ ἐκράτησαν ἐπὶ ἐβδομάδα ἐν Κολωνίᾳ τινὰς τῶν αἰχμαλώτων τούτων, τοὺς ἐγύρισαν ὀπίσω—αὐτὴν τὴν φορὰν μόνον 30 ἢ 40 εἰς ἐκάστην ἄμαξαν—καὶ τοῖς ἐπέτρεψαν νὰ μεταβῶσιν ὅπου ἤθελον ὅταν ἔφθασαν εἰς Λίμπουργ. Πολλοὶ μάρτυρες οἵτινες μετηνέχθησαν εἰς Κολωνίαν ἐπὶ ἄλλων ἀμαξοστοιχιῶν περιγράφουσι τὰς περιπετείας των λεπτομερῶς. Τινὲς τῶν ποιμνιαμαξῶν ἦσαν ἀφορήτως ῥυπαραὶ. Εἰς τοὺς κρατουμένους δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐξέλθωσι πρὸς φυσικὴν ἀνάγκην των. Εἰς ἀνὴρ, ὅστις ἐξῆλθε τῆς ἀμάξης πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐφονεύθη διὰ λόγχης. Μάρτυς τις περιγράφων τὸ γένόμενα εἰς ἄλλην ὀμάδα αἰχμαλώτων, λέγει ὅτι τοὺς ἠνάγκασαν νὰ διέλθωσι διὰ τῆς Ὀδοῦ Σταθμοῦ, ὅπου αἱ οἰκίαι ἐκαίοντο, καὶ τοὺς μετήνεγκον εἰς τὸν σταθμὸν. Τοὺς ἔθεσαν ἐπὶ ἵππαμαξῶν εἰς μέγαν ἀριθμὸν, ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά εἰς ἐκάστην ἄμαξαν. Ἐκρατήθησαν εἰς τὸν σταθμὸν τὴν νύκτα, τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν ἀνεχώρησαν εἰς Κολωνίαν. Ἐπὶ δύο καὶ ἡμίσειαν ἡμέρας ἦσαν νήστεις, κατόπιν δὲ ἐδόθη ἀνὰ εἰς ἄρτος διὰ δέκα πρόσωπα καὶ ὀλίγον ὕδωρ. Οἱ κρατούμενοι μετὰ ταῦτα ὠδηγήθησαν ὀπίσω εἰς Βέλγιον. Ἦσαν ἐν ὅλῳ 8 ἡμέρας εἰς τὸν σιδηρόδρομον στοιβαγμένοι καὶ σχεδὸν νήστεις. Δύο ἐκ τῶν ἀνδρῶν παρεφρόνησαν, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐν Βρυξέλλαις. Οἱ ἄνδρες ὠδηγήθησαν εἰς τι προάστειον, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὰ χωρία Ἐράν, Βιλβὼρδ καὶ Σέμπστ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Ἡ σύλληψις αὕτη τῶν κατοίκων, ἐν οἷς περιλαμβάνοντο καὶ τινες σημαίνοντες πολῖται, καὶ ἡ ἐπιβληθεῖσα εἰς αὐτοὺς πορεία ἀνὰ διαφόρους θέσεις, καὶ ἰδίᾳ ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν εἰς Μαλὶν καὶ πολλῶν τούτων εἰς Κολωνίαν, προφανῶς ἐγένετο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀνωτέρω στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ἡ κακοποίησις τῶν συλληφθέντων ἐγένετο ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ πολλάκις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἢ τῇ ἐπινεύσει ἀξιωματικῶν, ἀξιωματικοὶ δὲ αὐτοπροσώπως ἔλαβον μέρος εἰς ταῦτα. Ὁ σκοπὸς τῆς συλλήψεως πολλῶν ἑκατοντάδων αἰχμαλώτων καὶ ἀποστολῆς αὐτῶν εἰς Κολωνίαν καὶ ἐπιστροφῆς αὐτῶν εἰς Βέλγιον εἶναι δυσνόητος ἐν ἀρχῇ. Πιθανὸν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελῶν μέρος τῆς πολιτικῆς τῆς τιμωρίας διὰ τὴν Βελγικὴν ἀντίστασιν καὶ τῆς γενικῆς τρομοκρατήσεως τῶν κατοίκων—πιθανὸν ὡς ἐπιθυμία νὰ δείξωσι τοὺς ἀνθρώπους τούτους εἰς τὸν πληθυσμὸν Γερμανικῆς τινος πόλεως καὶ οὕτω νὰ ἐπιρρώσωσι τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ Βέλγοι ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν στρατευμάτων.

Ἐν πίσῃ περιπτώσει, ὅτε ἤρξατο ἡ πυρκαϊὰ, τὴν ἑσπέραν τῆς 25, φαίνεται εὐκρινῶς ὅτι ἡ ἐπακολουθήσασα καταστροφὴ καὶ τὰ κακουργήματα ἐγένοντο ἐφ' ὠρισμένῳ σκοπῷ. Μόνον τὴν 26 ἐπυρπολήθησαν ἡ βιβλιοθήκη καὶ ἄλλα πανεπιστημιακὰ κτίρια, ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Πέτρου καὶ ἄλλαι οἰκίαι. Σημειωτέον ὅτι ὑπάρχουσι περιπτώσεις ἐν ταῖς μαρτυρίαις ἐν αἷς μνημονεύονται φιλόανθρωποι πράξεις παρ' ἀξιωματικῶν ἀτομικῶς καὶ στρατιωτῶν,

ἡ ἐν αἷς ἀξιωματικοὶ λέγεται ὅτι ἐξέφρασαν λύπην ὡς ἀναγκασθέντες νὰ ἐκτελέσωσι σκληρὰς διαταγὰς κατὰ τῶν πολιτῶν. Ὅμοίως εὐρίσκομεν καταχωρήσεις ἐν ἡμερολογίοις αἵτινες ἀποκαλύπτουσιν εἰλικρινῇ οἶκτον διὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἀποστροφὴν διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ στρατοῦ. Φαίνεται ὅτι εἰς Γερμανὸς ὑπαξιωματικὸς ἐδήλωσεν ὀριστικῶς ὅτι “ἐνήργει κατόπιν διαταγῶν καὶ ἐξετέλει “ταύτας μετὰ μεγάλης ἀπροθυμίας.” Ἀξιωματικὸς τις ἐρωτηθεὶς ἐν Λουβαὶν παρά τινος μάρτυρος—λίαν πεπαιδευμένου ἀνδρὸς—περὶ τῶν φρικωδῶν πράξεων τῶν διαπραχθεισῶν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, εἶπεν ὅτι “Ἀπλῶς ἐξετέλει διαταγὰς,” καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ ἐτουφεκίζετο ἐὰν παρήκουεν. Ἄλλοι ἐδικαιολογήθησαν ἀσθενέστερον, ἐνὸς τούτων εἰπόντος ὅτι δῆθεν οἱ κάτοικοι τῆς Λουβαὶν ἔκαψαν τὴν πόλιν μόνοι των διότι δὲν ἐπεθύμουν νὰ δώσωσι τροφὴν καὶ κατοικίας εἰς τὸν Γερμανικὸν στρατὸν. Τὰ κακουργήματα ταῦτα ὠφείλοντο μᾶλλον πρὸς τὴν πειθαρχίαν παρὰ εἰς τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς ἐν τῷ στρατῷ, κακουργήματα ἅτινα εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ περιγράψωμεν ὡς συστηματικὰ, αἱ εἰδικαὶ ἐπίσημοι εἰδοποιήσεις αἱ τοιχοκολληθεῖσαι ἐπὶ τινων οἰκιῶν πρὸς πρόληψιν τῆς καταστροφῆς αὐτῶν δεικνύουσι τὴν τύχην ἣτις εἶχεν ἀποφασισθῇ διὰ τὰς ἄλλας οἰκίας αἵτινες δὲν εἶχον σημειωθῇ οὕτω.

Ἦχθημεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ λεηλασία τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας, ἡ πυρπόλησις μεγάλου μέρους τῆς Λουβαὶν, αἱ ἐν αὐτῇ σφαγαὶ, ἡ ἐξαναγκαστικὴ πορεία τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἡ μεταφορὰ εἰς Κολωνίαν (ὅλα ταῦτα γεγόμενα ἄνευ ἐξετάσεως ἂν τὰ ἐν λόγῳ συλληφθέντα ἢ φονευθέντα πρόσωπα διέπραξαν κολάσιμόν τινα πρᾶξιν), ὠφείλοντο εἰς προϋπολογισμένην πολιτικὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐπιστημονικῶς καὶ περιεσκεμμένως, οὐχὶ ἀπλῶς διὰ τῆς ἐπικυρώσεως, ἀλλ’ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν ἀρχῶν, καὶ δὲν ὠφείλοντο εἰς πρόκλησιν ἢ ἀντίστασιν τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ.

TERMONT.

Πρὸς κατανόησιν τῶν καταθέσεων τῶν περιγραφουσῶν τὰ γεγόμενα ἐν Τερμόντ, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐνθυμούμεθα ὅτι ὁ Γερμανικὸς στρατὸς κατέλαβε τὴν πόλιν εἰς δύο περιστάσεις, τὴν πρώτην, ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς, 4 Σεπτεμβρίου, μέχρι τῆς Κυριακῆς, 6 Σεπτεμβρίου, καὶ πάλιν βραδύτερον, περὶ τὴν 16 τοῦ μηνὸς. Οἱ πολῖται εἶχον παραδόσει τὰ ὅπλα των δύο ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Γερμανῶν.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς, πιθανῶς περὶ τὴν 4, μάρτυς τις εἶδε 2 πολίτας φονευθέντας ὑπὸ Οὐλάνων. Ἄλλος μάρτυς εἶδε τὰ νεκρὰ σώματά των ἅτινα ἔμειναν εἰς τὸν δρόμον ἐπὶ 10 ἡμέρας. 100 πολῖται ἐχρησίμευσαν ὡς ἀσπὶς εἰς τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα, περὶ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν.

• 8.

ζ 5.

ζ 4, ζ 5.

Τὴν 5, ἡ πόλις ἐκάη ἐν μέρει. Μάρτυς τις συνελήφθη αἰχμάλωτος εἰς τὴν ὁδὸν παρὰ τινων Γερμανῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ μετὰ πολλῶν ἄλλων πολιτῶν. Περὶ τὴν 12 ὥραν τινὲς τῶν ὑψηλοτέρων καὶ ἰσχυροτέρων ἀνδρῶν μεταξὺ τῶν αἰχμαλώτων ἐξελέγησαν ἵνα μεταβῶσιν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς κομίζοντες πετρέλαιον. Τρία ἢ 4 ἀμάξια περιέχοντα δοχεῖα παραφίνης ἐκομίσθησαν, καὶ εἰς σωλὴν ἐχρησιμοποιήθη πρὸς κατάβρεγμα τῶν οἰκιῶν διὰ πετρελαίου, αἵτινες τότε ἐπυρπολήθησαν. Τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς ἤρξατο ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶν πλουσίων, κατόπιν δὲ αἱ οἰκίαι τῶν πτωχοτέρων τάξεων ὑπέστησαν τὴν αὐτὴν τύχην. Γερμανοὶ στρατιῶται εἶχον εἰπεῖ προηγουμένως εἰς τὸν μάρτυρα τοῦτον ὅτι ἂν ὁ Δήμαρχος τῆς Τερμόντ, ὅστις εἶχεν ἐξέλθει τῆς πόλεως δὲν ἐπέστρεφε περὶ τὴν 12, τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἡ πόλις θὰ ἐπυρπολεῖτο.

Ἡ πυρπόλησις τῆς πόλεως ἐγένετο κατὰ συνέπειαν τῆς μὴ ἐπιστροφῆς τοῦ Δημάρχου. Κατόπιν οἱ αἰχμάλωτοι ὠδηγήθησαν εἰς ἓν ἐργοστάσιον καὶ ἠρεύνησαν πρὸς ἀνακάλυψιν ὕπλων. Μετὰ ταῦτα ἐδόθησαν αὐτοῖς διαβατήρια δι' ὧν θὰ ἠδύναντο νὰ μεταβῶσιν ὅπουδήποτε τῆς πόλεως, ἀλλ' οὐχὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Ὁ ἐν λόγῳ μάρτυς κατῴρθωσε νὰ διαφύγῃ κολυμβῶν πρὸς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ.

Ἄλλ' ἕτερος μάρτυς περιγράφει πῶς τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ἀγίου Ζήλ ἐν Τερμόντ ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Βελγικῶν στρατευμάτων πρὸς ἐπιθετικοὺς σκοποὺς. Πράγματι εἶχον ἀναβιβάσει ἐκεῖ ἐν πολυβόλον. Ὁ μάρτυς οὗτος κατόπιν συνελήφθη αἰχμάλωτος εἰς τι ὑπόγειον ἐν Τερμόντ, ἐν ᾧ εἶχε καταφύγει μετ' ἄλλων. Ὅλοι οἱ ἄνδρες ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ ὑπογείου, αἱ δὲ γυναῖκες ἔμειναν. Συνελήφθησαν περὶ τοὺς 70 ἐν ὅλῳ αἰχμαλώτους. Εἰς τούτων, ζυθοποιὸς, ὅστις δὲν ἠδύναντο νὰ βαδίσῃ ταχέως ἐτραυματίσθη διὰ λόγχης. Ἐπεσε καὶ ἐξηναγκάσθη νὰ ἐγερθῇ καὶ ἀκολουθήσῃ τοὺς στρατιώτας. Οἱ αἰχμάλωτοι ὤφειλον νὰ κρατῶσι τὰς χεῖράς των πρὸς τὰ ἄνω, εἰὰν δὲ τὰς κατεβίβαζον, ἐκτυπῶντο ἐκ τῶν ὀπισθεν διὰ τῶν ὑποκοπάνων τῶν ὅπλων. Ὁδηγήθησαν εἰς Λεμπέκ, ὅπου ἦσαν ἐν ὅλῳ 300 αἰχμάλωτοι, ἐκεῖ δὲ ἐκλειδώθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ τριήμερον καὶ σχεδὸν ἄνευ τροφῆς.

Εἰς μάρτυς, κατοικῶν ἐν Βερσρὼδ συνελήφθη αἰχμάλωτος μετὰ 250 ἄλλων καὶ ἐκρατήθη ὅλην τὴν νύκτα εἰς ἓνα ἀγρὸν. Οἱ αἰχμάλωτοι ἀπελύθησαν τὴν ἐπομένην πρωίαν. Ὁ μάρτυς εἶδε 3 πτώματα πολιτῶν, καὶ λέγει ὅτι οἱ Γερμανοὶ τὴν Κυριακὴν, 6 τοῦ μηνὸς, διήρπασαν καὶ κατέστρεψαν τὰς οἰκίας ἐκείνων οἵτινες εἶχον φύγει. Οἱ Γερμανοὶ ἀπῆλθον τὴν ἐπομένην ἡμέραν, λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν περὶ τοὺς 30 ἄνδρας, ὧν ἓνα 72 ἐτῶν.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς, πολῖται ἐχρησιμοποιήθησαν πάλιν ὡς ἄσπῆς, ὑπάρχουν δὲ μαρτυρίαι περὶ ἄλλων κακούργων πράξεων.

ζ 1.

ζ 2.

ζ 6.

ζ 8 ἕως ζ 11.

ΑΛΟΣΤ.

Ἡ Ἀλόςτ ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ μαχῶν μεταξὺ Βελγικῶν καὶ Γερμανικῶν στρατιῶν καθ' ὅλον τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἐν σχέσει πρὸς τὰς μάχας, πολλαὶ σκληρότητες φαίνεται ὅτι διεπράχθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων.

Τὸ Σάββατον, 11 Σεπτεμβρίου, εἰς ὑφαντῆς ἐλογχίσθη εἰς τὸν δρόμον. Ἄλλος πολίτης ἐφονεύθη διὰ πυροβόλου εἰς τὴν θύραν τοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ μάρτυς συνελήφθη αἰχμάλωτος μετὰ 30 ἄλλων. Τὰ χρήματα τῶν αἰχμαλώτων ἐδημεύθησαν, οὗτοι δὲ κατόπιν ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς ἀσπίς διὰ τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἅτινα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦσαν εἰς σύρραξιν μετὰ τοῦ βελγικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Οἱ Γερμανοὶ ἔκαυσαν οἰκίας τινὰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Πτώματα 14 πολιτῶν ἐθεάθησαν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ.

Εἰς καλῶς μορφωμένος μάρτυς, ὅστις ἐπεσκέφθη τὸ Δυτικὸν Νοσοκομεῖον ὀλίγον μετὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην, εἶδε τὰ νεκρὰ σώματα πολιτῶν τινῶν καταγομένων ἐξ Ἀλόςτ, καὶ ἄλλους πολίτας πληγωμένους. Εἰς τούτων ἐδήλωσεν ὅτι ἐζήτησε καταφύγιον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικαδέλφης του, ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἔσυραν ἔξω βιαίως τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἦτις ἐκαίετο, τὸν συνέλαβον, τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς, καὶ τὸν ἐκτύπησαν εἰς τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ ὑποκοπάνου ἐνὸς ὅπλου, καὶ τὸν ἐτρύπησαν εἰς τὸν μηρὸν διὰ λόγχης. Κατόπιν ἔθεσαν αὐτὸν μετὰ 17 ἢ 18 ἄλλων ἀπέναντι τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων, ἀπειλοῦντες αὐτοὺς διὰ περιστροφῶν. Εἶπον ὅτι θὰ ἔκαμνον τὸν λαὸν τῆς Ἀλόςτ νὰ πληρώσῃ διὰ τὰς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ὑποστάσας ἀπωλείας.

Εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ἦτο μία ὀγδοηκοντοῦτις γυνή, τελείως διαπερασθεῖσα διὰ λόγχης.

Ἀλλὰ ἐγκλήματα κατὰ μὴ ἐμπολέμων ἐν Ἀλόςτ ἀνῆκουσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου. Πολλοὶ μάρτυρες κάμνουσι λόγον περὶ τοῦ φόνου ἀβλαβῶν πολιτῶν. Ἐν Βιννεστράτ οἱ Γερμανοὶ διέρρηξαν τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν καὶ ῥίψαντες ἐντὸς ὑγρὸν τι, τὰς ἔκαυσαν. Τινὲς τῶν κατοίκων ἐκάησαν μέχρι θανάτου.

Τὸ Σάββατον, 26 Σεπτεμβρίου, μετεχειρίσθησαν τοὺς πολίτας ὡς ἀσπίδα. Κατὰ τὴν ἀποχώρησιν οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ 12 οἰκιῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Τρουὰ Κλὲ, 3 δὲ πολῖται, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται, ἐφονεύθησαν διὰ πυροβόλου εἰς τὴν ὁδὸν ἐκείνην μετὰ τὸν πυροβολισμόν κατὰ τῶν οἰκιῶν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν σωρὸς ἐξ 9 νεκρῶν πολιτῶν ἔκειτο εἰς τὴν Ὀδὸν Δελαρζὰν.

Παρόμοια κακουργήματα διεπράχθησαν ἐν Ἐρπ, χωρὶς ἀπέχοντι ὀλίγα μίλια ἀπὸ τῆς Ἀλόςτ περὶ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν. Τὸ χωρίον

ἐκὰς ἐκ κακῆς προθέσεως. Αἱ οἰκίαι διηρπάγησαν καὶ πολῖταί τινες ἐφονεύθησαν.

ζ 27.

Προφανῶς ἐχρησιμοποίησαν πολίτας ὡς ἀσπίδα ἐν Ἑρπ, ἀλλ' οὗτοι ἦσαν αἰχμάλωτοι ληφθέντες ἐξ Ἀλδστ καὶ οὐχὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐκείνου.

Αὕτῃ ἡ περιφρόνησις πρὸς τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν δεικνύεται ἐναργῶς εἰς ἀποσπάσματα ἐξ ἡμερολογίων Γερμανῶν στρατιωτῶν, ὧν τὰ ἐπόμενα εἶναι παραστατικὰ παραδείγματα.

Ἡμερολόγια
Γερμανῶν
στρατιωτῶν.

Ὁ Μπάρτεν, ὅστις ἦτο λοχίας καὶ σημαιοφόρος τοῦ δευτέρου λόχου τοῦ Α' πεζικοῦ συντάγματος τῶν φρουρῶν, καὶ ὅστις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκστρατείας ἔλαβε τὸν Σιδηροῦν Σταυρὸν, λέγει, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Αὐγούστου 1914:—"Εν μεταφορικὸν μετὰ 300 Βέλγων διήλθε διὰ τοῦ Δούϊσβουργ τὴν πρωίαν. Ἐκ τούτων 80, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημάρχου ἐτουφεκίσθησαν συμφώνως πρὸς τὸν στρατιωτικὸν νόμον."

Παράρτημα Β.

Ὁ Μάλβερν, τοῦ 4 λόχου τῶν Κυνηγῶν, ὑπ' ἀριθ. 11, ἐκ Μαρβούργου, λέγει ὅτι εἰς ἐν χωρίον, μετὰ Βερνάλ καὶ Δινὰν, τὴν Κυριακὴν, 23 Αὐγούστου, οἱ σκαπανεῖς καὶ τὸ πεζικὸν σύνταγμα 178 ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν κατοίκων. Δὲν δίδει περαιτέρω πληροφορίας. Ἐξακολουθεῖ:—"Περὶ τοὺς 220 κατοίκους ἐτουφεκίσθησαν καὶ τὸ χωρίον ἐπυρπολήθη. Τὸ πυροβολικὸν πυροβολεῖ ἐξακολουθητικῶς. Τὸ χωρίον κεῖται ἐντὸς μεγάλης φάραγγος. Ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν στιγμὴν (6 μ.μ.) ἀρχίζει ἡ διάβασις τοῦ Μόζα, πλησίον τῆς Δινὰν. Πάντα τὰ χωρία, πύργοι καὶ οἰκίαι κατεκάησαν κατὰ τὴν νύκτα. Εἶναι ὡραῖον θέαμα νὰ βλέπη τις τὰς πυρκαϊὰς τριγύρω, ἀπὸ ἀποστάσεως."

Ὁ ὀλμοβόλος Βέτσελ, τῆς 2 πεδινῆς πυροβολαρχίας ἀριθ. 11 ἀναφέρει γεγονὸς ὅπερ συνέβη ἐν Γαλλικῷ ἐδάφει παρὰ τὴν Λίλλην τὴν 11 Ὀκτωβρίου. "Δὲν εἴχομεν μάχην, ἀλλὰ συνελάβομεν 20 ἄνδρας καὶ τοὺς ἐτουφεκίσσαμεν." Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην φόνος οὐχὶ εἰς μάχην φαίνεται ὅτι κατέστη ἔξις.

Τὸ Ἡμερολόγιον, ὑπ' ἀριθ. 32, δίδει ἀκριβῆ εἰκόνα τῶν γενομένων ἐν Λουβαῖν:—"Τὶ λυπηρὰ σκηνὴ—ὅλαι αἱ περίξ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ οἰκίαι τελείως κατεστραμμέναι—μόνον οἱ τοῖχοι τῶν ἐρειπίων ἴστανται ἔτι ὀρθιοί. Εἰς τὴν πλατείαν τοῦ σταθμοῦ συνελάβομεν ἐχθρικὰ πυροβόλα. Εἰς τὸ τέλος ἐνὸς μεγάλου δρόμου ὑπάρχει μία Αἰθουσα Συνδιασκέψεων ἣτις διετηρήθη τελείως μεθ' ὅλων τῶν ὡραίων πυργίσκων της—μία ὀξεῖα ἀντίθεσις: 180 κάτοικοι βεβαιοῦνται ὅτι ἐτουφεκίσθησαν ἀφοῦ πρῶτον ἔσκαψαν τοὺς τάφους των."

Ἡ τελευταία σημαντικωτάτη καταχώρησις εἶναι ἡ περιεχομένη ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ὑπ' ἀριθ. 19. Τοῦτο εἶναι ἐν κυριοῦν βιβλίον περιέχον, μεθ' ἑκάστον τῶν φύλλων του, στυπόχαρτον, ἀλλ' ἄνευ ὀνόματος καὶ διευθύνσεως· ὑπάρχει, ἐν τούτοις, περίστασις ἣτις μᾶς ἐπιτρέπει νὰ εἴπωμεν μετὰ βεβαιότητος περὶ τοῦ συντάγματος εἰς δ' ἀνήκεν ὁ συγγραφεὺς του. Δίδει τὰ ὀνόματα τοῦ ὑπολοχαγοῦ Φόν

“Οπεν, κόμητος Οϋλεμπουργ, λοχαγού Φόν Ρέδερ, ύπολοχαγού Φόν Μπόκ ούνδ Πόλλαχ, άνθυπολοχαγού κόμητος Χάρδενβεργ, καὶ ύπολοχαγού “Εγκελμπρεχτ. “Ανάγνωσις τῆς έπετηρίδος τοῦ Πρωσσικοῦ στρατοῦ, τῆς έκδοθείσης κατ’ Ιούνιον 1914, δεικνύει ὅτι πάντες οἱ άξιωματικοὶ οὔτοι, έξαιρέσει τοῦ ύπολοχαγού “Εγκελμπρεχτ, άνῆκον εἰς τὸ πρῶτον πεζικὸν σύνταγμα τῶν φρουρῶν. Τῇ 24 Αὐγούστου 1914 ὁ συγγραφεὺς ἦτο εἰς “Ερμετόν. “Η άκριβῆς μετάφρασις τοῦ άποσπάσματος, άποτροπαίου ἐν τῇ βραχύτητί του, ἔχει οὕτω:—
“24.8.14. Συνελάβομεν περὶ τοὺς 1000 αἰχμαλώτους: 500 τοῦλάχιστον έτουφεκίσσαμεν. Τὸ χωρίον εκάη διότι οἱ κάτοικοί του
“έπίσης έπυροβόλησαν. Δύο πολῖται έτουφεκίσθησαν πάραυτα.”

Δυνάμεθα νῦν νὰ συγκεφαλαιώσωμεν καὶ πειραθῶμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν σημασίαν τῶν άδίκων τούτων πράξεων τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν Βελγίῳ.

“Εάν σύρωμεν γραμμὴν ἐπὶ τινος γεωγραφικοῦ χάρτου ἀπὸ τῶν Βελγικῶν συνόρων μέχρι τῆς Διέγης καὶ έξακολουθήσωμεν πρὸς τὸ Σαρλερουά, σύρωμεν δὲ καὶ δευτέραν γραμμὴν ἀπὸ Διέγης εἰς Μαλὶν, θὰ σχηματισθῇ σχῆμα ὁμοιάζον πρὸς άκανόνιστον Υ. Κατὰ μῆκος αὐτοῦ τοῦ Υ διεπράχθησαν τὰ συστηματικώτερα (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ μεμονωμένα) κακουργήματα. “Εάν ληφθῇ ἡ περίοδος ἀπὸ 4 Αὐγούστου μέχρι τῆς 30, θὰ εὔρεθῇ ὅτι αὕτη καλύπτει τὰ πλεῖστα τῶν ὀργανωμένων κακουργημάτων. “Η Τερμόντ καὶ ἡ “Αλὸστ εκτείνονται, εἶνε άληθές, πέραν τῶν γραμμῶν τοῦ Υ, καὶ άνήκουσιν εἰς τὸν μῆνα Σεπτέμβριον. Φόνοι, βιασμοὶ, πυρπολήσεις καὶ λήλασiai ἤρξαντο ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ’ ἣν ὁ Γερμανικὸς λαὸς διέβη τὰ σύνορα. Κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ πολέμου αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία πλησίον τῆς Διέγης ὑπέστησαν τὰ περισσότερα δεινὰ. “Απὸ τῆς 19 Αὐγούστου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ μηνὸς, τὰ κακουργήματα ἐξηπλώθησαν πρὸς τὰς διευθύνσεις Σαρλερουά καὶ Μαλὶν καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν κολοφῶνα. “Υπάρχει σημασία τις ἐν τῷ γεγονότι ὅτι τὰ περὶ τὴν Διέγην κακουργήματα συμπίπτουσι μετὰ τῆς άπροόπτου ἀντιστάσεως τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ ὅτι ἡ σφαγὴ ἥτις ἐκυριάρχησεν ἀπὸ τῆς 19 Αὐγούστου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ μηνὸς, εἶναι σύγχρονος πρὸς τὴν περίοδον καθ’ ἣν ἡ άνάγκη τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ πρὸς ταχείαν διάβασιν διὰ μέσου τοῦ Βελγίου, πάση θυσίᾳ, ἐθεωρήθη ἐπιτακτικῇ.

“Ηδη, ἃς φέρωμεν διάκρισιν μεταξὺ δύο τάξεων κακουργημάτων.

“Ατομικαὶ πράξεις κτηνωδίας, κακοποιήσεις πολιτῶν, βιασμοὶ, άρπαγαὶ καὶ τὰ παρόμοια, διεπράχθησαν ἐν εὐρυτάτῃ κλίμακι. Αὗται εἶναι πολυαριθμότεραι καὶ σκανδαλωδέστεραι τῶν άναμενόμενων ἐν πολέμῳ πολιτισμένων Δυνάμεων, ἀλλὰ διαφέρουσι μᾶλλον κατ’ έκτασιν ἢ κατ’ εἶδος ἀπὸ τῶν γενομένων εἰς προηγουμένους καίτοι μὴ τελευταίους πολέμους.

Εἰς ὅλους τοὺς πολέμους πολλαὶ σκανδαλώδεις καὶ ἐγκληματικαὶ πράξεις πρέπει νὰ άναμένωνται, διότι εἰς ἕκαστον μέγαν στρατὸν θὰ

ὑπάρχει βεβαίως μερὶς ἀνδρῶν μὲ ἐγκληματικὰς διαθέσεις, ὧν τὰ χεῖριστα πάθη ἐξαπολύονται διὰ τῆς ἀτιμωρησίας ἣν παραχωροῦσιν αἱ συνθήκαι τοῦ πολέμου. Ἡ μέθη, ἐν τούτοις, δύναται νὰ μεταβάλη στρατιώτην, ὅστις δὲν ἔχει ἐγκληματικὰς ἑξεις, εἰς κτήνος, ὅπερ δύναται νὰ διαπράξῃ αἴσχη δι' ἃ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ ἡσχύνετο εἰς τὰς νηφαλίους στιγμὰς του, ὑπάρχει δὲ μαρτυρία ὅτι ἡ μέθη ἐπεκράτει καθ' ὑπερβολὴν παρὰ τῷ Γερμανικῷ στρατῷ, ἐν τε Βελγίῳ καὶ Γαλλίᾳ, διότι εὐρίσκετο πολὺς οἶνος εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς ἀγροτικὰς οἰκίας αἵτινες ἐλεηλατήθησαν. Πολλὰ τῶν χειρίστων κακουργημάτων φαίνεται ὅτι διεπράχθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ποτοῦ. Ἀτυχῶς φαίνεται ὅτι πολὺ ὀλίγη προσοχὴ ἐδόθη πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπικινδύνου ταύτης πηγῆς.

Κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον, ἐν τούτοις, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν βαρυτάτην κατηγορίαν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ,—αἱ μαρτυρίαι δεικνύουσιν ὅτι οἱ φόνοι κατὰ μὴ ἐμπολέμων διεπράχθησαν εἰς τοσοῦτον εὐρείαν κλίμακα, ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων πολέμων μεταξὺ ἐθνῶν ἀξιούντων νὰ ὦσι πολιτισμένα (διότι περιπτώσεις κακουργιῶν αἵτινες διεπράχθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Βουλγάρων Χριστιανῶν τῷ 1876 καὶ κατὰ τῶν Ἀρμενίων Χριστιανῶν τῷ 1895–1896, δὲν ἀνῆκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνην) παρουσιάζει προηγούμενον. Ὅτι οἱ φόνοι οὗτοι διεπράχθησαν ὡς μέρος μελετημένου σχεδίου, εἶναι φανερὸν ἐκ τῶν προηγουμένως ἐκτεθέντων γεγονότων ὅσον ἀφορᾷ τὴν Λουβαῖν, Ἐρσὸτ, Δινὰν καὶ ἄλλας πόλεις. Οἱ φόνοι ἐγένοντο κατόπιν διαταγῶν εἰς ἕκαστον μέρος. Ἡρξαντο εἰς ὠρισμένην τινὰ χρονολογίαν καὶ ἐσταμάτησαν (μετ' ἐξαιρέσεών τινων) κατ' ἄλλην ὠρισμένην χρονολογίαν. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ὑπήκουον εἰς ὁδηγίας τῶν ἀρχηγῶν των. Ἡ αὐτὴ παρατήρησις ἐφαρμόζεται εἰς τὴν καταστροφὴν ἰδιοκτησίας. Ἡ πυρπόλησις τῶν οἰκιῶν ἦτο μέρος τοῦ προγράμματος, χωρία δὲ καὶ μεγάλαι ἔτι συνοικίαι πόλεως ἐπυρπολήθησαν ὡς μέρος τῆς τρομοκρατικῆς πολιτικῆς.

Πολῖται οὐδετέρων κρατῶν οἵτινες ἐπεσκέφθησαν τὸ Βέλγιον κατὰ Δεκέμβριον καὶ Ἰανουάριον ἀναφέρουσιν ὅτι αἱ Γερμανικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀρνοῦνται ὅτι μὴ ἐμπόλεμοι συστηματικῶς ἐφονεύθησαν εἰς μεγάλους ἀριθμοὺς κατὰ τὰς πρώτας ἐβδομάδας τῆς εἰσβολῆς, τοῦτο δὲ, ἐφ' ὅσον γνωρίζομεν, οὐδέποτε διεψεύσθη ἐπισήμως. Ἐὰν τὸ ἡρνοῦντο, ἡ φυγὴ καὶ ἡ ἐξακολουθοῦσα ἐκουσίᾳ ἐξορία χιλιάδων Βέλγων προσφύγων θὰ διέψευδον τὴν ἄρνησιν, διότι δὲν ὑπάρχει ἱστορικὸν παράλληλον ἐν νεωτέροις χρόνοις διὰ τὴν φυγὴν μεγάλου μέρους ἔθνους πρὸ ἐπιδρομέως.

Ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις, ἐν τούτοις, ἐζήτησε νὰ δικαιολογήσῃ τὰς αὐστηρότητάς των ἐπὶ τῇ προφάσει στρατιωτικῆς ἀνάγκης, καὶ ἐδικαιολόγησεν αὐτὰς ὡς ἀντίποινα διὰ περιπτώσεις ἐν αἷς πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ Γερμανικῶν στρατευμάτων. Ἴσως ὑπῆρξαν περιπτώσεις καθ' ἃς τοιοῦτοι πυροβολισμοὶ ἔλαβον χώραν, ἀλλ' οὐδεμία ἀπόδειξις ἐδόθη ποτὲ, ἢ, ἐφ' ὅσον γνωρίζομεν, ἐγένετο

ἀπόπειρά τις νὰ δοθῇ περὶ τοιούτων περιπτώσεων οὐδὲ περὶ τῶν ἱστοριῶν σκανδαλωδῶν κακουργημάτων διαπραχθέντων παρὰ Βέλγων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν κατὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν.

Ἡ συναφὴς ἀπιθανότης τῆς Γερμανικῆς προφάσεως δεικνύεται διὰ τοῦ γεγονότος ὅτι μετὰ τὰς πρῶτας ὀλίγας ἡμέρας τῆς εἰσβολῆς, πᾶσα δυνατὴ προφύλαξις ἐλήφθη παρὰ τῶν Βελγικῶν ἀρχῶν, διὰ τοιχοκολλήσεων καὶ ἐγκυκλίων, ἵνα προειδοποιηθῇ ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς περὶ μὴ ἐπεμβάσεώς του ἐν ταῖς ἐχθροπραξίαις. Ἀνὰ τὸ Βέλγιον διαβήματα ἐγένοντο πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐγχειρίσεως πάντων τῶν πυροβόλων ὅπλων τῶν εὐρισκομένων ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν πολιτῶν πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Τὰ διαβήματα ταῦτα ἐλήφθησαν ἐνίοτε ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἐνίοτε ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Οἱ ἐπιδρομεῖς φαίνεται ὅτι ἠκολούθησαν τὴν θεωρίαν ὅτι οἰοσδήποτε τυχαῖος πυροβολισμὸς ἐρχόμενος ἀπὸ ἀπροσδόκητον μέρος, ἐρρίφθη ὑπὸ πολιτῶν. Εἰς εὐνοούμενος τύπος τῆς κατηγορίας ταύτης ἦτο ὅτι ἱερεῖς ἐπυροβόλησαν ἀπὸ τοῦ κωδωναστασίου τῆς ἐκκλησίας. Εἰς πολλὰς περιστάσεις οἱ στρατιῶται τῶν συμμάχων στρατῶν μετεχειρίζοντο κωδωνοστάσια ἐκκλησιῶν καὶ ἰδιωτικὰς οἰκίας ὡς σκέπην διὰ τὰς ἐνεργείας των. Εἰς Ἐρσὸτ, ὅπου οἱ Βέλγοι στρατιῶται εἶχον τοποθετηθῇ εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν προχωρούντων Γερμανῶν, ἐλέχθη ἀμέσως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ὅτε οὗτοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ μετὰ δυσκολίας διεψεύσθη, ὅτι ὁ πυροβολισμὸς προῆλθεν ἐκ πολιτῶν. Οὕτω, μία στοιχειώδης πλάνη ὑποφαίνεται ἀμέσως ἐν τῷ Γερμανικῷ ἐπιχειρήματι, διότι ἴσως νὰ ἐσύγχυσαν, καὶ πράγματι εἰς τινὰς περιστάσεις ἐσύγχυσαν τὰς νομίμους στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις μετὰ τῆς ἐχθρικῆς ἐπεμβάσεως πολιτῶν.

Στρατεύματα ἀνήκοντα εἰς τὸν αὐτὸν στρατὸν πολλάκις ἐκ λάθους πυροβολοῦσι κατ' ἀλλήλων. "Ὅτι ὁ Γερμανικὸς στρατὸς δὲν ἀπετέλει ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, ἀπεδείχθη οὐχὶ μόνον παρὰ πολλῶν Βέλγων μαρτύρων ἀλλὰ παρὰ τοῦ μᾶλλον ἀναντιρρήτου εἵδους μαρτυρίας, τῆς παραδοχῆς παρ' αὐτῶν τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν ἀναγραφείσης εἰς τὰ πολεμικὰ ἡμερολόγια των. Οὕτω, ὁ Ὄθων Κλὲπ, τοῦ δευτέρου ἐφεδρικοῦ λόχου, λέγει ὑπὸ χρονολογίαν 22 Αὐγούστου:—"3 π.μ. δύο συντάγματα πεζικοῦ ἐπυροβόλησαν "κατ' ἀλλήλων—9 νεκροὶ 50 πληγωμένοι—λάθος μὴ ἔτι ἐξακριβωθὲν." Ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἡμερολόγια, τὰ τοῦ Κούρτ Χόφμαν καὶ ἐνὸς στρατιώτου τοῦ 112 συντάγματος (ἡμερολόγιον ὑπ' ἀριθ. 14) εἶναι ἄξια μελέτης. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις τὸ προφανὲς συμφέρον τοῦ στρατιώτου εἶνε νὰ κρύψῃ τὸ λάθος του, καὶ κατάλληλος πρὸς τοῦτο μύθος εἶνε νὰ ἐγείρῃ κραυγὴν κατὰ τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν.

Ἀναμφιβόλως οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται συχνὰ ἐπίστανται ὅτι ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς, φυσικῶς ἐχθρικὸς, πράγματι ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ. Ἡ διανοητικὴ αὕτη κατάστασις πιθανὸν νὰ εἴχεν ἐπιτηδείως

νισχυθῇ ὑπ' αὐτῶν τῶν Γερμανικῶν ἀρχῶν πρὸ τῆς διελεύσεως τῶν συνόρων ὑπὸ τῶν στρατευμάτων, καὶ ἕνακα τούτου ἱστορίαι περὶ ῥῆθεν ὁμοτήτων διαπραχθεισῶν ὑπὸ Βέλγων κατὰ Γερμανῶν ὡς ὁ μῦθος ὁ ἐκτεθεὶς εἰς τι τῶν ἡμερολογίων ἐν σχέσει πρὸς τὴν Λιέγην, ἐκυκλοφόρησαν μεταξὺ τῶν στρατευμάτων καὶ διήγειρον τὴν ὀργὴν των.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Μπάρτελ, ὅτε οὗτος εὕρισκετο ἔτι ἐν Γερμανίᾳ, τὴν 10 Αὐγούστου, διεικνύει ὅτι ἐπίστευεν ὅτι ὁ Δήμαρχος τῆς Λιέγης ἐφόνευσεν ἕνα Γενικὸν Ἀρχίατρον. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι οὐδεμία βιαιότης ἐγένετο κατὰ τῶν κατοίκων ἐν Λιέγῃ μέχρι τῆς 19, καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν σπουδαζόντων τὰς σελίδας ταύτας δύναται νὰ ἔχῃ ἀμφιβολίαν τινὰ ὅτι ἡ Λιέγη θὰ εἶχεν ἀμέσως παραδοθῇ εἰς τὸν φόνον καὶ τὴν καταστροφὴν ἐὰν συνέβαινε τοιοῦτόν τι.

Ἐπιστολαὶ γραφεῖσαι πρὸς τὰς οἰκογενείας των καὶ εὐρεθεῖσαι ἐπὶ τῶν σωμάτων νεκρῶν Γερμανῶν, μαρτυροῦσιν, εἰς τρόπον ὅστις σήμερον φαίνεται συγκινητικὸς, περὶ τῆς ἀγαθότητος, μεθ' ἧς ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τοὺς ὑπεδέχθη. Ἡ προφανὴς ἐκπληξίς ἐκ τῆς ὑποδοχῆς ταύτης ὠφείλετο εἰς τὰς ἱστορίας αἵτινες ἐβόμβων εἰς τὰ ὦτά των περὶ στρατιωτῶν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς των ἐξωρυγμένους, ἐπιβούλων δολοφονιῶν, καὶ δηλητηριασμένων τροφίμων, ἱστορίαι, αἵτινες ἴσως εἶχον λάβει ἐι θάρρυνσιν παρὰ τῶν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἐπὶ σκοπῷ, ἵνα αὗται προκαλέσωσιν ἐντύπωσιν εἰς τὰ πνεύματα τῶν στρατευμάτων ὡς καὶ ἵνα δικαιολογήσωσι τὰ μέτρα ἅτινα ἔλαβον πρὸς ἐκφόβισιν τοῦ Ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀλήθειά της εἰς τοιαύτας ἱστορίας δὲν ἐγένετο ἀπόπειρά τις περὶ βεβαιώσεώς της. Π.χ., ὁ Καγκελάριος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐν ἀνακοινώσει γενομένη πρὸς τὸν τύπον, τῇ 2 Σεπτεμβρίου, καὶ δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ “Norddeutsche Allgemeine Zeitung,” τὴν 21 Σεπτεμβρίου εἶπε τὰ ἑξῆς:—“Βελγίδες κόραι ἐξώρυξαν τοὺς ὀφθαλμούς Γερμανῶν πληγωμένων. Ὑπάλληλοι Βελγικῶν πόλεων προσεκάλεσαν τοὺς ἀξιωματικούς ἡμῶν εἰς γεῦμα καὶ ἐφόνευσαν αὐτοὺς διαρκοῦντος τοῦ γεύματος. Παρὰ πάντα διεθνῇ νόμον, ὁλόκληρος ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τοῦ Βελγίου ἐκλήθη εἰς σύμπραξιν, καὶ ἀφοῦ ἐν πρώτοις ἔδειξε φιλικὰς προθέσεις, ἐξετέλεσε πρὸς τὰ ὀπισθεν τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων τρομερὸν πόλεμον μετὰ κεκρυμμένων ὅπλων. Βελγίδες γυναῖκες ἔκοψαν τοὺς λαιμούς στρατιωτῶν εἰς οὓς εἶχον δόσει κατάλυμα διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου των.” Οὐδενὸς εἵδους μαρτυρία προσήχθη πρὸς ἀπόδειξιν τῶν διηγήσεων τούτων, ἀλλὰ καίτοι ὑπάρχουσιν ἴσως περιπτώσεις ἐν αἷς ἀτομικῶς Βέλγοι τινὲς ἐπυροβόλησαν κατὰ Γερμανῶν, τὸ λεχθὲν ὅτι “ὁλόκληρος ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τοῦ Βελγίου ἐκλήθη εἰς σύμπραξιν” ἀντίκειται διαρρήδην πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

Εἰς στρατὸς ἐπιδρομέων ἴσως δικαιούται νὰ πυροβολήσῃ ἕνα πολίτην συλληφθέντα ἐπ' αὐτοφόρῳ, ἢ τινὰ ὅστις, καίπερ μὴ συλληφθεὶς ἐπ' αὐτοφόρῳ ἀπεδείχθη ἔνοχος διὰ τῶν ἀνακρίσεων.

Ἄλλα τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα δὲν ἠκολούθησαν τὴν πρακτικὴν ταύτην. Δὲν φαίνεται ὅτι προέβησαν εἰς ἀνάκρισιν τινα. Συνέλαβον τοὺς πολίτας τοῦ χωρίου ἀδιακρίτως καὶ ἐφόνευσαν αὐτοὺς ἢ ἐκείνους οὓς ἐξέλεξαν μεταξὺ αὐτῶν, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προσοχῆς περὶ τῆς ἐνοχῆς των ἢ ἀθωότητός των. Ἀπλῶς ἡ κραυγὴ:— “Civilisten haben geschossen” ἦτο ἄρκετὴ νὰ παραδώσῃ ὁλόκληρον χωρίον ἢ ἐπαρχίαν καὶ περίχωρα ἔτι εἰς ἀνοικτίρμονα σφαγὴν.

Ἀναφέρομεν εὐχαρίστως τὰς περιπτώσεις τὰς δεικνύουσας ὅτι ἡ φιланθρωπία δὲν ἐξέλιπε τελείως παρὰ τισι μέλεσι τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι τὰ μέλη ταῦτα ἀνεγνώρισαν ὅτι αἱ ὑπεύθυνοι κεφαλαὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου μετεχειρίζοντο αὐτοὺς, οὐχὶ πρὸς πόλεμον ἀλλὰ πρὸς κατακρεοῦργησιν:— “Ἐκτελῶ ἀπλῶς διαταγὰς καὶ θὰ ἐτουφεκιζόμην ἐὰν δὲν τὰς ἐξετέλουν,” εἶπεν εἰς ἀξιωματικὸς πρὸς τινα μάρτυρα ἐν Λουβαῖν. Ἐν Βρυξέλλαις ἕτερος ἀξιωματικὸς

λέγει: “Δὲν διέπραξα οὐδὲ τὸ ἑκατοστὸν μέρος τῶν διαταχθέντων νὰ “πράξω παρὰ τῶν ἀνωτέρων Γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.”

Ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν, θὰ ἦτο ἄδικον νὰ καταλογίσωμεν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ γενικῶς πράξεις σκληρότητος αἵτινες, εἴτε ὠφείλοντο εἰς μέθην εἴτε ὄχι, διεπράχθησαν παρ’ ἀνθρώπων κτηνωδῶν ὀρμεμφύτων καὶ ἀνυποτάκτων παθῶν. Τοιαῦτα ἐγκλήματα πολλάκις ἐτιμωρήθησαν παρ’ ἀξιωματικῶν. Ταῦτα, εἰς τινὰς περιπτώσεις ἀντεσταθμίζοντο διὰ πράξεων φιλανθρωπίας καὶ καλοκαγαθίας. Ἀλλ’ ὅτε εἰς ἓνα στρατὸν δίδουσι διαταγὴν ἢ ἐπιτρέπουσι νὰ φονεύῃ μὴ ἐμπολέμους εἰς εὐρείαν κλίμακα, ἢ ἀγριότης τῶν χειρίστων φύσεων λαμβάνει πληρεστέραν ζωὴν, ἀκολασία δὲ καὶ αἰμοδιψία καθίστανται γενικώτεραι καὶ τρομερώτεραι. Ἐὰν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς στρατιώτας ὀλιγωτέρα ἐλευθερία, καὶ ἐὰν δὲν προέβαινον εἰς σφαγὴν πολιτῶν, θὰ ἦσαν ὀλιγώτεραι αἱ κατόπιν διαταγῆς λυπηραὶ ἐκείναι περιπτώσεις, ἐν αἷς καταφαίνεται ἀκόλαστος καὶ διεφθαρμένη σκληρότης.

Δύο τάξεις φόνων ἰδίως ἀπαιτοῦσιν εἰδικὴν μνείαν, δότι ἡ μία τούτων εἶναι σχεδὸν νέα, ἡ δὲ ἑτέρα τελείως ἄνευ προηγουμένου. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ σύλληψις εἰρηνικῶν πολιτῶν ὡς δῆθεν ὁμήρων, κρατηθέντων ὡς ἐνεχύρων διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ, ἢ ὡς μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν στρατιωτικοῦ τινος πλεονεκτήματος, ἢ πρὸς ἐξαναγκασμὸν πληρωμῆς καταβολῆς τινος, τῶν ὁμήρων τουφεκιζομένων ἐὰν οἱ ὅροι οἱ ἐπιβληθέντες ὑπὸ τῆς αὐθαιρέτου θελήσεως τοῦ ἐπιδρομέως δὲν ἐπληροῦντο. Τοιαύτη ὁμηροληψία, παρακολουθουμένη ὑπὸ ποινῆς θανάτου, συνέβη πολλάκις· ἡ σημαντικώτερα περίπτωσις εἶναι ὁ τουφεκισμὸς τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρισίων καὶ τινῶν μελῶν τοῦ ὑπ’ αὐτῶν κλήρου ὑπὸ τῆς Κομμουνίας τῶν Παρισίων τὸ 1871, ἀλλ’ ἀντίκειται εἰς τε τοὺς πολεμικοὺς κανόνας καὶ εἰς πᾶσαν ἀρχὴν δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας. Τὸ δεύτερον εἶδος δολοφονίας εἶναι ὁ φόνος ἀθῶων κατοίκων ἐνὸς χωρίου διότι πυροβολισμοὶ ἐρρίφθησαν ἢ ἐλέχθη ὅτι ἐρρίφθησαν κατὰ τῶν στρατευμάτων παρὰ τινος ἐν τῷ χωρίῳ. Τοιούτου

πράγματος οὐδὲν προηγούμενον παράδειγμα οὐδὲ δικαιολόγησις προϋβλήθη ἢ δύναται νὰ προβληθῇ. Στρατιῶται καταστέλλοντες ἐκ ἀναστάσις ἴσως ἐφόνευσαν ἐνίοτε πολίτας ἀναμεμιγμένους μετ' ἀναστατῶν, ὁ δὲ Ναπολεόντιος στρατὸς ἐν Ἰσπανίᾳ λέγεται ὅτι ἐφόνευσεν ἀδιακρίτως ὅτε προσεπάθει νὰ καταπνίξῃ κλεφτοπολέμους ἐν χωρίοις. Ἀλλ' ἐν Βελγίῳ μεγάλοι ὄμιλοι ἀνδρῶν, ἐνίοτε περιλαμβάνοντες τὸν Δήμαρχον καὶ τὸν ἱερέα, συνελήφθησαν, ἀφωγήθησαν παρ' ἀξιωματικῶν εἰς ἐπίτηδες ἐκλεγέν μέρος, καὶ ἐκεῖ ἐκφυγίσθησαν ἐν ψυχραιμίᾳ, ἄνευ ἀποπείρας δίκης ἢ τοῦλάχιστον ἀνακρίσεως ἐπὶ τῷ ἰσχυρισμῷ ὅτι ἐπέβαλον τιμωρίαν κατὰ τοῦ χωρίου καίτοι τὰ ἀτυχῇ ταῦτα θύματα οὔτε κἂν εἶχον κατηγορηθῇ ὡς συμμετασχόντα εἰς τινὰ κολάσιμον πρᾶξιν, καίτοι ἐπίσης, εἰς τινὰς περιπτώσεις τοῦλάχιστον, αἱ ἀρχαὶ τοῦ χωρίου ἔπραξαν ὅ, τι ἡδυνήθησαν πρὸς παρακώλυσιν πάσης ἐνοχλήσεως κατὰ τῆς εἰσβαλούσης δυνάμεως. Τοιαῦται πράξεις δὲν ἀποτελοῦσι μέρος πολέμου· διότι ἡ ἀθωότης ἔχει δικαίωμα εἰς σεβασμὸν καὶ ἐν πολέμῳ ἔτι. Αἱ πράξεις αὗται εἶναι καθαφαὶ δολοφονίαι, ἀκριβῶς ὡς ὁ πνιγμὸς ἀθῶων ἐπιβατῶν καὶ πληρωμάτων ἐμπορικῶν πλοίων εἶναι δολοφονία καὶ οὐχὶ πολεμικὴ ἐπιχείρησις. Τὸ ὅτι αἱ πράξεις αὗται ἐγένοντο κατ' εἰρηνικοῦ πληθυσμοῦ ἀβλαβοῦς χώρας ἣτις δὲν διετέλει ἐν πολέμῳ μετὰ τῶν ἐπιδρομέων της, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπερήσπιζε τὴν ἑαυτῆς οὐδετερότητα, τὴν ἡγγυημένην ὑπὸ τῆς εἰσβαλούσης Δυνάμεως, δύνανται νὰ ἐγείρῳ ἐκπληξιν ἢ καὶ δυσπιστίαν ἔτι. Μετ' ἐκπλήξεως καὶ σχεδὸν μετὰ δυσπιστίας ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνέγνω ἐν πρώτοις τὰς καταθέσεις τὰς σχετιζομένας πρὸς τοιαύτας πράξεις. Ἀλλ' ὅταν τὰς μαρτυρίας, τὰς ἀφορώσας τὴν Λιέγην, διεδέχθησαν αἱ μαρτυρίαι αἱ ἀφορώσας τὰς πόλεις Ἐρσὸτ, Λουβαῖν, Ἀνδέν, Δινὰν, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις καὶ χωρία, τὸ ἀθροιστικὸν ἀποτέλεσμα τοιούτου ὄγκου συρρεουσῶν μαρτυριῶν κατέστη καταφανές, καὶ κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ περιγραφέντα γεγονότα πράγματι συνέβησαν. Τότε ἡγέρθη τὸ ζήτημα πῶς ταῦτα ἡδυνήθησαν νὰ συμβῶσιν. Οὐχὶ ἐξ ἀπλῆς στρατιωτικῆς ἀνοχῆς, διότι ἡ πειθαρχία ἐν τῷ Γερμανικῷ στρατῷ εἶναι παροιμιωδῶς αὐστηρὰ καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ὑπακοὴ ὑπονοουμένη. Οὐχὶ ἐξ εἰδικῆς ἀγριότητος τῶν στρατευμάτων, διότι οἷοσδήποτε ἐταξείδευσε παρὰ τοῖς Γερμανοῖς χωρικοῖς γνωρίζει ὅτι οὗτοι εἶναι τόσον καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ φυσικῶς, ὡς ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης, οἱ δὲ ἐνθυμούμενοι τὸν πόλεμον τοῦ 1870 θὰ ἐνθυμῶνται ἐπίσης ὅτι δὲν ἐγένοντο κατηγορίαι ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας αἵτινες ἀπεδείχθησαν διὰ τῶν παρουσῶν καταθέσεων. Ἄλλως τε, αἱ ἐσχάτως διαπραχθεῖσαι ἐν Βελγίῳ καταχρήσεις ἦσαν πολὺ εὐρείαι τὴν ἑκτασιν καὶ πολὺ ὁμοιόμορφοι τὸν χαρακτῆρα, ὥστε νὰ θεωρηθῶσιν ὡς σποραδικαὶ ἐκρήξεις πάθους καὶ πλεονεξίας.

Ἡ ἐξήγησις φαίνεται ὅτι εἶναι ὅτι αἱ καταχρήσεις αὗται διεπράχθησαν—εἰς τινὰς περιπτώσεις διετάχθησαν, εἰς ἄλλας ἐπετράπησαν—ἀπὸ συστήματος καὶ εἰς ἐκτέλεσιν ὀρισμένου σκοποῦ.

Ὁ σκοπὸς οὗτος ἦτο νὰ ἐμπνεύσωσι τρόπον παρὰ τῷ ἀστυκῷ πληθυσμῷ καὶ νὰ ἀποθαρρύνωσι τὰ Βελγικὰ στρατεύματα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταπνίξωσι πᾶσαν ἀντίστασιν καὶ ἐξαλείψωσι καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀμύνης ἐαυτῶν. Ἡ πρόφασις ὅτι πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ εἰσβαλόντος στρατοῦ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς δικαιολογίαν οὐχὶ ἀπλῶς τοῦ πυροβολισμοῦ κατ' ἀτομικῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν, ἀλλὰ τοῦ φόνου πολλῶν ἀθώων πολιτῶν, ὅπερ ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἀπολύτως ἀπαγορευομένην ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν πεπολιτισμένων πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων.*

Εἰς τὰ πνεύματα τῶν Πρώσων ἀξιωματικῶν ὁ Πόλεμος φαίνεται ὅτι κατέστη εἶδος ἱερᾶς ἀποστολῆς, μία τῶν ὑψίστων λειτουργιῶν τοῦ παντοδυνάμου Κράτους, ἣτις αὐτὴ καθ' ἐαυτὴν ἀποτελεῖ τόσον τὸν στρατὸν ὅσον καὶ τὸ κράτος. Κοινὴ ἠθικότης εἰς κοινὸν αἶσθημα οἴκτου ἐξαφανίζονται ἐν τῇ παρουσίᾳ της, ἀντικαθιστῶμεναι διὰ νέου γνώμωνος ὅστις δικαιολογεῖ εἰς τὸν στρατιώτην πᾶν μέσον ὅπερ δύναται νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς ἐπιτυχίαν, ὅσονδῆποτε καὶ ἂν εἶναι σκανδαλώδες εἰς φυσικὸν αἶσθημα δικαιοσύνης καὶ φιланθρωπίας, ὅσον δῆποτε καὶ ἂν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὰ ἐαυτοῦ αἰσθήματα. Τὸ Πολεμικὸν πνεῦμα ἔχει θεοποιηθῇ. Ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸ Κράτος καὶ τὸν Πολεμικὸν Κύριόν του δὲν ἀφίνει ἔδαφος δι' ἄλλο καθῆκον ἢ αἶσθημα. Ἡ σκληρότης νομιμοποιεῖται ὅταν ἐπαγγέλλεται τὴν ἐπίτευξιν νίκης. Τὸ δόγμα τοῦτο προκηρυχθὲν ὑπὸ τῶν κεφαλῶν τοῦ στρατοῦ, φαίνεται ὅτι θὰ εἶχεν εἰσχωρήσει εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ θὰ ἐπηρέασε καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ὀπλίτας, ἀγαγὼν αὐτοὺς εἰς τὴν δικαιολόγησιν τῆς θανατώσεως μὴ ἐμπολέμων ὡς πολεμικῆς πράξεως, καὶ οὕτω ἐθίσαν αὐτοὺς εἰς τὴν σφαγὴν, ἥς γυναῖκες ἔτι καὶ παιδιά καθίστανται τέλος θύματα. Δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἐθνικὸν δόγμα· διότι οὔτε πηγάζει ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ, ὡς οὗτοι μέχρι τοῦδε ἦσαν γνωστοὶ εἰς ἄλλα ἔθνη, οὐδ' ἀντανακλᾷ ἐπὶ τοῦ Πνεύματος καὶ τῶν αἰσθημάτων τούτων. Τοῦτο εἶναι ἰδιαζόντως στρατιωτικὸν δόγμα, προῖον θεωρίας κρατησάσης ὑπὸ τινος διοικούσης τάξεως ἣτις ἐσχεδίασε καὶ ἐσκέφθη, ἔγραψε καὶ ὠμίλησε, καὶ ὠνειρεύθη περὶ Πολέμου μέχρις οὗ ἔπесαν ὑπὸ τὴν γοητείαν του καὶ ὑπνωτίσθησαν ὑπὸ τοῦ πνεύματός του.

Τὸ δόγμα ἀναγράφεται ῥητῶς εἰς τὴν Γερμανικὴν ἐπίσημον μονογραφίαν περὶ τῶν ἠθῶν τοῦ κατὰ ξηρὰν Πολέμου, τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γερμανικοῦ Ἐπιτελείου. Εἰς τὸ Βιβλίον τοῦτο διήκει γενικῶς ἡ ἰδέα ὅτι ὁ, τιδήποτε στρατιωτικὰ ἀνάγκαι ἀπαιτοῦσι καθίσταται ἐκ τούτου νόμιμον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἔδρασαν οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματικοί, ὡς δείκνυται ἐν τοῖς ἡμερολογίοις.†

* Ὡς πρὸς τοῦτο, ὅρα, ἐν Παράρτηματι, τοὺς κανόνας τῆς ἐν Χάγῃ Συμβάσεως τοῦ 1907 φερούσης τὴν ὑπογραφὴν καὶ τῆς Γερμανίας.

† “Kriegsbrauch im Landkriege,” Βερολῖνον, 1902, ἐν τόμῳ VI εἰς τὴν σειρὰν βιβλίων ὑπὸ τὸν τίτλον “Kriegsgeschichtliche Einzelschriften” δημοσιευθέντων τῷ 1905. Μετάφρασις τῆς μονογραφίας ταύτης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Μόργαν ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως.

Ἐὰν ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ἀληθὴς, τὸ μυστήριον ἐλύθη, ὃ, τι δὲ φαίνεται μόλις πιστευτὸν, καθίσταται περισσότερον κατανοητὸν, καὶ περ οὐχ ἦττον ὀλέθριον. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ μόνη περίπτωσις ἡ ἀναφερομένη ὑπὸ τῆς ἱστορίας καθ' ἣν ψευδὴς τις θεωρία, ὑπὸ τὴν μεταμφίεσιν πίστεως πρὸς Κράτος ἢ ἐκκλησίαν, διεστρέβλωσε τὴν ἀντίληψιν τοῦ Καθήκοντος, καὶ κατέστη πηγὴ κινδύνου εἰς τὸν κόσμον.

ΜΕΡΟΣ Β'

Διηγηθέντες οὕτω τὰ ἐν Βελγίῳ διαπραχθέντα, ἅτινα ἔδει νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἓν ὅλον, στρέφομεν νῦν πρὸς ἕτερον κλάδον τοῦ θέματος, ἥτοι τὰς παραβιάσεις τῶν ἐθίμων τοῦ πολέμου αἵτινες φαίνονται ἐν τῇ διαγωγῇ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν γένει.

Ὁ κλάδος οὗτος ἐμελετήθη ὑπὸ τοὺς ἐπομένους τίτλους:—

ΠΡΩΤΟΝ:—Ἡ διαγωγὴ τῶν Γερμανῶν πρὸς μὴ ἐμπολέμους εἴτε ἐν Βελγίῳ εἴτε ἐν Γαλλίᾳ, περιλαμβάνουσα:—

- (α) Τὴν θανάτωσιν μὴ ἐμπολέμων ἐν Γαλλίᾳ,
- (β) Τὴν διαγωγὴν πρὸς γυναῖκας καὶ παιδία,
- (γ) Τὴν χρῆσιν ἀθῶων μὴ ἐμπολέμων ὡς σκέπης ἢ ἀσπίδος κατὰ τὴν διεξαγωγὴν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.
- (δ) Λεηλασίαν, ἐμπρησμόν, καὶ τὴν ἀχαλίνωτον καταστροφὴν ἰδιωκτησίας.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ:—Ἐγκλήματα διαπραχθέντα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν συνήθων στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἅτινα παραβιάζουσι τὰ πολεμικὰ ἔθιμα καὶ τὰς προβλέψεις τῆς ἐν Χάγῃ Συμβάσεως.

Τὸ Τμήμα τοῦτο περιλαμβάνει:—

- (1) Θανάτωσιν τραυματιῶν ἢ αἰχμαλώτων,
- (2) πυροβολισμόν κατὰ ἰοσοκομείων ἢ ἀμαξῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ φορείων,
- (3) κατάχρησιν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἢ τῆς Λευκῆς Σημαίας.

ΔΙΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΣΤΥΚΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΝ.

(α) Θανάτωσις μὴ Ἐμπολέμων.

Ἡ θανάτωσις πολιτῶν ἐν Βελγίῳ περιεγράφη ἤδη ἐπαρκῶς. Προσβολαὶ κατὰ πολιτῶν τοῦ καταληφθέντος ἐδάφους, πυρπόλησις χωρίων, τουφεκισμὸς ἀθῶων κατοίκων, ἡ λήψις ὁμήρων, λεηλασίαι

καὶ καταστροφὰ ἐξηκολούθησαν κατὰ τὴν διάβασιν τῶν Γερμανικῶν στρατιῶν εἰς Γαλλίαν. Τὸ προμνησθὲν ἡμερολόγιον Σάξωνος ἀξιωματικοῦ περιγράφει πράξεις τοῦ αὐτοῦ εἶδους τούτου διαπραχθείσας παρὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν προέλασίν των πρὸς τὸν ποταμὸν Αἰν περὶ τὸ τέλος Αὐγούστου καὶ ἀφοῦ οὗτοι διέβησαν τὰ Γαλλικὰ σύνορα ὥς καὶ ὅτε εὐρίσκοντο ἐν Βελγικῷ ἐδάφει.

Προκήρυξις (ἥς δεῖγμα ἐπεδείχθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν) ἐκδοθεῖσα ἐν Ῥήμαις, καὶ τοιχοκολληθεῖσα ἀνὰ τὴν πόλιν ταύτην, παρουσιάζει καθαρὰν εἰκόνα τῶν μεθόδων ἃς ἠκολούθησεν ἡ Γερμανικὴ Ἀνωτέρα Διοίκησις. Ὁ λαὸς τῶν Ῥημῶν εἰδοποιεῖται, ὅτι ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ διαταράξει, μέρος ἢ τὸ ὅλον τῆς πόλεως θὰ καὶ ἐκ θεμελίων καὶ πάντες οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ληφθέντες ὄμηροι (ὧν μακρὸς κατάλογος δίδεται ἐν τῇ προκηρύξει) θὰ κρεμασθῶσι πάραντα. Αἱ μαρτυρίαι, ἐν τούτοις, αὐτὴν ὑποβληθεῖσαι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐν σχέσει πρὸς τὴν διαγωγὴν τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶναι τόσον πλήρεις ὥς αἱ ἀφορῶσαι τὸ Βέλγιον. Δὲν ὑπάρχει σῶμα πολιτῶν προσφύγων ἐν Ἀγγλίᾳ, οἱ δὲ Γαλλοὶ μάρτυρες γενικῶς κατέθεσαν τὰς μαρτυρίας των πρὸ τῆς ἑαυτῶν κυβερνήσεως. Αἱ μαρτυρίαι αἱ παρουσιασθεῖσαι εἰς ἡμᾶς συνίστανται κυρίως ἐκ διαβεβαιώσεων Βρεττανῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ὑποχώρησιν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μόνς, καὶ εἰς τὴν ἐπακολουθήσαντα προέλασιν, ἀκολουθήσαντες τοὺς Γερμανοὺς ἀπὸ τοῦ Μάρνου. Ἡ καταληφθεῖσα ἐπιφάνεια εἶναι σχετικῶς μικρά, πᾶσα δὲ πλήρης διήγησις τῶν συμβάντων εἰς τὰ καταληφθέντα μέρη ἐν Γαλλίᾳ ἐν συνόλῳ πρέπει νὰ ληφθῇ ἐκ τῶν Γαλλικῶν καταθέσεων.

Φυσικῶς στρατιῶται ἐν ξένῃ χώρᾳ, ἣν δὲ ἐγνώριζον, δὲν εἶναι πάντοτε δυνατόν νὰ δίδωσι τὰ ὀνόματα χωρίων ἐξ ὧν διῆλθον κατὰ τὰς πορείας των, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τὴν μαρτυρίαν των νὰ εἶναι ὀριστικὴ ὅσον ἀφορᾷ ὃ, τι ἀληθῶς εἶδον εἰς τὰ ὑποστατικὰ καὶ τὰς οἰκίας ἐνθα εἶχον μείνει ἐσχάτως Γερμανικὰ στρατεύματα. Πολλὰ σκανδαλώδη ἀδικήματα ἀναφέρονται. Τρία παραδείγματα ἐνταῦθα δύνανται ν' ἀρκέσωσιν ἄλλα δίδονται ἐν τῷ παραρτήματι.

μ 4. Εἰς λοχίας ὅστις ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκ Μόνς ὑποχώρησιν καὶ εἶτα εἰς τὴν ἐκ Μάρνου προέλασιν, καὶ εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ ἐκδίωξις Γερμανικῶν τινων στρατευμάτων ἐκ τινος χωρίου, δηλοῖ ὅτι τὸ ὑπ' αὐτὸν ἀπόσπασμα ἐσταμάτησεν ἔξωθι ἐνὸς ἀρτοποιείου ἐντὸς τοῦ χωρίου. Τὸ ἀρτοποιεῖον τοῦτο ἦτο ἰδιωτικὴ οἰκία ἐν ἣ κατεσκεύαζον ἄρτους, “ὅχι ὅπως τὰ ἰδικὰ μας ἀρτοποιεῖα ἐδῶ.” Δύο ἢ τρεῖς γυναῖκες ἴσταντο παρὰ τὴν θύραν. Αἱ γυναῖκες ἐπρότειναν εἰς αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν, ὥς ἔπραξαν καὶ 3 Γάλλοι πολῖται οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ. Τοὺς ὠδήγησαν ἐντὸς κήπου ὅπισθεν τῆς οἰκίας. Εἰς τὸ τέλος τοῦ κήπου ἦτο τὸ ἀρτοποιεῖον. Οἱ εἰσελθόντες εἶδον δύο γέροντας μεταξὺ 60–70 ἐτῶν καὶ μίαν γραίαν κειμένους χαμαὶ πλησίον ἀλλήλων εἰς τὸν κήπον. Καὶ

τῶν τριῶν τὰ κρανία εἶχον κοπῇ εἰς τὸ μέσον ὃ δὲ ἐγκέφαλός των χύνετο ἔξω. Οἱ τρεῖς Γάλλοι πολῖται κατῴκουν εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν. Εἰς τούτων ὁμίλησεν ὀλίγας λέξεις ἀγγλιστὶ. Ἔδωκεν αὐτοὺς νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι εἶχον φονευθῇ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν διότι ἠρνήθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἄρτον δι' αὐτούς.

Ἄλλος μάρτυς βεβαιοῖ ὅτι δύο Γερμανοὶ στρατιῶται συνέλαβον ἕνα νεαρὸν πολίτην ὀνόματι Δ. καὶ ἔδεσαν τὰς χεῖράς του ὅπισθεν τῆς ράχεώς του καὶ ἐκτύπησαν αὐτὸν εἰς τὸ πρόσωπον διὰ τῶν γρόνθων των. Κατόπιν ἔδεσαν τὰς χεῖράς του εἰς τὰ ἔμπροσθεν καὶ προσήρτησαν τὸ σχοινίον εἰς τὴν οὐρὰν ἵππου. Ὁ ἵππος ἔσυρεν αὐτὸν περὶ τὰς 50 ὑάρδας, τότε δὲ οἱ Γερμανοὶ ἔλυσαν τὰς χεῖράς του καὶ τὸν ἀφῆκαν ἐλεύθερον. Τὸ ὅλον τοῦ προσώπου του ἐκόπη καὶ ἐσχίσθη, οἱ δὲ βραχίονες καὶ κνήμαί του συνετρίβησαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μία τῶν ἀδελφῶν του, ἣς ὁ σύζυγος ἦτο στρατιώτης, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μάρτυρος μετὰ τῶν τεσσάρων τέκνων της. Ὁ ἀδελφός του, ὅστις ἐπίσης ἦτο ἑγγαμος καὶ κατῴκει εἰς ἓν χωρίον πλησίον τῆς Βαλανσιέν μετέβη ἵνα κομίσῃ τὸν ἄρτον διὰ τὴν ἀδελφήν του. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μάρτυρος συνήντησε περίπολον ἐξ Οὐλάνων, οἵτινες τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Βαλανσιέν καὶ ἐκεῖ τὸν ἐτουφέκισαν. 12 περίπου ἄλλοι πολῖται ἐτουφεκίσθησαν ἐπίσης εἰς τὴν ἀγορὰν. Οἱ Οὐλάνοι κατόπιν ἔκαυσαν 19 οἰκίας εἰς τὸ χωρίον, μετὰ ταῦτα δὲ ἔκαυσαν τὰ πτώματα τῶν πολιτῶν, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἀδελφοῦ του. Κατόπιν ὁ πατήρ του καὶ ὁ θεῖός του μετέβησαν, ἵνα ἴδωσι τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλ' οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται δὲν ἐπέτρεψαν αὐτοῖς τὴν διάβασιν.

μ 10.

Εἰς ὑποδεκαμελὲς τῶν Τουφεκοφόρων, ὅστις ἐξετέλει καθήκοντα περιπόλου μετὰ 5 στρατιωτῶν κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μάρνου, βεβαιοῖ ὅτι εἰσῆλθον εἰς οἰκίαν τινὰ ἐνὸς μικροῦ χωρίου καὶ συνέλαβον 10 Οὐλάνους αἰχμαλώτους, κατόπιν δὲ ἐρευνήσαντες εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον δύο γυναῖκας καὶ δύο παιδιά· ἡ μία τούτων ἦτο νεκρά, ἀλλὰ τὸ σῶμα δὲν εἶχεν ἔτι ψυχρανθῇ. Ὁ ἀριστερὸς βραχίον εἶχεν ἀποκοπῇ ἀκριβῶς κάτωθι τοῦ ὤμου. Τὸ πᾶνμα ἦτο κεκαλυμμένον δι' αἵματος. Τὰ φορέματα τῆς γυναικὸς ἦσαν ἐν ἀταξίᾳ. Ἡ ἑτέρα γυνὴ ἦτο ζῶσα ἀλλὰ διετελεῖ ἐν ἀναισθησίᾳ. Ἡ δεξιὰ κνήμη της εἶχεν ἀποκοπῇ ὑπὲρ τὸ γόνυ. Ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ δύο παιδιά, ἐν ἄρρεν 4 ἢ 5 ἐτῶν, καὶ ἐν θήλῃ, 6 ἕως 7 ἐτῶν. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ ἄρρενος εἶχεν ἀποκοπῇ εἰς τὸν καρπὸν, ἡ δὲ δεξιὰ τοῦ κορασίου εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἀμφότερα τὰ παιδιά ἦσαν νεκρά. Ὁ αὐτὸς μάρτυς βεβαιοῖ ὅτι εἶδε πολλὰ γυναικόπαιδα κείμενα νεκρά εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις, ἀλλὰ, λέγει ὅτι δὲν εἶναι βέβαιος ἐὰν ταῦτα δὲν ἐφονεύθησαν ἐν ἀληθεῖ μάχῃ.

μ 3.

Ἡ πρὸ ἡμῶν μαρτυρία ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὰ μνημονευθέντα μέρη τῆς Γαλλίας, δολοφονία ἀβλαβῶν πολιτῶν καὶ ἄλλαι σκληραὶ πράξεις, περιλαμβανομένων καὶ ἐπιβαρυντικῶν περιπτώσεων βιασ-

μοῦ, ἐκτελεσθέντος ὑπὸ ἀπειλὴν θανάτου καὶ πολλάκις πράγματι σχόντος ὡς συνέπειαν τὸν φόνον τοῦ θύματος, διεπράχθησαν παρά τινων τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων.

(β) Διαγωγή πρὸς Γυναῖκας καὶ Παιδιά.

Αἱ μαρτυρίαι δεικνύουσιν ὅτι αἱ Γερμανικαὶ ἀρχαί, ὅτε ἐξετέλουν πολιτικὴν συστηματικὴν ἐμπρησμόν καὶ λεηλασίαν εἰς ἐκλεγέντα μέρη, συνήθως ἔκαμνον διάκρισιν τινα μεταξὺ τοῦ ἐφήβου ἄρρενος πληθυσμοῦ ἀφ' ἑνὸς, καὶ τῶν γυναικοπαίδων ἀφ' ἑτέρου. Ἦτο συνήθης μέθοδος νὰ χωρίζωσι τοὺς ἐφήβους ἄρρενας τοῦ καταδικασθέντος μέρους ἐπὶ σκοπῶ ἐκτελέσεως ἀναλόγου ἀριθμοῦ—κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ ῥωμαλεωτέρων—καὶ διαφυλάξεως τῶν γυναικοπαίδων πρὸς ἡπιωτέραν μεταχείρισιν.

Αἱ καταθέσεις, ἐν τούτοις, παρουσιάζουσι πολλὰς περιστάσεις προμελετημένης σκληρότητος, πολλάκις φθανούσης μέχρι δολοφονίας πρὸς τὰ γυναικόπαιδα τῆς καταδικασθείσης περιοχῆς. Ὁμιλήσαμεν ἤδη περὶ τοῦ Ἐρσὸτ ἔνθα ὠδηγήθησαν τὰ γυναικόπεδα ὡς ποίμνιον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἣτις προηγουμένως εἶχε χρησιμεύσει ὡς σταῦλος, ἐκράτησαν αὐτὰ ἐπὶ 48 ὥρας ἄνευ ἄλλης τροφῆς πλὴν ξηροῦ ἄρτου, καὶ τοῖς ἡρνήθησαν τὰς κοινοτάτας ἀπαιτήσεις τῆς εὐσχημοσύνης. Ἐν Δινὰν 60 γυναικόπαιδα εἶχον περιορισθῇ εἰς τὸ ὑπόγειον μονῆς τινος ἀπὸ τῆς πρωῒας τῆς Κυριακῆς μέχρι τῆς ἐπομένης Παρασκευῆς (28 Αὐγούστου), κοιμώμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐλλείψει κλινῶν, ἄνευ ποτοῦ καθ' ὅλην τὴν περίοδον, καὶ ἄνευ τροφῆς μέχρι τῆς Τετάρτης, “ὅτε, κάποιος ἔρριψεν εἰς τὸ ὑπόγειον 2 τεμάχια μακαρονίων καὶ ἐν “δαυκίον δι' ἕκαστον τῶν αἰχμαλώτων.” Εἰς ἄλλας περιπτώσεις τὰ γυναικόπαιδα ἐξηναγκάσθησαν νὰ βαδίσωσιν εἰς μακρὰς ἀποστάσεις (π.χ. πορεία γυναικῶν ἀπὸ Λουβαῖν εἰς Τιρλεμόν, 28 Αὐγούστου), τῶν βραδέως βαδιζόντων κεντωμένων ὑπὸ τῶν ἀκολουθούντων Οὐλάνων. Κυρία τις παραπονεῖται ὅτι ἐλακτίσθη κτηνωδῶς παρὰ στρατιωτῶν. Ἄλλαι ἐκτυπήθησαν διὰ τῶν ὑποκοπάνων ὅπλων. Εἰς Λουβαῖν, Λιέγη, Ἐρσὸτ, Μαλὶν, Μοντινὺ, Ἀνδέν καὶ ἀλλαχοῦ, ὑπάρχουσι μαρτυρίαι ὅτι τὰ στρατεύματα δὲν ἀπέσχον τῆς μέθης, ἀπὸ στρατιώτας δὲ ἐν μέθῃ διατελοῦντας δὲν δύναται νὰ περιμένη τις τήρησιν τῶν κανόνων ἢ τῶν πρεπόντων τοῦ πολέμου, ἐλάχιστα δὲ ὅλων ὅταν τοὺς καλῶσι πρὸς ἐκτέλεσιν προαποφασισθέντος σχεδίου ἐμπρησμοῦ καὶ λεηλασίας. Ἐκ πρώτης ἀρχῆς αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν ἀσφαλεῖς. Ἐν Λιέγη τὰ γυναικόπαιδα κατεδιώκοντο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ὑπὸ στρατιωτῶν. Μάρτυς τις διηγεῖται ἱστορίαν τινὰ οὐσιώδη ἐν ταῖς λεπτομερείαις της, περὶ τοῦ πῶς γυναῖκες ἐβιάσθησαν δημοσίᾳ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως, παρόντων 5 νεαρῶν Γερμανῶν ἀξιωματικῶν. Εἰς Ἐρσὸτ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐτουφεκίζοντο ἐκ προθέσεως καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήρχοντο ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν. Ἐν Λιέγη, Λουβαῖν, Σέμπστ καὶ Μαλὶν γυναῖκες ἐκάησαν μέχρι θανάτου εἴτε διότι κατελήφθησαν καὶ ἐναρκώθησαν ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῆς πυρᾶς, εἴτε

γ 36.

β 26.

ε 4.
ε 27.
γ 12.
ε 8.
ε 13, ε 17.
α 27.
γ 7.
δ 1.
β 18, β 2

α 28.

α 31.

γ 38.

α 28.

ε 1, ε 2.

δ 71.

δοῦναι ἡμποδίσθησαν νὰ διαφύγωσι παρὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν. Μαρτυρίαι ἀναφέρουσι πῶς μέγα πλήθος ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παίδων ἐξ Ἑρσὸτ ὠδηγήθησαν πεζῇ εἰς Λουβαῖν καὶ αἰφνιδίως ἐτετέθησαν εἰς τὸ πῦρ μυδραλυοβόλων καὶ ὅπλων. “Ἐτοποθετήθημεν ὅλοι,” διηγεῖται ἐν θῦμα, “εἰς τὴν Ὀδὸν τοῦ Σταθμοῦ ἐν Λουβαῖν, οἱ δὲ Γερμανοὶ στρατιῶται ἐπυροβόλησαν καθ’ ἡμῶν. Εἶδον τὰ πτώματα γυναικῶν τινων εἰς τὴν ὁδόν. Ἐπεςα κάτω, μία δὲ γυνή, ἥτις εἶχε τουφεκισθῇ, ἔπεσεν ἐπ’ ἐμοῦ.” Γυναικόπαιδα αἰφνης ὠδηγήθησαν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ παραστώσι μάρτυρες τῆς διὰ πυρὸς καταστροφῆς τῶν οἰκιῶν των. Εἰς φιλάνθρωπος Γερμανὸς ἀξιωματικὸς παρὼν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἑρσὸτ, ἀναφωνεῖ μετ’ ἀηδίας:—“Εἶμαι καὶ ἐγὼ πατὴρ καὶ δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω αὐτὰ. Αὐτὸ δὲν εἶναι πόλεμος· εἶναι σφαγεῖον.” Ἀξιωματικοὶ ὥς καὶ στρατιῶται, περιέπεσαν εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ ποτοῦ, μετ’ ἀποτελεσμάτων ἅτινα δύναται νὰ ζωγραφηθῶσι δι’ ἐνὸς ἐπεισοδίου συμβάντος ἐν Καμπενοῦ. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὑπῆρχεν εὐπορὸς τις ἔμπορος (οὗ τὸ ὄνομα ἀναφέρεται), ὅστις εἶχεν ἐν καλὸν ὑπόγειον διὰ καμπανίτην. Τὸ ἀπόγευμα τῆς 14 ἢ 15 Αὐγούστου, τρεῖς Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἰππικοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐζήτησαν καμπανίτην. Ἀφοῦ ἔπιον 10 φιάλας καὶ προσεκάλεσαν 5 ἢ 6 ἀξιωματικούς καὶ 3 ἢ 4 στρατιώτας νὰ τοὺς συντροφεύσωσιν, ἐξηκολούθησαν εὐωχούμενοι, κατόπιν δὲ ἐκάλεσαν τὴν οἰκοδέσποιναν καὶ τὸν οἰκοδεσπότην: “Μόλις ἡ κυρία μου εἰσῆλθε,” λέγει ὁ θαλαμηπόλος, “εἰς τῶν ἀξιωματικῶν ὅστις ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἠγέρθη καὶ, θέτων περιστροφὸν εἰς τὸν κρόταφον τῆς κυρίας μου, τὴν ἐφόνευσεν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἦτο προφανῶς μεθυσμένος. Οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ ἐξηκολούθησαν πίνοντες καὶ ἄδοντες χωρὶς νὰ δώσουν μεγάλην προσοχὴν εἰς τὸν φόνον τῆς κυρίας μου. Ὁ ἀξιωματικὸς, ὅστις ἐφόνευσεν τὴν κυρίαν μου, τότε εἶπεν εἰς τὸν κύριόν μου νὰ σκάψῃ ἓνα τάφον καὶ νὰ θάψῃ τὴν σύζυγόν του. Ὁ κύριός μου καὶ ὁ ἀξιωματικὸς μετέβησαν εἰς τὸν κήπον, τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀπειλοῦντος τὸν κύριόν μου διὰ πιστολίου. Ὁ κύριός μου τότε ἠναγκάσθη νὰ σκάψῃ τὸν τάφον καὶ νὰ θίψῃ ἐν αὐτῷ τὸ σῶμα τῆς συζύγου του. Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω διὰ τίνα λόγον ἐφόνευσαν τὴν κυρίαν μου. Ὁ δράστης ἀξιωματικὸς ἐτραγώδει καθ’ ὅλον τὸν χρόνον.”

Ἐν ταῖς πρὸ ἡμῶν μαρτυρίαις ὑπάρχουσι περιπτώσεις τείνουσαι νὰ δείξωσιν ὅτι σκανδαλώδη ἐγκλήματα ἐναντίον γυναικῶν πολλάκις ἐτιμωρήθησαν αὐστηρῶς. Μάρτυς τις ἀναφέρει ὅτι μία νεαρὰ κόρη ἥτις κατεδιώκετο παρ’ ἐνὸς μεθυσμένου στρατιώτου ἐν Λουβαῖν ἐζήτησε προστασίαν παρὰ τινος Γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ, ὁ δὲ ἔνοχος ἐτουφεκίσθη ἀμέσως ἐπὶ τόπου. Ἄλλος περιγράφει πῶς ἀξιωματικὸς τις τοῦ 32 συντάγματος τῆς γραμμῆς κατεδικάσθη εἰς θάνατον διὰ τὸν βιασμὸν δύο νεαρῶν κορασίων, ἀλλὰ τῷ ἐδόθη χάρις τῇ αἰτήσει καὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς μητρὸς τῶν κορασίων. Αἱ περιστάσεις αὗται ἀρκοῦσι νὰ δείξωσιν ὅτι ἡ κακοποίησις

γ 15.

γ 45.

ε 3.

γ 46

ε 13.

α 32.

γυναικῶν δὲν ἀπετέλει μέρος τοῦ στρατιωτικοῦ σχεδίου τῶν ἐπιδρομῶν, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε τὸ ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα συστήματος τρομοκρατίας προμελετημένως ἐφαρμοσθέντος εἰς τινὰ μέρη. Πράγματι τοῦτο ἀνομολογεῖται:—“ Ἡρώτησα τὸν Δικοικητὴν “ διατὶ ἐφείσθησαν ἡμῶν,” λέγει γυνή τις ἐν Λουβαῖν, ἥτις καταθέτει ὅτι ὑπέφερε πολὺ ἐκ κτηνώδους ἐπιθέσεως διαρκούσης τῆς λεηλασίας. Οὗτος ἀπήντησε, “ δὲν θὰ σᾶς βλάβωμεν πλέον. Μείνατε εἰς “ Λουβαῖν. “Ολα ἐτελείωσαν.” Ἦτο Σάββατον, 29 Αὐγούστου, καὶ ἡ τρομοκρατία εἶχε λήξει.

Πλὴν τῶν ἐγκλημάτων τῶν διαπραχθέντων εἰς εἰδικὰς περιοχὰς καὶ ἀνηκόντων εἰς σχέδιον συστηματικῶν ἀντιποίνων διὰ τὸν δῆθεν πυροβολισμόν παρὰ πολιτῶν, ὑπάρχουσι μαρτυρίαι κακουργημάτων διαπραχθέντων κατὰ γυναικῶν καὶ παιδίων ὑπὸ στρατιωτῶν ἀτομικῶς, ἢ ὑπὸ μικρῶν ομάδων στρατιωτῶν κατὰ τε τὴν προέλασιν διὰ Βελγίου καὶ Γαλλίας καὶ τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τοῦ Μάρνου. Τῷ ὄντι, ἡ πειθαρχία φαίνεται ὅτι ἐχαλαρώθη κατὰ τὴν ὑποχώρησιν, ὑπάρχουν δὲ μαρτυρίαι περὶ τῆς πυρπολήσεως χωρίων, τοῦ φόνου καὶ τοῦ βιασμοῦ τῶν θηλέων κατοίκων του κατὰ τὸ πολεμικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον.

Εἰς τὴν διήγησιν ταύτην τῶν φρικῶν, ἀποτρόπαιαι μορφαὶ ἀκρωτηριασμοῦ ἀναφέρονται ἄρκετὰ συχνὰ εἰς τὰς καταθέσεις, δύο δὲ ἐκ τούτων δύνανται νὰ συνδέωνται εἰς τινὰ σημεῖα μετ’ ἐπιψόγου τάσεως πρὸς κορεσμόν σαρκικῶν ὀρμεμφύτων.

Τρίτη μορφή ἀκρωτηριάσεως, ἥτοι ἀποκοπὴ μιᾶς ἢ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἐλέχθη ὅτι ἐγένετο συχνὰ. Εἰς τινὰς περιπτώσεις, καθ’ ἃς ἡ μορφή αὕτη τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ λέγεται ὅτι συνέβη, ἴσως ὑπῆρξεν ἡ συνέπεια ἐπελάσεως ἱππικοῦ εἰς ὁδὸν χωρίου τινὸς κατακόπτοντος καὶ σχίζοντος πᾶν τὸ προστυχόν· εἰς ἄλλας περιπτώσεις τὸ θῦμα ἴσως νὰ ἐκράτει ὄπλον, καὶ εἰς ἄλλας τὸ ἐλατήριον ἴσως ἦτο κλοπὴ δακτυλιδίων.

Εὐρίσκομεν πολλὰς ἐπιβεβαιωθείσας περιπτώσεις σφαγῆς (συχνὰ συνοδευομένης δι’ ἀκρωτηριασμοῦ) ὀλοκλήρων οἰκογενειῶν, περιλαμβανούσης, οὐχὶ σπανίως, σφαγὴν πολὺ μικρῶν παιδίων. Εἰς δύο περιπτώσεις φαίνεται εὐκρινῶς ὅτι παρασκευαὶ ἐγένοντο ὅπως καύσωσιν οἰκογένειάν τινα, ζῶσαν. Τὰ ἐγκλήματα ταῦτα διεπράχθησαν εἰς περίοδον πολλῶν ἐβδομάδων καὶ συγχρόνως εἰς πολλὰ μέρη, αἱ δὲ ἀρχαὶ θὰ ἐγνωρίζον ἢ ὥφειλον νὰ γνωρίζωσιν ὅτι σκληρότητες τοιούτου χαρακτήρος διεπράττοντο, οὐδὲ δύναται τις ν’ ἀμφιβάλλῃ ὅτι αὗται θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σταματήσωσι διὰ ταχείας καὶ ἀποφασιστικῆς πράξεως ἐκ μέρους τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ.

Ἡ χρῆσις γυναικῶν καὶ παιδίων ἔτι ὥς σκέπης διὰ τὴν προστασίαν τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων ἀναφέρεται περὶ τὸ τέλος τῆς Ἐκθέσεως ταύτης. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στρατευμάτων ἅτινα ἐνέχονται, πρέπει ταῦτα νὰ ἐδιοικοῦντο παρ’ ἀξιωματικῶν ἢ νὰ εἶχον τὴν συναίνεσιν αὐτῶν, εἰς τινὰς δὲ περιπτώσεις ἢ παρουσία καὶ συνεργία ἀξιωματικῶν ἔχει ἀποδειχθῇ.

13.

μ 1.
α 22.
β 5.
γ 36.
δ 1.

γ 59.
δ 2.
δ 25, κ.λ.π.

δ 36, δ 37.
δ 99.
μ 2, μ 3.
λ 6, λ 7.

Αἱ περιπτώσεις βιασμοῦ, ἐνίοτε ἐπ' ἀπειλῇ θανάτου, εἶναι πολυάριθμοι καὶ καθαρῶς ἀποδεδειγμένοι. Ἀνεγράψαμεν ἐνταῦθα σχετικῶς ὀλίγας ἐκ τῶν πολλῶν αἵτινες ἐτέθησαν ἐν τῷ Παραρτήματι, ἐπεὶ δὴ τὰ συμβάντα εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων εἶναι σχεδὸν τὰ αὐτὰ. Συνήθως ταῦτα συνωδεύονται μετὰ σκληρότητος, ἢ ἐσφαγὴ γυναικῶν κατόπιν βιασμοῦ ἐμαρτυρήθη ἀξιοπίστως πλέον ἅπαξ.

Εἶναι πολὺ δυνατόν ὅτι, εἷς τινὰς περιπτώσεις καθ' ἃς τὸ σῶμα Βελγίδος ἢ Γαλλίδος γυναικὸς ἀναφέρεται ὡς κείμενον εἰς τὸν δρόμον τρυπημένον διὰ πληγῶν λόγχης ἢ κρεμάμενον γυμνὸν ἀπὸ δένδρου ἢ ἄλλως κείμενον πληγωμένον καὶ ἡκρωτηριασμένον εἰς μαγειρεῖον ἢ κοιτῶνα ἀγροτικοῦ οἴκου, ἢ ἐν λόγῳ γυνὴ προέβη εἰς τινα πρόκλησιν. Ἴσως διὰ πράξεως ἢ λέξεως ἐξώργισε τὸν κατ' αὐτῆς ἐπιτεθέντα, καὶ εἷς τινὰς περιστάσεις ἐδόθη μαρτυρία περὶ τῆς γενομένης προκλήσεως καὶ τῆς ἐπιβληθείσης ἀνταποδόσεως:—

- (1) “Ἀκριβῶς προτοῦ φθάσωμεν εἰς Μελέν,” λέγει μάρτυς τις, ὅστις ἔπescen εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν τὴν 5 Αὐγούστου, “εἶδον μίαν γυναῖκα μετὰ παιδίου εἰς τοὺς βραχίονάς της, “ἵσταμένην παρὰ τὴν ὁδὸν, πρὸς τὸ ἀριστερόν μας μέρος, “παρατηροῦσαν τοὺς διερχομένους στρατιώτας. Ὀνομάζετο Γ., ἡλικίας 63 περίπου ἐτῶν, καὶ γείτων μου. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν γυναῖκα ὀλίγον ὕδωρ εἰς καλὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν. Εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκου τοῦ νιόυ της πρὸς τοῦτο καὶ τῷ ἔφερεν ἀμέσως, εὐθὺς ὡς ἐσταματήσαμεν. Ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸν κῆπον τοῦ οἰκίσκου καὶ ἔπιε τὸ ὕδωρ. Ἡ γυνὴ τότε εἶπεν, ὅταν εἶδε τοὺς αἰχμαλώτους: ἀντὶ νὰ σᾶς δίδωμεν ὕδωρ, σᾶς πρέπει νὰ τουφεκισθῆτε. Ὁ ἀξιωματικὸς εἶπε πρὸς ἡμᾶς: ‘Μὰρς.’ Ἐπροχωρήσαμεν, πάραυτα δὲ εἶδον τὸν ἀξιωματικὸν ἐξάγοντα τὸ περιστροφόν του· ἐφόνευσεν τὴν γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον. Μία βολὴ ἐφόνευσεν ἀμφοτέρους.”

- (2) Δύο γέροντες καὶ μία γραῖα ἠρνήθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἄρτον διὰ τοὺς Γερμανοὺς. Κατεκρεουργήθησαν.

- (3) 23 Αὐγούστου. Μετέβην μετὰ δύο φίλων (ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται), ὅπως κατορθώσωμεν νὰ ἴδωμέν τι. Τρεῖς περίπου ὥρας ἔξωθι τῆς Μαλὶν συνελήφθημεν αἰχμάλωτοι ὑπὸ Γερμανικῆς τινος περιπόλου—ἐνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ ἐξ ὀπλιτῶν—καὶ ὠδηγήθημεν ἔξω, ἐντὸς μικροῦ δάσους φυτωρίων, ὅπου ἦτο μία οἰκία. Ὁ ἀξιωματικὸς ὠμίλει τὴν Φλαμανδικὴν. Ἐκρυσεν τὴν θύραν· ὁ χωρικὸς δὲν προσῆλθεν. Ὁ ἀξιωματικὸς διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ θραύσωσι τὴν θύραν, ὅπερ δύο ἐξ αὐτῶν ἔπραξαν. Ὁ χωρικὸς προσῆλθε καὶ ἐζήτησε τὸν λόγον, ὁ ἀξιωματικὸς εἶπεν ὅτι δὲν ἦλθεν ἀρκετὰ ταχέως, καὶ ὅτι ἔδωκαν τὸ αὐτὸ μάθημα εἰς πολλοὺς ἄλλους. Αἱ χεῖρές του ἐδέθησαν

α 9, α 21.
α 31, α 33.
γ 33, γ 39.
ν 52, γ 53.
γ 56, γ 57.
δ 22, κ.λ.π.

μ 4.

δ 130.

ὅπισθέν του καὶ ἐτουφεκίσθη πάραυτα ἄνευ ἐλαχίστης ἀναβολῆς. Ἡ σύζυγός του ἐξῆλθε μὲ ἐν θηλάζον βρέφος. Ἐθεσε τὸ βρέφος κατὰ γῆς καὶ ὤρμησε πρὸς τοὺς Γερμανοὺς ὡς λέαινα. Ἐξέσχισε τὰ πρόσωπά των διὰ τῶν ὀνύχων της. Εἰς τῶν Γερμανῶν, λαβὼν ὄπλον, κατέφερεν ἐπ' αὐτῆς δυνατώτατον κτύπημα διὰ τοῦ ὑποκοπάνου εἰς τὴν κεφαλὴν. Ἄλλος ἔλαβε τὴν λόγχην του καὶ τὴν ἐνέπηξεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ παιδίου. Οὗτος τότε ἔθεσε τὸ ὄπλον του ἐπ' ὤμου μὲ τὸ παιδίον ἐπὶ τῆς λόγχης. Οἱ μικροὶ βαραχίονές του συνεσπάσθησαν ἅπαξ ἢ δις. Οἱ ἀξιωματικοὶ διέταξαν νὰ πυρπολήσωσι τὴν οἰκίαν, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἀφοῦ πρῶτον ἔθεσαν ἄχυρα ἐν αὐταῖς. Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ σύζυγός του καὶ τὸ παιδίον ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῶν ἀχύρων. Ὑπῆρχον ἐκεῖ περὶ τοὺς 40 ἄλλοι χωρικοὶ αἰχμάλωτοι ἐπίσης, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς εἶπε:— “Πράττω τοῦτο διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα καὶ παράδειγμα εἰς σᾶς. Ὅταν εἰς Γερμανὸς σᾶς λέγει νὰ “πράξητε κάτι, εἰς τὸ μέλλον, πρέπει νὰ κινήσθε ταχύ-“τερον.” Τὸ σύνταγμα τῶν Γερμανῶν ἦτο σύνταγμα Οὐσσάρων, μετὰ διεσταυρωμένων ὁστῶν καὶ κεφαλῆς νεκροῦ ἐπὶ τοῦ πηληκίου των.

Λύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὅτι πράξεις ὡς αἱ παροῦσαι γενόμεναι παρὰ γυναικῶν εἰς περιστάσεις δημιουργηθείσας ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς εἰς Βέλγιον ἥξιζον τὸν σκληρότερον τύπον ἐκδικήσεως τὸν μαρτυρηθέντα ὑπὸ τούτων τῶν καταθέσεων καὶ ἄλλων;

Ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ ζητήματος τῆς προκλήσεως θεωροῦμεν σχετικὸν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς πολυαρίθμους περιπτώσεις καθ' ἃς γραῖαι γυναῖκες ἢ πολὺ μικρὰ παιδία ἐτουφεκίσθησαν, ἐλογχίσθησαν, καὶ ἠκρωτηριάσθησαν ἔτι. Οἰαδήποτε δικαιολογία καὶ ἂν προβληθῇ παρὰ τῶν Γερμανῶν διὰ τὸν φόνον ἐνηλίκων γυναικῶν, οὐδεμία δυνατὴ δικαιολόγησις θὰ ὑπάρξῃ διὰ τὸν φόνον παιδίων, ἐὰν δὲ δύναται νὰ δειχθῇ ὅτι νήπια καὶ μικρὰ παιδία οὐχὶ σπανίως ἐλογχίσθησαν καὶ ἐτουφεκίσθησαν, εἶναι δίκαιον συμπέρασμα ὅτι πολλαὶ τῶν ἐπιθέσεων κατὰ γυναικῶν δὲν ἀπαιτοῦσιν ἐξήγησιν βαθυτέραν τῆς ἀκατασχέτου βίας κτηνωδῶν ἢ μεθύσων ἐγκληματιῶν.

η 21.

Ἀπεδείχθη καθαρῶς ὅτι πολλὰ ἀδικήματα διεπράχθησαν κατὰ νηπίων καὶ νεαρωτάτων παιδίων. Εἰς τινὰ περιστάσιν μάλιστα παιδία ἐδέθησαν διὰ σχοινίου ὅλα ὁμοῦ καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς στρατιωτικὴ σκέπη ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, εἰς ἄλλην περιστάσιν τρεῖς στρατιῶται μετέβησαν εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ πυρὸς φέροντες μικρὰ παιδία, ἵνα ταῦτα προστατεύσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ πλευρικοῦ πυρὸς.

Μία φρικώδης περίπτωσις φόνου νηπίου παρὰ μεθυσμένου στρατιώτου ἐν Μαλὶν ἀναφέρεται οὕτω παρὰ τινος αὐτόπτου μάρτυρος καὶ ἐπιβεβαιοῦται περαιτέρω:

δ 4.

“Ἡμέραν τινὰ, ὅτε οἱ Γερμανοὶ δὲν ἐβομβάρδιζον τὴν πόλιν, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξῆλθον τοῦ οἴκου μου ἵνα μεταβῶ εἰς τὸν οἶκον

τῆς μητρὸς μου εἰς τὸν Μέγαν Δρόμον. Ὁ σύζυγός μου ἦτο μαζῇ μου. Εἶδον 8 Γερμανοὺς στρατιώτας, πάντας μεθυσμένους. Εὐφάλλον καὶ ἐθορύβουν καὶ ἐχόρευον παταγωδῶς. "Ὅταν οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἐπροχώρησαν, εἶδον μικρὸν παιδίον,—ἂν ἦτο ἄρρεν ἢ θῆλυ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἴδω,—νὰ ἐξέρχεται ἐξ οἰκίας τινὸς. Τὸ παιδίον ἦτο περίπου διετὲς. Τὸ παιδίον ἐπορεύθη εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ. Οἱ στρατιῶται ἐβάδιζον κατὰ δυάδας. Ἡ πρώτη δυὰς ἀντιπαρήλθε τὸ παιδίον. Εἰς τῆς δευτέρας δυάδος, ὁ πρὸς τὸ ἀριστερὸν, ἔκαμεν ἐν βῆμα παραπλεύρως καὶ ἔσυρε τὴν λόγχην δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδίου ἐγείρας τὸ παιδίον εἰς τὸ ἀέρα ἐπὶ τῆς λόγχης του καὶ μετενεγκὼν αὐτὸ ἐπ' αὐτῆς, αὐτοῦ τε καὶ τῶν συντρόφων του ἐξακολουθούντων νὰ ᾄδωσι. Τὸ παιδίον ἐκραύγασεν ὅτε ὁ στρατιώτης τὸ ἐκτύπησε διὰ τῆς λόγχης του, ἀλλ' οὐχὶ βραδύτερον."

Αὗται, ἀναμφιβόλως ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πράξεις μεθυσμένων στρατιωτῶν, ἀλλὰ κατετέθη ἐπεισὸδίον τι ὅπερ ἀποδεικνύει τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ νηφάλιοι ἔτι καὶ καλῆς θέσεως ἀξιωματικοὶ δὲν ἦσαν πάντοτε διατεθειμένοι νὰ δώσωσι μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ζωὴν ἐνὸς παιδίου. Οὕτω ὁ στρατηγὸς, ἐπιθυμῶν νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὸ Δημαρχεῖον ἐν Λεμπαικ, παρετήρησε γαλλιστὶ πρὸς τὸν ὀδηγόν του, συνοδευόμενον παρ' ἐνὸς παιδὸς:—"Ἐὰν δὲν μοῦ δείξης τὸν πραγματικὸν δρόμον, θὰ τουφεκίσω σὲ καὶ τὸν υἱόν σου. Δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπειλήν του, ἀλλὰ τὸ ὅτι τὴν ἔκαμεν, εἶναι ἀρκετὰ σημαντικόν.

Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἂν αἱ πράξεις αὗται σκληρότητος πρὸς παιδία ἀπετέλουν μέρος τοῦ σχεδίου πρὸς ἐπιβολὴν ὑποταγῆς δι' ἐμπνεύσεως τρόμου. Ἐν Λουβαῖν, ἔνθα τὸ σύστημα τῆς τρομοκρατίας ἤχθη εἰς τὸ κατακόρυφον, σκληρότητες πρὸς παιδία ἦσαν ἀσυνήθεις. Τὸ αὐτὸ, ἐν τούτοις, δὲν δύναται νὰ λεχθῇ περί τινων μικροτέρων χωρίων εἰς ἃ ἐφηρμόσθη τὸ σύστημα. Ἐν Χοφστὰδ καὶ Σέμποτ, ἐν Αἵχτ, Ῥοτσελαῖρ καὶ Βεσπελαῖρ, πολλὰ παιδία ἐφονεύθησαν. Οὐδὲ δύναται νὰ λεχθῇ τοῦτο περὶ τοῦ χωρίου Ταμὶν, ἔνθα 3 μικρὰ παιδία (ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται παρὰ τινος μάρτυρος τοῦ ἐγκλήματος) ἐσφάγησαν ἐπὶ τοῦ λειμῶνος ἄνευ προφανοῦς αἰτίας. Εἶναι δυσχερὲς νὰ φαντασθῇ τις τὰ αἷτια ἅτινα προῦκάλεσαν τοιαύτας πράξεις. Καὶ ἂν Βέλγοι πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν, παῖδες τοῦλάχιστον δὲν ἔπραξαν τοῦτο. Ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ φύσις τῶν φόνων τούτων ἀποτελοῦσι τὸ λυπηρότατον χαρακτηριστικὸν ἐν τῶν συνδεομένων πρὸς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου, τοῦλάχιστον ἐξ ὧν ἀπεδείχθησαν διὰ τῶν πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ὑποβληθεισῶν καταθέσεων.

(γ) Ἡ χρῆσις τῶν πολιτῶν ὡς σκέπης.

Ἔχομεν πρὸ ἡμῶν μέγαν ἀριθμὸν μαρτυριῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύστημα τῶν Γερμανῶν νὰ μεταχειρίζονται πολίτας καὶ ἐνίοτε στρατιωτικοὺς αἰχμαλώτους ὡς προφυλακτήρια ὀπισθεν τῶν ὁποίων

ἡδύνατο νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν Βελγικῶν στρατευμάτων ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι οἱ Βέλγοι δὲν θὰ ἐπέστρεφον τὸ πῦρ ἐκ φόβου μὴ ἐφόνευσαν ἢ ἐτραυματίζον τοὺς ὁμοεθνεῖς των.

Ἐν τισι περιπτώσεσιν αἱ μαρτυρίαι ἀναφέρονται εἰς μέρη ἔνθα ἡ μάχη διεξήγετο εἰς τὰς ὁδοὺς πόλεως ἢ χωρίου τινὸς, εἰς τὰς τοιαύτας δὲ περιπτώσεις ἀποδίδομεν μικρὰν σημασίαν. Θὰ ἡδύνατο νὰ συμβῇ ὅτε ἔντρομοι πολῖται ἔτρεχον δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ πρὸς σωτηρίαν των, ἵνα ὁμίλοι τούτων ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς προφυλακτήριον εἴτε παρὰ τῶν μὲν εἴτε παρὰ τῶν δὲ ἐκ τῶν ἐμπολέμων ἄνευ προθέσεως ἀπανθρωπίας ἢ παραβιάσεως τῶν κανόνων τῆς διεξαγωγῆς πολέμου παρὰ πεπολιτισμένοις λαοῖς. Ἀλλὰ ἂν τεθῶσι κατὰ μέρος αἱ ἀμφίβολοι αὗται περιπτώσεις, ἀπομένει μαρτυρία ἣτις μᾶς πείθει ὅτι αἱ περιστάσεις εἶναι τόσον πολλαὶ, ὥστε νὰ δικαιολογῶσι τὴν περιγραφὴν των ὡς ἀπὸ συστήματος διαπραχαισῶν, καὶ ὅτι οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται, ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀξιωματικῶν των, ἦσαν ἔνοχοι τῆς πράξεως ταύτης.

¶ 1. Οὕτω, ἐν παραδείγματι, ἔξωθι τοῦ φρουρίου Φλερόν, παρὰ τὴν Λιέγην, ἄνδρες καὶ παιδιά ὠδηγήθησαν πρὸ τῶν Γερμανῶν, ἵνα ἐμποδίσωσι τοὺς Βέλγους στρατιώτας νὰ πυροβολήσωσιν.

¶ 3 ἕως ¶ 9. Ἡ προέλασις τῶν Γερμαιῶν διὰ Μὸνς ἐσημειώθη διὰ πολλῶν ἐπεισοδίων τοιαύτης φύσεως. Οὕτω, τὴν 22 Αὐγούστου, ἡμίσεια δωδεκὰς Βελγῶν ἀνθρακωρύχων ἐπιστρεφόντων ἐκ τῆς ἐργασίας των ἐβάδιζον πρὸ τινων Γερμανικῶν στρατευμάτων ἅτινα κατεδίωκον τοὺς Ἀγγλους, κατὰ τὴν γνώμην δὲ τῶν μαρτύρων ὠρισμένως ἐτέθησαν ἐκεῖ σκοπίμως. Ἀγγλος τις ἀξιωματικὸς περιγράφει πῶς τῇ διαταγῇ του ἠγέρθη ὁδόφραγμα εἰς μίαν λεωφόρον ἄγουσαν ἔξω τῆς Μὸνς, ὅτε οἱ Γερμανοὶ, ἐπιθυμοῦντες νὰ φθάσωσιν εἰς μίαν διασταύρωσιν ὁδοῦ ὀπισθεν τοῦ ὁδοφράγματος, ἔλαβον πολίτας ἐκ τῶν οἰκιῶν ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν τῆς λεωφόρου καὶ ἐξηνάγκασαν αὐτοὺς νὰ κρατῶσιν ὑψωμένας λευκὰς σημαίας καὶ χρησιμεύωσιν ὡς προφυλακτήριον.

Ἄλλος Βρεττανὸς ἀξιωματικὸς ὅστις εἶδε τὸ γεγονός τοῦτο, ἐπείσθη ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἐνήργουν ἐσκεμμένως ἐπὶ σκοπῷ νὰ προστατεύσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ πυρὸς τῶν Βρεττανικῶν στρατευμάτων. Ἄνευ τῆς προστασίας ταύτης, οἱ Γερμανοὶ δὲν θὰ ἡδύναντο νὰ προχωρήσωσι, καθότι ἡ ὁδὸς ἦτο στενὴ καὶ διετελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Βρεττανικοῦ πυρὸς ἀπὸ ἀποστάσεως 700 ἢ 800 ὑάρδων. Πολλοὶ Βρεττανοὶ στρατιῶται ἐπίσης ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ γεγονότος τούτου, ἡ δὲ κατάθεσις των ἐπιβεβαιοῦται παρὰ τινος Φλαμανδοῦ μάρτυρος ὅστις κατ'ὅκει εἰς παράπλευρον τινὰ ὁδόν.

¶ 11. Τὴν 24 Αὐγούστου ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά εἶχον διὰ βίας τοποθετηθῇ εἰς τὸ μέτωπον τῆς Γερμανικῆς θέσεως ἔξωθι τῆς Μὸνς. Ὁ μάρτυς ἀναφέρει ὅτι ἦσαν ἐκεῖ 16 ἕως 20 γυναῖκες, δωδεκὰς περίπου παιδίων καὶ ἡμίσεια δωδεκὰς ἀνδρῶν.

¶ 14. 7 ἢ 8 γυναῖκες καὶ 5 ἢ 6 πολὺ μικρὰ παιδιά ἐχρησιμοποιήθησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑπὸ τινων Οὐλάνων μεταξὺ Λανδρεσί καὶ Γκὺζ.

- Βέλγος τις στρατιώτης εἶδε γεγονὸς τοιαύτης φύσεως κατὰ τὴν
ποχώρησιν ἐκ Ναμουρ. η 15.
- Κατὰ τὴν μάχην τῆς Μαλίν, 60 ἢ 80 Βέλγοι πολῖται, μεταξὺ τῶν
οἰκίων ἦσαν γυναῖκες τινες, ἤχθησαν πρὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευ- η 16.
μάτων. Ἄλλος μάρτυς εἶδε παρόμοιον γεγονὸς παρὰ τὴν Μαλίν, η 17.
ἀλλὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν ἦτο μείζων καὶ εἰς ἱερεὺς προηγεῖτο
μετὰ λευκῆς σημαίας.
- Εἰς ἄλλην περίστασιν, ἀναφερομένην παρὰ τινος Βέλγου στρατιώ- η 19.
του, οἱ πολῖται εἶχον δεθῆ καθ' ὁμίλους ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς χειρὸς.
- Ἐν Ἐπεγιέμ, ἔνθα οἱ Γερμανοὶ εἶχον ἀποκρουσθῆ διὰ τῆς η 20.
Βελγικῆς ἐξόδου ἐξ Ἀμβέρσης, πολῖται εἶχον χρησιμοποιηθῆ ὡς
σκέπη διὰ τὴν Γερμανικὴν ὑποχώρησιν.
- Παρὰ τὴν Μαλίν, κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Σεπτεμ- η 21.
βρίου περὶ τὰ 10 παιδιά, δεδεμένα ὁμοῦ διὰ σχοινίου, ἤχθησαν εἰς τὸ
μέτωπον Γερμανικῆς τινος δυνάμεως στρατοῦ.
- Ἐν Λονδερζαῖλ 30 ἢ 40 πολῖται, ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιά η 22.
ἐτέθησαν εἰς τὴν κεφαλὴν Γερμανικῆς τινος φάλαγγος.
- Μάρτυς τις ἐκ Τερμόνδ ἐξηναγκάσθη νὰ στέκεται πρὸ τῶν ζ 9.
Γερμανῶν, μετ' ἄλλων συμπατριωτῶν του, πάντων ὑψούντων τὰς
χεῖράς των ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των. Ὅσοι δὲ ἐκ τούτων κατεβίβαζον
τὰς χεῖράς των, πάραυτα ἐκεντρίζοντο διὰ τῆς λόγχης. Ἐν Τερμόνδ η 24.
ἐπίσης, περὶ τὴν 10 Σεπτεμβρίου, ἀριθμὸς τις πολιτῶν ἐτουφεκίσθη-
σαν ὑπὸ τῶν Βέλγων στρατιωτῶν, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ πυροβο-
λήσωσι κατὰ τῶν Γερμανῶν ἐν γνώσει τοῦ κινδύνου ὅτι θὰ ἐφόνευον
τοὺς συμπατριώτας των.
- Ἐν Τουρναί, 400 Βέλγοι πολῖται, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, η 23.
ἐτοποθετήθησαν πρὸ τῶν Γερμανῶν οἵτινες τότε ἦλθον εἰς μάχην
πρὸς τοὺς Γάλλους.
- Αἱ ἔξωθι τῆς Ἀμβέρσης ἐπιχειρήσεις δὲν ἦσαν ἀπηλλαγμένοι η 26, η 27,
ἐπεισοδίων τῆς φύσεως ταύτης. Παρὰ τὸ Βιλεμπροῦκ πολῖταί τινες, η 31.
περιλαμβανομένων καὶ τινων παιδίων, μιᾶς γυναικὸς καὶ ἐνὸς
γέροντος, ἤχθησαν εἰς τὸ μέτωπον τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων.
Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ ἦσαν παρόντες, γυνὴ δὲ τις ἀρνηθεῖσα νὰ
προχωρήσῃ ἐτρυπήθη δις διὰ λόγχης, μικρὸν δέ τι παιδίον ὅπερ
ἔδραμε πρὸς αὐτὴν πίπτουσαν ἐκτυπήθη εἰς τὴν κεφαλὴν διὰ σφαίρας
ὄπλου καὶ ἐφονεύθη.
- Ἄλλα γεγονότα τῆς αὐτῆς φύσεως ἀγγέλλονται ἐκ Ναζαρέτ καὶ η 29.
Ἵπρ. Τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα ἠναγκάσθησαν νὰ πυροβολή- η 35.
σωσιν, εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐν γνώσει τοῦ κινδύνου φόνου πολιτῶν.
- Ἐν Ἵπρ οἱ Γερμανοὶ ἤγαγον γυναῖκας πρὸ αὐτῶν κεντῶντες
αὐτὰς διὰ λογχῶν. Ὁ μάρτυς εἶδε κατόπιν τὰς πληγὰς.

(δ) Λεηλασία, Ἐμπρησμὸς καὶ Καταστροφὴ
Ἰδιοκτησίας.

Ἵπάρχει καταπληκτικὸς ὄγκος μαρτυριῶν περὶ τῆς προμελετη- α 16, α 28,
μένης καταστροφῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας παρὰ τῶν Γερμανῶν γ 14, δ 34.

στρατιωτῶν. Ἡ καταστροφή ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγένετο διὰ πυρὸς, τὰ δὲ Γερμανικὰ στρατεύματα, ὡς πρόσθεν ἐλέχθη, εἶχον ἐφοδιασθῆ προηγουμένως διὰ τῶν καταλλήλων μέσων πρὸς ταχείαν πυρπόλησιν τῶν οἰκιῶν. Μεταξὺ τῶν μέσων ἅτινα ἀπηρίθμησαν οἱ μάρτυρες, εἶναι σύριγγες πρὸς ἐξακόντισιν διὰ πετρελαίου, ὅπλα πρὸς ῥίψιν μικρῶν εὐφλέκτων βομβῶν, καὶ μικρὰ σφαιρίδια κατασκευασμένα ἐξ εὐφλέκτου ὕλης. Δείγματα τῶν τελευταίων ἐπαρουσιάσθησαν πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ Γερμανοὶ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔκαυσαν οἰκίας, πολλάκις ἔθραυσαν ἔπιπλα καὶ εἰκόνας. Ἐπίσης διέρρηξαν θύρας καὶ παράθυρα. Συχνὰ ἐπίσης ἐμόλυναν οἰκίας ἐκτελοῦντες τὰς φυσικὰς ἀνάγκας τῶν ἐπὶ τοῦ πατώματος. Ἐπίσης φαίνεται ὅτι διέπραξαν τὴν αὐτὴν κακοήθειαν ἐπὶ σωροῦ τροφίμων ἐπὶ σκοπῷ νὰ καταστρέψωσιν ὅ, τι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν ἠδύνατο νὰ φάγωσιν. Ἐπίσης εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἔρριψαν πτώματα ἐντὸς φρεάτων, ἢ ἀφῆκαν ἐν αὐτοῖς τὰ σώματα προσώπων ἅτινα ἔρριψαν πρὸς ἀποπνιγμὸν ἐν αὐτοῖς.

Πλὴν τῶν πράξεων τούτων καταστροφῆς, τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἐν τε Βελγίῳ καὶ Γαλλίᾳ ἀπεδείχθησαν ἔνοχα ἐπιμόνου διαρπαγῆς. Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων διηρπάγησαν οἰκίαι, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐπίσης μαρτυρίαι ὅτι Γερμανοὶ στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ἔτι ἐλήστευσαν τοὺς αἰχμαλώτους τῶν πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικούς, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς ἄλλα κινητὰ. Ἦτο προφανὲς πασίγνωστον ἀνὰ τὸν Γερμανικὸν στρατὸν ὅτι πόλεις ἢ χωρία θὰ ἐκαίοντο ὅποτεδῆποτε ἐφαίνετο ὅτι πολῖται τινες ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων, καὶ ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποπτεύσωμεν ὅτι ἡ γνωστὴ αὕτη πρόθεσις τῶν Γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐξηγεῖ τὴν ἀκολουθίαν τῶν γεγονότων, ἧτις ἤγαγεν εἰς τὴν πυρπόλησιν καὶ λεηλασίαν πόλεως τινος ἢ χωρίου. Οἱ στρατιῶται, γνωρίζοντες ὅτι θὰ εἶχον εὐκαιρίαν πρὸς λεηλασίαν ἐὰν τὸ μέρος κατεδικάζετο, εἶχον ἐλατήριόν τι πρὸς πρόκλησιν γεγονότος τινὸς ὅπερ θὰ τοῖς ἔδιδε τὴν ἀναγκαίαν δικαιολογίαν πρὸς καταδίκην. Πολλοὶ μάρτυρες καταγγέλλουσιν ὅτι πυροβολισμοὶ ἐρχόμενοι ἀπὸ τοῦ παραθύρου οἰκίας τινὸς εἶχον ῥιφθῆ ὑπὸ Γερμανῶν στρατιωτῶν οἵτινες εἶχον εἰσέλθῃ βία εἰς τὴν οἰκίαν ἐπὶ σκοπῷ νὰ δημιουργήσωσιν οὕτω ταραχὴν. Κατηγγέλθη ἐπίσης ὅτι Γερμανοὶ στρατιῶται εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐπυροβόλησαν ἀπλῶς εἰς τὸν ἀέρα εἰς τινὰ μικρὰν ὁδόν, εἴτα δὲ ἀνεκοίνωσαν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τῶν ὅτι ἐπυροβολήθησαν. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ὅτι πολῖται ἐπυροβόλησαν, διαταγαὶ ἐδίδοντο πρὸς ὀλοσχερῇ καταστροφῇ, οἰκίαι δὲ κατεστράφησαν εἰς ὁδοὺς καὶ συνοικίας ἐνθα δὲν εἶχε λεχθῆ ὅτι εὐχον πυροβολήσῃ ὡς καὶ εἰς ἐκείνας τὰς ὁδοὺς αἵτινες ἐπεβαρύνοντο διὰ τῆς καταγγελίας. Ὅτι ἡ καταστροφή ἠδύνατο νὰ ᾖτο περιορισμένη, ἀποδεικνύεται ἐκ τῇ ληφθείσης φροντίδος περὶ προφυλάξεως ὠρισμένων τινῶν οἰκιῶν, ὧν οἱ κάτοχοι κατέστησαν ἑαυτοὺς κατὰ τινὰ τρόπον εὐαρεστοὺς πρὸς τοὺς κατακτητὰς. Αἱ οἰκίαι αὗται εἶχον σημειωθῆ διὰ

β 26.

β 2.

γ 30 ἕως γ 33,
δ 103, δ 131,
κ.λ.π.

ε 23.

γ 3.

β 26.

γ 2.

Τὸ αὐτὸ γεγονός ἐξαίρεται καθαρῶς ἐν τῷ μᾶλλον ἐκτεταμένῳ ἐμπρησμῷ οἰκιῶν ἐν πόλεσι καὶ χωρίοις. Εἷς τινες περιπτώσεις, πράγματι, πρὸ τοῦ ἐμπρησμοῦ, οἱ κάτοικοι ἤχθησαν ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν των καὶ ἐσύρθησαν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς, πολλάκις κτηνωδῶς, τινὲς εἷς τινὰ τόπον θανατικῆς ἐκτελέσεως, ἄλλοι εἰς παρατεταμένην κράτησιν ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἄλλοις δημοσίοις κτιρίοις. Ὡς ἐν ἄλλαις περιπτώσεσι μάρτυρες βεβαιοῦσιν ὅτι εἶδον Γερμανοὺς στρατιώτας ὠθοῦντας πάλιν εἰς τὰς φλόγας ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά, οἵτινες ἐπειρῶντο νὰ διαφύγωσιν ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης μαρτυρίαι ὅτι στρατιῶται ἐτουφέκισαν πολίτας φεύγοντας τὸ πῦρ.

Γενικὸν συμπέρασμα ἐξάγεται ὅτι ὁ ἐμπρησμός καὶ ἡ καταστροφή ἰδιοκτησίας μόνον εἰς ὀλίγας περιστάσεις ἐδικαιολογεῖτο ὑπὸ στρατιωτικῆς ἀνάγκης, καὶ ὅτι καὶ τότε ἔτι ἡ καταστροφή σπανίως συνωδεύετο διὰ φροντίδος ὑπὲρ τῆς ζωῆς μὴ ἐμπολέμων, ἥτις ἀνεμένετο παρὰ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ ἀνήκοντος εἰς πολιτισμένον ἔθνος. Τοῦναντίον, εἶναι πρόδηλον ὅτι εἰς πολλὰς περιστάσεις Γερμανοὶ ἀξιώματικοὶ καὶ στρατιῶται ἐσκεμμένως προσέθηκαν συμφορὰς εἰς τοὺς ἀτυχεῖς πολίτας, ὧν κατέστρεφον τὴν ἰδιοκτησίαν.

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΕΜΠΟΛΕΜΩΝ.

(α) Ἡ Θανάτωσις τῶν Πληγωμένων καὶ Αἰχμαλώτων.

Πραγματευθέντες περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν Γερμανῶν πρὸς τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ περὶ τῶν περιπτώσεων ἐκ αἷς οἱ πρῶτοι φαίνεται ὅτι ἐφονεύθησαν ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς, οἱ δὲ δεύτεροι τὴν στιγμὴν τῆς αἰχμαλωσίας

των ἢ μετέπειτα, προσεκόψαμεν πρὸ ἰδιαζουσῶν τινων δυσχερειῶν, διότι τοιαῦται πράξεις πιθανὸν νὰ μὴ εἶναι εἰς πάσας τὰς περιστάσεις ἐσκεμμένοι καὶ ψυχραῖμοι παραβιάσεις τῶν ἐθίμων τοῦ πολέμου. Στρατιῶται προελαύνοντες ὑπὲρ σημείον τι ἔνθα οἱ τραυματίαι ἔπεσαν, εὐλόγως δύνανται νὰ νομίσωσιν ὅτι, τινὲς τῶν κατὰ γῆς κειμένων, προσποιοῦνται τὸν νεκρὸν, ἢ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶναι τόσον ἐλαφρῶς πληγωμένοι, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐπιτεθῶσιν, ἢ νὰ πυροβολήσωσιν ἐκ τῶν ὀπισθεν μετὰ τὴν διέλευσιν τῆς προελαυνούσης δυνάμεως, οὕτω δὲ δύνανται νὰ ἀχθῶσιν εἰς τὸν φόνον ἐκείνων ὧν ἄλλως θὰ ἐφείδοντο. Θὰ ὑπάρξωσιν ἐπίσης περιστάσεις ἐν αἷς ἄνδρες μεθυσμένοι ἐκ τῆς φρενίτιδος τῆς μάχης, φονεύουσιν ἔτι καὶ ἐκείνους οἵτινες κατὰ τὴν σκέψιν των ἦσαν ἀνίκανοι νὰ τοὺς βλάψωσι. Τὸ αὐτὸ εἶδος μανίας δύναται νὰ κορεσθῇ ἐπὶ προσώπων ἅτινα ἤδη παραδίδονται· καὶ ἀκόμη στρατιώτης τις ὅστις συνήθως εἶναι φιλάνθρωπος καὶ κατασιγάξει τὰ πάθη του, δύναται, ἐν στιγμιαίᾳ ἐξάψει, νὰ ἐξακολουθήσῃ φονεύων, ἰδίᾳ εἰς γενικὴν συμπλοκὴν, τοὺς προσφερομένους νὰ παραδοθῶσι. Τοῦτο πιθανώτατα συνέβη ὅταν τοιοῦτος στρατιώτης παρωργίσθῃ διὰ πράξεως προδοσίας ἢ διηγέρθῃ εἰς ἐκδίκησιν θανάτου συντρόφου τοῦ τινος μεθ' οὗ ἦτο συνδεδεμένος. Περιπτώσεις τινὲς τοιοῦτου εἶδους φαίνονται ἐν ταῖς μαρτυρίαις. Τοιαῦτα πράγματα συμβαίνουσιν εἰς ὅλους τοὺς πολέμους ὡς μεμονωμένοι περιπτώσεις, αἱ δὲ περιστάσεις δύναται νὰ προβληθῶσιν εἰς δικαιολογίαν πράξεων αἵτινες ἄλλως εἶναι φοβεραὶ. Παρεβλέψαμεν δεόντως ἔνεκα τῶν λόγων τούτων καὶ ἀπερρίψαμεν ἐκείνας τὰς περιπτώσεις ἐν αἷς ὑπάρχει εὐλογος ἀμφιβολία ἐὰν οἱ φονεύσαντες τοὺς τραυματίας ἐγνώριζον ὅτι οἱ τελευταῖοι ἦσαν τελείως ἀνίκανοι. Μ' ὅλα ταῦτα, καὶ μετὰ πάσας τὰς παραβλέψεις ἀπομένουσι περιστάσεις τινὲς ἐν αἷς εἶναι καταφανὲς ὅτι ἡρνήθησαν οἶκτον εἰς πρόσωπα ἐπιθυμοῦντα νὰ παραδοθῶσιν ὅτε τοῖς ὠφείλετο τοιοῦτος, ἢ ὅτι πρόσωπα ἤδη τόσον πολὺ πληγωμένα ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ πολεμήσωσι περαιτέρω, ἐτουφεκίσθησαν ἢ ἐλογχίσθησαν ἀγρίως.

Αἱ περιπτώσεις περὶ ὧν γίνεται λόγος, πᾶσαι παρουσιάζουσι χαρακτηριστικὰ γενικῶς ὅμοια καὶ εἰς πολλὰς τούτων ἄνδρες οἵτινες ἀφέθησαν πληγωμένοι εἰς τὰ χαρακώματα, ὅτε χαράκωμά τι κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, εὐρέθησαν, ὅτε οἱ συνάδελφοί των κατόπιν ἀνακατέλαβον τὸ χαράκωμα, ὅτι εἶχον θανατωθῇ, καίτοι προφανῶς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς, διότι ἄλλως θὰ εἶχον διαφύγει μετὰ τοῦ ὑπολοίπου τῆς ὑποχωρούσης δυνάμεως, π.χ. μάρτυς τις λέγει: “Περὶ τὴν 20 Σεπτεμβρίου τὸ σύνταγμά μας “ἔλαβε μέρος εἰς μάχην μετὰ τῶν Γερμανῶν. Ἀφοῦ ἀπесύρθημεν “εἰς τὰ χαρακώματά μας, ὀλίγα λεπτὰ μετὰ τὴν εἰς αὐτὰ ἐπάνοδόν “μας, οἱ Γερμανοὶ ἀπесύρθησαν εἰς τὰ ἰδικά των. Ἡ ἀπόστασις “μεταξὺ τῶν χαρακωμάτων τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων ἦτο 400 “περίπου ὑαρδῶν. Θὰ ἦσαν 50 ἢ 60 περίπου ἐκ τῶν ἀνδρῶν μας οἱ

θ 2, θ 6, θ 11,
θ 15, θ 16,
θ 20, θ 31,
θ 32, θ 34,
θ 36.

θ 23.

ὅποιοι ἔμεναν κείμενοι εἰς τὸ πεδίον. Ἐκ τῶν χαρακωμάτων μας, ὅταν ἐπεστρέψαμεν πρὸς αὐτοὺς, εἶδον καθαρὰ Γερμανοὺς στρατιώ-
 τας ἐξερχομένους ἐκ τῶν χαρακωμάτων των, νὰ μεταβαίνωσι εἰς
 τὰ μέρη ἔνθα ἔκειντο οἱ ἄνδρες μας, καὶ νὰ τοὺς λογχίζωσι. Τινὲς
 τῶν ἡμετέρων ἀνδρῶν ἔκειντο σχεδὸν εἰς τὸ μέσον μεταξύ τῶν
 χαρακωμάτων.” Ἐτερος λέγει: “Οἱ Γερμανοὶ προὔχώρησαν ὑπὲρ
 τὰ χαρακώματα, τὸ δὲ χαράκωμα τοῦ στρατοπέδου ὅπου ἐγὼ ἤμην
 σκοπὸς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ὅτε οἱ Γερμανοὶ ἔφθασαν τοὺς πληγω-
 μένους μας, εἶδον τὸν ἀξιωματικὸν των κόπτοντα αὐτοὺς διὰ τοῦ
 “ξίφους του.” Ἐτερος μάρτυς λέγει: “Ἐξω τῆς Ὑπρ εἵμεθα εἰς
 “τὰ χαρακώματα καὶ οἱ Γερμανοὶ μᾶς ἐπετέθησαν, ἠναγκάσθημεν δὲ
 “ν’ ἀποσυρθῶμεν μέχρις οὗ ἐλάβομεν ἐνίσχυσιν παρ’ ἄλλων λόχων
 “τῶν Βασιλικῶν Καραμπινοφόρων. Τότε κατελάβομεν τὰ προχώ-
 “ματα καὶ εὔρομεν τοὺς πληγωμένους 20 ἢ 30 περίπου, κατακειμένους
 “εἰς τὰ χαρακώματα μετὰ πληγῶν ἐκ λόγχης, καὶ τινὰς τουφεκισ-
 “μένους. Οἱ πλεῖστοι τούτων, τὰ $\frac{3}{4}$ περίπου, εἶχον κεκομμένους
 “τοὺς λάρυγγάς των.”

θ 28

θ 29

Εἰς μίαν περίπτωσιν, ἣτις ἀναγράφεται ἐν ὅλαις ταῖς λεπτο-
 μερείαις, μάρτυς τις λέγει πῶς ὅμιλοι πληγωμένων Βρεττανῶν
 στρατιωτῶν ἀφέθησαν εἰς ἐν κιμωλιορυχείον· πάντες ἦσαν σοβαρῶς
 τραυματισμένοι, καὶ τελείως ἀνίκανοι πρὸς ἀντίστασιν. Εἰς τούτων,
 ἀξιωματικὸς, ἤγειρε τὸ μανδύλιόν του ὡς λευκὴν σημαίαν, τοῦτο δὲ
 “ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ὁμίλου 8 περίπου Γερμανῶν. Οἱ Γερμανοὶ
 “ἔφθασαν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ὀρυχείου. Ἦρχιζε νὰ νυκτώνῃ, ἀλλὰ
 “ἔφεγγεν ἔτι καὶ τὰ πάντα διεκρίνοντο καλῶς. Εἰς τούτων, ὅστις
 “δὲν ἐφαίνετο νὰ φέρῃ ὅπλα καὶ ὅστις ὅπωςδὴποτε δὲν εἶχε
 “τουφέκιον, κατήλθεν ὀλίγα μέτρα ἐντὸς τοῦ ὀρυχείου, εἰς 8 ἢ
 “10 ὑάρδων ἀπόστασιν ἀπὸ τραυματιῶν τινων.” Ἐρριψε τὸ
 βλέμμα του πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἐγέλασε, καὶ εἶπε κάτι Γερμανιστὶ
 εἰς τοὺς Γερμανοὺς, οἵτινες ἀνέμενον εἰς τὸ χεῖλος τοῦ λάκκου.
 Πάραυτα εἰς τούτων ἐπυροβόλησε τὸν ἀξιωματικὸν εἶτα 3 ἢ 4
 τῶν 10 τούτων στρατιωτῶν ἐπυροβολήθησαν· εἶτα εἰς ἄλλος
 ἀξιωματικὸς, καὶ ὁ μάρτυς καὶ οἱ λοιποὶ ἐξ αὐτῶν. “Μετὰ μι-
 “κρὸν διάλειμμα ἀνηγέρθην καὶ εἶδον ὅτι ἤμην ὁ μόνος ἐπιζῶν ἐκ τῶν
 “δέκα ὅτε οἱ Γερμανοὶ ἦλθον εἰς τὸ ὀρυχείον, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄλλοι
 “ἦσαν νεκροί.”

θ 18.

Ἐτερος μάρτυς περιγράφει λυπηρὸν συμβὰν ἐν ᾧ 5 στρατιῶται,
 δύο Βέλγοι καὶ τρεῖς Γάλλοι, ἐδέθησαν εἰς δένδρα παρὰ Γερμανῶν
 στρατιωτῶν προφανῶς μεθυσμένων, οἵτινες ἐνέπηγον μαχαίρας εἰς τὰ
 πρόσωπά των, τοὺς ἐκέντων διὰ τῶν λογχῶν των, καὶ τέλος τοὺς
 ἐτουφέκισαν.

θ 8.

Δὲν ἔχομεν μαρτυρίαν δεικνύουσαν ἂν καὶ εἰς ποίας περι-
 πτώσεις διαταγαὶ προήρχοντο παρ’ ἀξιωματικοῦ ἐπὶ κεφαλῆς νὰ
 μὴ ἔχωσιν οἶκτον, ἀλλ’ ὑπάρχουσι περιστάσεις τινὲς καθ’ ἃς
 πρόσωπα προφανῶς ἐπιθυμοῦντα νὰ παραδοθῶσιν, ἐν τούτοις,
 ἐφονεύθησαν.

(β) Πυροβολισμός κατὰ Νοσοκομείων ἢ Ἀμαξῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἢ Φορείων.

Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο δύναται προσφόρως νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς ὑποδιαίρέσεις, ἥτοι, πυροβολισμόν κατὰ:—

(1) Νοσοκομειακῶν κτιρίων καὶ ἄλλων καταστημάτων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ,

(2) Ἀμαξῶν,

(3) Φορείων.

Ὑπὸ τὰς κατηγορίας πρώτην καὶ δευτέραν εἶναι προφανὲς ἡ δυσχέρεια πρὸς ἀπόδειξιν προθέσεως, ἰδίᾳ ὑπὸ τὰς συνθήκας τῶν νέων πυροβόλων μακρᾶς ὀλκῆς. Καθῆκον διοικούντος ἀξιωματικοῦ εἶναι νὰ δίδῃ αὐστηρὰς διαταγὰς πρὸς σεβασμὸν νοσοκομείων, ἀμαξῶν νοσοκομείου, κ.λ.π. ἐπίσης δὲ νὰ θέτῃ τὰ σήματα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὅσον δυνατὸν μακρύτερον ἀπὸ τῆς συνήθους γραμμῆς τοῦ πυρὸς. Ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν προφύλαξιν, θὰ συμβῶσι δυστυχήματά τινα, πολλὰ δὲ τῶν ἐκτεθεισῶν περιπτώσεων θὰ εἶναι ἀμφίβολοι.

Συγχρόνως, ὅταν στρατιωτικοὶ παρατηρηταὶ ἐσχημάτισαν σαφῆ γνώμην ὅτι κτίρια καὶ πρόσωπα ὑπὸ τὴν εὐδιάγνωστον προστασίαν τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ ἐπυροβολήθησαν ἐκουσίως, τοιαῦται γινώμαι δὲν δύνανται νὰ παροραθῶσι.

Μεταξὺ 30 ἢ 40 τῶν ὑποβληθεισῶν καταθέσεων ἀναφέρονται εἰς τὴν προσβολὴν ταύτην. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν φαίνεται αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τόσον μέγας ὥστε νὰ εἶναι ἀνακόλουθος πρὸς τὴν πιθανότητα τοῦ γεγονότος.

Εἰς μίαν περίπτωσιν μία Ἀποθήκη τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐβομβαρδίσθη πολλὰς ἡμέρας καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα. Τοῦτο δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν ιδέαν ὅτι οἱ πυροβοληταὶ τοῦ ἐχθροῦ ἔλαβον μέριμνάν τινα πρὸς ἀποφυγὴν τούτου.

Ὑπάρχουσιν ἄλλαι περιπτώσεις περὶ βομβαρδισθέντων καταφανῶν νοσοκομείων κατὰ τὴν γνώμην τοῦ μάρτυρος, ἐκ προθέσεως.

Εἷς τινα τούτων ὁ μάρτυς, ἐπιλοχίας, κάμνει ὑπαινιγμὸν ὅστις φαίνεται εὐλογοφανὲς, ἥτοι, ὅτι οἱ Γερμανοὶ πυροβοληταὶ μεταχειρίζονται οἷονδῆποτε καταφανὲς κτίριον ὡς σημεῖον πρὸς ἔλεγχον τῶν βολῶν των μᾶλλον παρὰ ἐπὶ σκοπῶ καταστροφῆς. Θὰ ἦτο συμφωνότατον πρὸς τὸ νέον σύστημα ὅπερ οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς καλοῦσι *Kriegsraeson* νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ εὐκολία τῆς εὐρέσεως τῆς ἀποστάσεως εἶναι ἐπαρκὲς στρατιωτικὴ ἀνάγκη πρὸς δικαιολόγησιν, χωρὶς νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει πῦρ πυροβολικοῦ κατὰ νοσοκομείου κειμένου εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ὡς λ.χ. χιλίων περίπου ὑάρδων, δυσκόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ τυχαῖον.

θ 49
παραβ. θ 46.

θ 38, θ 44,
θ 47, θ 49,
θ 52.

θ 38 (α).

(2) "Οσον ἀφορᾷ τὸν πυροβολισμὸν καθ' ἁμαξῶν νοσοκομείου, αἱ μαρτυρίαι εἶναι σαφέστεραι. Εἰς τινα περίπτωσιν ὁ μάρτυς λέγει σαφέστατα ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἐσκόπευον κατ' αὐτῶν.

Εἰς ἄλλην περίπτωσιν πυροβολισμοῦ καθ' ἁμαξοστοιχίας νοσοκομείου, ἡ σφαῖρα δὲν τὴν ἔφθασε.

Εἰς ἄλλην ἀπόσπασμα Βελγικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ βεβαιοῦται ὅτι ἔπεςεν εἰς ἐνέδραν.

Ἐν συνόλῳ δὲν εὐρίσκομεν ἀπόδειξιν γενικοῦ ἢ συστηματικοῦ πυρὸς κατὰ νοσοκομείων ἢ ἁμαξῶν νοσοκομείου· ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι πολλὴ φροντὶς ἐλήφθη πρὸς πρόληψίν του.

(3) Ὡς πρὸς τὸν πυροβολισμὸν κατὰ φορείων διαρκούντος τοῦ πολέμου εἰς τὰ χαρακώματα, ἡ μαρτυρία εἶναι ἄφθονος, καὶ τὰ γεγονότα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς συμβάντα ἐκ τύχης. Ἰσως ἐνίστε οἱ φορεῖς ἐθεωρήθησαν ὑποπτοὶ ὅτι ἔβλεπον ὑπὲρ τὸ δέον. Εἶναι δὲ σαφὲς ἀπὸ γενικῆς στρατιωτικῆς πολιτικῆς τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ὅτι ἐλαφρωτάτη ὑπόνοια ἐπάγεται ὅλας τὰς συνεπείας ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας.

(γ) Κατάχρησις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς.

Περιπτώσεις καταχρήσεως τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἶναι μᾶλλον ὠρισμέναι.

ὑπάρχουσι πολλαὶ διηγήσεις περὶ πυροβολισμοῦ, ἄλλοτε ἀπὸ πολὺ μακρᾶς ἀποστάσεως, διὰ πολυβόλων ἅτινα εἶχον μεταμορφωθῇ εἰς ἁμαξαν ἢ φορεῖον νοσοκομείου τοῦ Γερμανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Τοῦτο εἶχε καὶ τὸ ἐπιβαρυντικὸν εἰς μίαν περίπτωσιν παρὰ τὸ Τίρλεμὸν διότι οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἔφερον Βελγικὴν στολὴν.

Μάρτυς τις ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὁμιλος φορέων μετὰ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐχρησιμοποιήθη ὡς κάλυμμα ἐπιθέσεως, καὶ ὅτι εἰς ἀνὴρ τοῦ Γερμανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ μετεχειρίζετο πολυβόλον.

ὑπάρχει ἐπίσης περίπτωσις παρὰ πολλῶν μαρτυρουμένη ὅτι ἐν αὐτοκίνητον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς μεταφορὰν πολεμεφοδίων ὑπὸ διοίκησιν ἀξιωματικῶν. Ἐκτὸς ἂν αἱ διαβεβαιώσεις αὗται εἶναι κακοήθως ψευδεῖς, ὅπερ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει λόγους νὰ πιστεύῃ, αἱ πράξεις αὗται πρέπει νὰ ὑπῆρξαν ἐσκεμμέναι, καὶ δὲν φαίνεται δυνατὸν ὅτι ἁμαξα Ἐρυθροῦ Σταυροῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ πολυβόλου παρὰ Στρατιωτῶν ἐνεργούντων ἄνευ διαταγῶν. ὑπάρχει ἐπίσης περίπτωσις πυροβολισμοῦ ἀπὸ οἰκίσκου ἐφ' οὗ ἐκυμάτιζεν ἡ σημαία τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, καὶ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι τυχαῖον.

Ἐν συνόλῳ ὑπάρχουσιν εὐκρινεῖς μαρτυρίαι ὅτι τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐγένετο ἐσκεμμένως κακὴ χρῆσις δι' ἐπιθετικοὺς σκοποὺς, καὶ προφανῶς κατόπιν διαταγῶν, εἰς τινας, καίπερ οὐχὶ πολλὰς, περιστάσεις.

θ 45,
θ 51,
καὶ ὅρα ὅλας
ἐν γένει τὰς
δηλώσεις τοῦ
Καθηγητοῦ
Μόργαν.

Παράρτημα Ε.

θ 40, θ 41.

θ 42.

θ 43.

θ 56.

θ 59, θ 60.

θ 64, θ 65.

θ 58.

Κατάχρησις τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Περιπτώσεις τοῦ εἴδους τούτου εἶναι πολυάριθμοι. Εἶνε πιθανόν, ἵνα μικρὸς ὄμιλος ἀνδρῶν δείξῃ Λευκὴν Σημαίαν ἄνευ ἀδείας τοῦ οἰκείου ἀξιωματικοῦ, ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ ἡ πρᾶξις των εἶναι, ἐννοεῖται, οὐχὶ ὑποχρεωτικὴ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ οὐλαμοῦ ἢ ἄλλης μονάδος. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν περίπτωσιν ὁλοκλήρου μονάδος προχωρούσης ὡς εἰς παράδοσιν, ἢ ἀφινούσης τὸ ἄλλο μέρος νὰ προχωρήσῃ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν δῆθεν παραδιδομένων, καὶ κατόπιν ἀρχομένης πυρὸς. Ὑπὸ τὸ κεφάλαιον τοῦτο εὐρίσκομεν πολλὰς καταθέσεις παρὰ Βρεττανῶν στρατιωτῶν καὶ ἄλλας παρ' ἀξιωματικῶν. Εἰς τινὰς περιπτώσεις ὁ πυροβολισμὸς προήρχετο ἐκ πολυβόλου κομισθέντος ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Αἱ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Μόργαν ληφθεῖσαι ἐν Γαλλίᾳ καταθέσεις ῥητῶς ἐπιβεβαιοῦσι τὰς ἐν τῇ χώρα ταύτῃ συλλεγείσας μαρτυρίας.

Ἡ περίπτωσις ὑπ' ἀριθ. θ 70 δύναται νὰ σημειωθῇ ὡς καθαρῶτατα δηλωθεῖσα. Οἱ Γερμανοὶ οἵτινες “εἶχον ὑψώσει Λευκὴν Σημαίαν ἐπὶ “λόγχης καὶ παύσει τὸ πῦρ,” καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠνάγκασαν ἓνα λόχον νὰ προχωρήσῃ ἵνα τοὺς λάβῃ αἰχμαλώτους, “ἔρριψαν τὴν Λευκὴν Σημαίαν καὶ ἤρξαντο πυρὸς ἀπὸ ἀποστάσεως 100 ὑαρδῶν.” Τοῦτο συνέβη πλησίον τοῦ Νέλ, τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1914. Φαίνεται καθαρῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι παρὰ τισι μεραρχίαις τοῦλάχιστον τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι κοινοτάτη. Τὰ γεγονότα ὡς ἀναφέρονται δὲν δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι παρὰ μὴ ἐπιτετραμμένων παραδόσεων μικρῶν ὁμάδων.

Ὑπάρχει, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἐπαρκὴς μαρτυρία ὅτι αἱ προσβολαὶ αὗται ἦσαν συχναί, ἐσκεμμέναι, καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις διεπράχθησαν ὑφ' ὁλοκλήρων μονάδων, κατόπιν διαταγῶν. Πᾶσαι αἱ μνημονευόμεναι ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς Ἐκθέσεως πράξεις ἀποτελοῦσι παράβασιν τῆς Συμβάσεως ἐν Χάγῃ, τῆς ὑπογραφείσης ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, περιλαμβανουσῶν τὴν Γαλλίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Μεγάλαν Βρεττανίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας πολιτείας, τῷ 1907, ὡς ἐμφαίνεται ἐν καταχωρήσει εἰς τὸ παράρτημα Δ, ἐν ᾧ ἀναφέρονται οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως ἐκείνης ἐν σχέσει πρὸς τὴν διεξαγωγὴν πολέμου ἐν ξηρᾷ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Ἐκ τῶν προηγουμένων σελίδων ἐμφαίνεται ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ κατέληξεν εἰς ὀριστικὸν συμπέρασμα ἐφ' ἐκάστου τῶν κεφαλαίων ὑφ' ἃ αἱ μαρτυρίαι ἐταξινομήθησαν.

Ἀπεδείχθη:—

(I.) Ὅτι εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Βελγίου ἐγένοντο προμελετημένα καὶ συστηματικῶς ὁργανωθείσαι σφαγαὶ τοῦ Ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ, συνοδευθεῖσαι παρὰ πολλῶν μεμονωμένων φόνων καὶ ἄλλων κακουργημάτων.

- (II.) Ὅτι ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ πολέμου γενικῶς ἀθῶοι πολῖται, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐφονεύθησαν κατὰ μεγάλους ἀριθμούς, γυναῖκες ἐβιάσθησαν καὶ παιδιά ἐφονεύθησαν.
- (III.) Ὅτι λεηλασία, ἐμπρησμός οἰκιῶν καὶ ἀκόλαστος καταστροφή ἰδιοκτησίας διετάχθησαν καὶ ἐπωπτεύθησαν παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ, ὅτι εἰδικαὶ προμήθειαι ἐκομίσθησαν πρὸς συστηματικὸν ἐμπρησμόν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου, καὶ ὅτι αἱ πυρκαῖαι καὶ ἡ καταστροφή ἦσαν συχναὶ ἔνθα δὲν ἠδύνατο νὰ προβληθῇ στρατιωτικὴ ἀνάγκη, οὖσαι πράγματι μέρος συστήματος γενικῆς τρομοκρατήσεως.
- (IV.) Ὅτι οἱ κανόνες καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ πολέμου συχνὰ παρεβιάσθησαν, ἰδίᾳ διὰ χρήσεως πολιτῶν, περιλαμβανομένων γυναικῶν καὶ παιδίων, ὡς σκέπης διὰ προχωρούσας δυνάμεις ἐκτεθειμένας εἰς πῦρ, εἰς ἐλάσσονα βαθμὸν διὰ θανατώσεως τραυματιῶν καὶ αἰχμαλώτων καὶ διὰ συχνῆς καταχρήσεως τοῦ ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Ἡ ἐπιτροπὴ, αἰσθανομένη τὴν σοβαρότητα τῶν συμπερασμάτων τούτων ἀντιλαμβάνεται ὅτι θὰ ἔπραττεν ὀλιγώτερον τὸ καθήκον της εἰὰν παρέλειπε νὰ ἀναφέρῃ ταύτας ὡς κατετέθησαν ὑπὸ τῶν μαρτύρων. Δολοφονίαι, ἀκολασίαι καὶ διαρπαγαὶ ἐπεκράτησαν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Βελγίου εἰς βαθμὸν μὴ ἔχοντα παράλληλον εἰς οἷονδῆποτε πόλεμον μεταξὺ πεπολιτισμένων ἐθνῶν κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας.

Τὸ καθήκον ἡμῶν ἐπερατώθη ὅτε ἐδηλώσαμεν ὅ, τι αἱ μαρτυρίαι ἀποδεικνύουν, ἀλλὰ ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐκφράσωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν ὅτι αἱ ἀποκαλύψεις αὗται δὲν ἐγένοντο ἐπὶ ματαίῳ, εἰὰν αὗται συγκινήσωσι τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐγείρωσι τὴν συνείδησίν της, τολμῶμεν δὲ νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι, ἅμα τῇ περατώσει τοῦ πολέμου τούτου, τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐν συμβουλίῳ θὰ σκεφθῶσι ποῖα μέτρα πρέπει νὰ ληφθῶσι καὶ ποῖον κῦρος νὰ ἐπινοηθῇ πρὸς πρόληψιν ἐπαναλήψεως τοιούτων φρικαλεοτήτων ἃς ἤδη μαρτυρεῖ ἡ ἡμετέρα γενεὰ.

Διατελοῦμεν, κ.λ.π.,

(ὑπογρ.)

ΒΡΑΪΣ.

Φ. ΠΟΛΛΟΚ.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΚΛΑΡΚ.

ΚΕΝΕΛΜ Ε. ΔΙΓΒΤ.

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΧΟΠΚΙΝΣΟΝ.

Χ. Α. Λ. ΦΙΣΕΡ.

ΧΑΡΟΛΔ ΚΟΞ.

Διευθυντής κ. Γ. Γ. Γ.

ΒΡΑΙΣ (ὁποῦ)

Φ. ΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΡΤ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023502

